

"JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE
PARKOVE CRNE GORE SA PO"
Broj 01-1958
Podgorica 09.06.2026.

**JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE
CRNE GORE**

NACIONALNI PARK DURMITOR

**IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI PROGRAMA UPRAVLJANJA ZA
2025. GODINU**

Podgorica, februar 2026. godine

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	5
1.1. Zakonska regulativa	5
1.2. Organizacija poslovanja JPNPCG.....	5
1.3. Organizacija poslovanja Durmitor	7
1.4. Zapošljavanje u izvještavanoj godini	9
1.5. Stručno usavršavanje i edukacija zaposlenih	10
2. REALIZACIJA MJERA ZAŠTITE	15
2.1. Fizička zaštita i ambijentalna higijena.....	15
2.2. Stručna zaštita	32
3. REALIZACIJA PROGRAMA UPRAVLJANJA.....	33
3.1. Ocjena stanja	57
4. POSJETE NP DURMITOR.....	71
5. PROJEKTI.....	73
6. KONCESIJSKA ODOBRENJA I ZAKUP PRIVREMENIH OBJEKATA.....	80
7. NAUČNO-ISTRAŽIVAČKE AKTIVNOSTI	80
9. ZAVRŠNA RAZMATRANJA I PREPORUKE.....	83
10. TABELARNI PRIKAZ CILJEVA I AKTIVNOSTI PROGRAMA UPRAVLJANJA ZA 2025. GODINU... ..	89
PRILOG.....	121

Podaci o zaposlenim licima upravljača zaštićenim područjem koja su obradila izvještaj o realizaciji godišnjeg programa upravljanja.

Tabela 1: *Obrađivači Izvještaja o realizaciji godišnjeg programa upravljanja*

IME I PREZIME	RADNO MJESTO ILI FUNKCIJA	ORGANIZACIONA JEDINICA UPRAVLJAČA ILI DRUGI SUBJEKT
Pero Popović	direktor	NP Durmitor
mr Bojana Badnjar	Stručni saradnik za faunu sisara	NP Durmitor
Stevan Bogdanović	Šef službe zaštite	NP Durmitor
Velibor Badnjar	Šef službe održavanja ambijentalne higijene i infrastrukture	NP Durmitor
Jelena Popović	Stručna saradnica za promociju i edukaciju	NP Durmitor
Ivana Strunjaš	Stručna saradnica za promociju i edukaciju	NP Durmitor
Mila Zarubica	Stručna saradnica za oblast šumarstva	NP Durmitor
Nina Bogavac	Stručni saradnik za saradnju sa lokalnom zajednicom	NP Durmitor
mr Nela Vešović Dubak	Pomoćnica direktora za zaštitu, turizam i održivi razvoj	JPNPCG
Mirza Tahirović	Pomoćnik direktora za finansijske i pravne poslove	JPNPCG
Miloš Brajović	Pomoćnik direktora za kontrolu i monitoring	JPNPCG
Hajdana Ilić Božović	Šefica službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	JPNPCG
Ivana Milović	Rukovoditeljka odjeljenja za zaštitu prirodne baštine	JPNPCG
Slavica Đurišić	Stručna saradnica za floru i vegetaciju	JPNPCG
mr Ivana Džaković	Stručna saradnica za floru i vegetaciju	JPNPCG
mr Slobodan Stijepović	Stručni saradnik za šumarstvo	JPNPCG
mr Ibrahim Fazlić	Stručni saradnik za šumarstvo	JPNPCG
mr Stevan Marić	Stručni saradnik za ribarstvo	JPNPCG
Maja Radunović	Stručni saradnik za faunu vodozemaca i gmizavaca	JPNPCG
Ana Uskoković	Stručni saradnik za ornitofaunu	JPNPCG
Belma Šestović	Stručna saradnica za faunu sisara	JPNPCG
dr Veselin Luburić	Rukovodilac odjeljenja za zaštitu prostora i održivi razvoj	JPNPCG
Radmila Vujotić	Stručni saradnik za zaštitu prostora	JPNPCG

mr Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine	JPNPCG
Jelena Radunović	Stručna saradnica za zaštitu životne sredine	JPNPCG
mr Maša Vučinić	Šefica Službe za projekte i međunarodnu saradnju	JPNPCG
Jasmin Medunjanin	Stručni saradnik za projekte	JPNPCG
Bjanka Prakiljačić	Stručna saradnica za međunarodnu saradnju	JPNPCG
Dragiša Damjanović	Stručni saradnik za projekte	JPNPCG
Srećko Grabovica	Stručni saradnik za projekte	JPNPCG
Danilo Popović	Pripravnik (Služba za projekte)	JPNPCG
Bojana Mijović	Stručna saradnica za projekte	JPNPCG
Jovana Bojičić	Šefica Službe za promociju, marketing i turizam	JPNPCG
Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku baštinu	JPNPCG
Milica Novaković	Stručna saradnica za medije	JPNPCG
Maja Raonić	Stručna saradnica za odnose s javnošću	JPNPCG
Bogdan Đurašković	Stručni saradnik za turizam	JPNPCG
Marijana Džaković	Stručna saradnica za medije	JPNPCG
Marina Kojović	Stručna saradnica za promociju i edukaciju	JPNPCG
mr Željka Vuković	Stručna saradnica za promociju i edukaciju	JPNPCG
Veselin Živanović	Šef Službe za kontrolu i monitoring	JPNPCG
Anja Brajović	Stručni saradnik za kontrolu i monitoring	JPNPCG
Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku baštinu	JPNPCG
Irena Sekulić-Đukić	Stručni saradnik za pravne poslove	JPNPCG

1. UVOD

1.1. Zakonska regulativa

Temeljni propis kojim se uređuje zaštita i očuvanje prirode je Zakon o zaštiti prirode („Sl. list CG“, br. 54/16, 18/19 i 84/24), kojim se definišu kategorije zaštićenih područja, subjekti zaštite, njihova prava i obaveze, kao i osnovna planska dokumenta za upravljanje.

U skladu sa članom 58 Zakona o zaštiti prirode, Plan upravljanja donosi se za period od pet godina i predstavlja osnovni planski dokument za zaštićeno područje, dok se njegova realizacija sprovodi putem godišnjih programa upravljanja. Godišnji program upravljanja izrađuje i donosi upravljač, uz saglasnost nadležnog organa, a dostavlja ga nadležnom ministarstvu do 30. novembra tekuće godine za narednu godinu.

Član 56 istog Zakona propisuje obavezu upravljača da Ministarstvu dostavlja izvještaj o realizaciji godišnjeg programa upravljanja, uključujući podatke o sprovedenim mjerama, utrošenim finansijskim sredstvima i ostvarenim rezultatima.

Dodatno, član 58 i 59 Zakona o zaštiti prirode preciziraju da se izvještaj dostavlja najkasnije do 1. marta tekuće godine za prethodnu godinu, te da naročito sadrži podatke o realizaciji mjera zaštite, stepenu realizacije aktivnosti prema indikatorima uspješnosti, posjetama zaštićenom području, kao i finansijskim sredstvima utrošenim za zaštitu i ostvarenim prihodima. Ove odredbe predstavljaju neposredni zakonski osnov za strukturu i sadržinu Izvještaja o realizaciji Programa upravljanja.

Zakon o nacionalnim parkovima („Sl. list CG“, br. 28/14, 39/16 i 84/24) uređuje upravljanje nacionalnim parkovima kao zaštićenim prirodnim dobrima od posebnog značaja i djelatnost od javnog interesa.

U skladu sa članom 6 ovog Zakona, upravljanje nacionalnim parkovima vrši se na osnovu plana upravljanja i godišnjih programa upravljanja. Član 14 propisuje da se zaštita, unapređenje i razvoj nacionalnih parkova sprovode na osnovu prostornog plana posebne namjene, plana upravljanja i godišnjeg programa upravljanja, uz saglasnost nadležnog ministarstva. Član 15 Zakona o nacionalnim parkovima propisuje da godišnji program upravljanja naročito sadrži mjere zaštite, očuvanja, unapređenja i korišćenja dobara nacionalnog parka, prioritetne aktivnosti, način sprovođenja zaštite i potrebna finansijska sredstva, te da je upravljač dužan dostaviti nadležnom ministarstvu izvještaj o realizaciji godišnjeg programa upravljanja do 1. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Iz navedenog zakonodavnog okvira proizlazi da je Godišnji program upravljanja operativni instrument sprovođenja petogodišnjeg Plana upravljanja, dok je Izvještaj o njegovoj realizaciji zakonom propisani mehanizam nadzora, kontrole zakonitosti i ocjene efikasnosti sprovođenja mjera zaštite, kao i transparentnog izvještavanja o ostvarivanju ciljeva zaštite i održivog razvoja

1.2. Organizacija poslovanja JPNPCG

Zaštita, unaprjeđivanje i razvoj nacionalnih parkova predstavljaju djelatnost od javnog interesa. Nacionalnim parkovima upravlja Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore, kao pravno lice sa pravima i obavezama utvrđenim Zakonom o zaštiti prirode („Sl. list CG“, br. 054/16, 018/19, 084/24), Zakonom o nacionalnim parkovima („Sl. list CG“, br. 28/14 i 39/16), Odlukom o organizovanju Javnog preduzeća za nacionalne parkove („Sl. list CG“, br. 20/11) i Statutom Javnog preduzeća 01-689 od 07.06.2011. godine, koje je osnovala Skupština Crne Gore i koje ispunjava zakonom propisane uslove za upravljanje zaštićenim prirodnim dobrima u pogledu stručnog kadra i organizacione osposobljenosti.

Javno preduzeće upravlja nacionalnim parkovima „Biogradska gora“, „Durmitor“, „Lovćen“, „Skadarsko jezero“ i „Prokletije“, a nadležno je i za upravljanje svim drugim zaštićenim područjima koja se nalaze u granicama nacionalnih parkova.

Djelatnost Preduzeća utvrđena Statutom obavlja se u unutrašnjim organizacionim jedinicama i to u:

- Nacionalnom parku „Biogradska gora“;
- Nacionalnom parku „Durmitor“;
- Nacionalnom parku „Lovćen“;
- Nacionalnom parku „Skadarsko jezero“
- Nacionalnom parku „Prokletije“.

Radi obavljanja zajedničkih poslova i objedinjenih funkcija na nivou Preduzeća obrazovane su Službe zajedničkih poslova.

Djelatnost u unutrašnjim organizacionim jedinicama obavlja se u okviru:

- Odjeljenja za administrativno tehničke poslove,
- Službe za fizičku zaštitu,
- Službe za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture,
- Odjeljenja za naplatu.

U službama zajedničkih poslova djelatnost se obavlja u okviru:

- Službe direktora,
- Službe finansija,
- Službe za kadrovske, pravne i opšte poslove,
- Službe za kontrolu i monitoring,
- Službe za logistiku,
- Služba za javne nabavke,
- Službe za projekte i međunarodnu saradnju,
- Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj,
- Službe za promociju, marketing i turizam.

Organi Preduzeća su upravni odbor i direktor. Upravni odbor je organ upravljanja Preduzeća, dok direktor organ rukovođenja Preduzećem. Upravni odbor i direktora Preduzeća imenuje Vlada Crne Gore.

Preduzećem rukovodi direktor sa pravima, ovlašćenjima i odgovornostima utvrđenim Zakonom i Statutom Preduzeća.

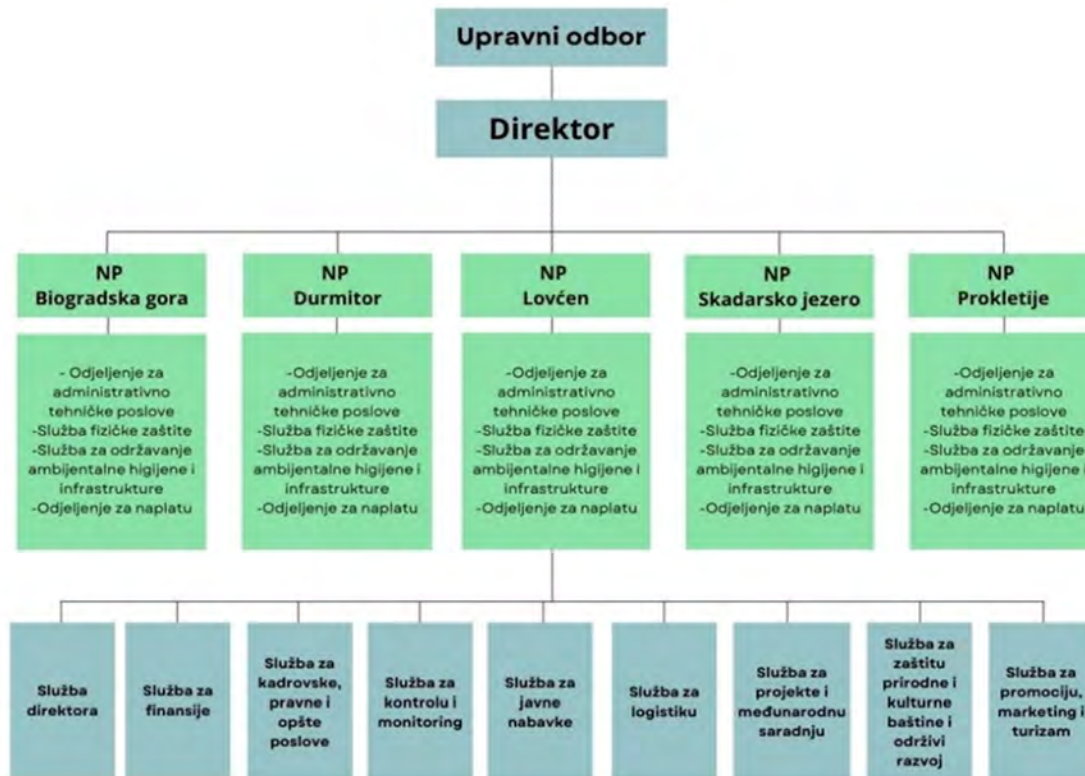
Dio svojih ovlašćenja direktor može, u skladu sa Statutom Preduzeća, prenijeti na zaposlene sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima.

Radom organizacione jedinice rukovodi direktor organizacione jedinice, a radom službi rukovode šefovi.

Međusobni odnosi unutrašnjih organizacionih jedinica Preduzeća zasnivaju se na načelima jedinstva u izvršavanju poslova iz djelokruga rada Preduzeća, uzajamne saradnje, obavještanja i dogovaranja, poštovanja prava, dužnosti i odgovornosti, u skladu sa zakonom i opštim aktima Preduzeća.

Za vršenje pojedinih poslova koji zahtijevaju zajednički rad više organizacionih jedinica, kao i za realizovanje drugih poslova, direktor Preduzeća može obrazovati stručne komisije, radne grupe i druga ad hoc tijela.

Pored nacionalnih parkova, JPNPCG upravlja parkom prirode Ulcinjska solana i spomenikom prirode Botanički vrt Dulovine.

Grafikon 1: Organizacija poslovanja JPNPCG

1.3. Organizacija poslovanja Durmitor

Direktor Nacionalnog parka Durmitor rukovodi radom organizacione jedinice, kao i svim službama koje obavljaju poslove za potrebe ovog Parka. Nadzire i koordinira sve aktivnosti u nacionalnom parku i odgovara za rad organizacione jedinice kojom rukovodi.

U okviru ove, kao i u okviru svih organizacionih jedinica preduzeća, formirane su sljedeće službe i odjeljenja:

- Odjeljenje za administrativno-tehničke poslove vrši administrativne, opšte i tehničke poslove; učestvuje u izradi analiza i izvještaja za potrebe organa Preduzeća; učestvuje u realizaciji mjera zaštite, unapređivanja i korišćenja dobara nacionalnih parkova utvrđenih Planovima i Programima upravljanja; učestvuje u ostvarivanju saradnje sa lokalnim zajednicama i vrši druge poslove shodno Planovima i Programima upravljanja nacionalnim parkom.
- Služba za fizičku zaštitu vrši poslove propisane zakonima i odgovarajućim aktima Preduzeća; poslove fizičke zaštite dobara nacionalnih parkova od protivpravnog korišćenja; preduzima mjere za održavanje unutrašnjeg reda u nacionalnim parkovima i propisanih

režima zaštite; prijavljuje sve fizičke promjene u nacionalnim parkovima (izgradnja objekata i izvođenje drugih radova itd.), podnosi prijave protiv građana zatečenih u obavljanju protivpravnih radnji; učestvuje u kvantitativnom monitoringu faune, njihovoj prihrani i zaštiti; vrši naplatu dijela propisanih naknada; kao i druge poslove shodno Planovima i Programima upravljanja nacionalnim parkom.

- Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture učestvuje u poslovima održavanja infrastrukture parka, pješačkih i edukativno-tematskih staza i drugih uređenih površina na prostoru nacionalnog parka, kao i održavanje higijene na njima; vrši postavljanje mobilijara na svim uređenim površinama i njihovo održavanje; učestvuje u postavljanju informativnih tabli i signalizacije i vrši njihovo održavanje; vrši poslove izrade, postavljanja i održavanja mobilijara za prihranjivanje životinjskih vrsta; učestvuje u poslovima održavanja šumskog reda; učestvuje u proizvodnji šumskog sadnog materijala i pošumljavanju, kao i druge poslove shodno Planovima i Programima upravljanja nacionalnim parkom.
- Odjeljenje za naplatu vrši naplatu naknada shodno „Odluci o visini i načinu plaćanja i obračuna naknada za korišćenje dobara nacionalnih parkova Crne Gore“, vrši prodaju suvenira, pruža osnovne informacije o sadržajima parka, zadužuje i razdužuje ulaznice i ostale hartije od vrijednosti, vrši poslove na pripremi turističke sezone i druge poslove shodno Planovima i Programima upravljanja nacionalnim parkom.

Svaka od ovih službi / odjeljenja ima svoj specifičan zadatak i doprinosi efikasnom upravljanju i očuvanju Nacionalnog parka Durmitor.

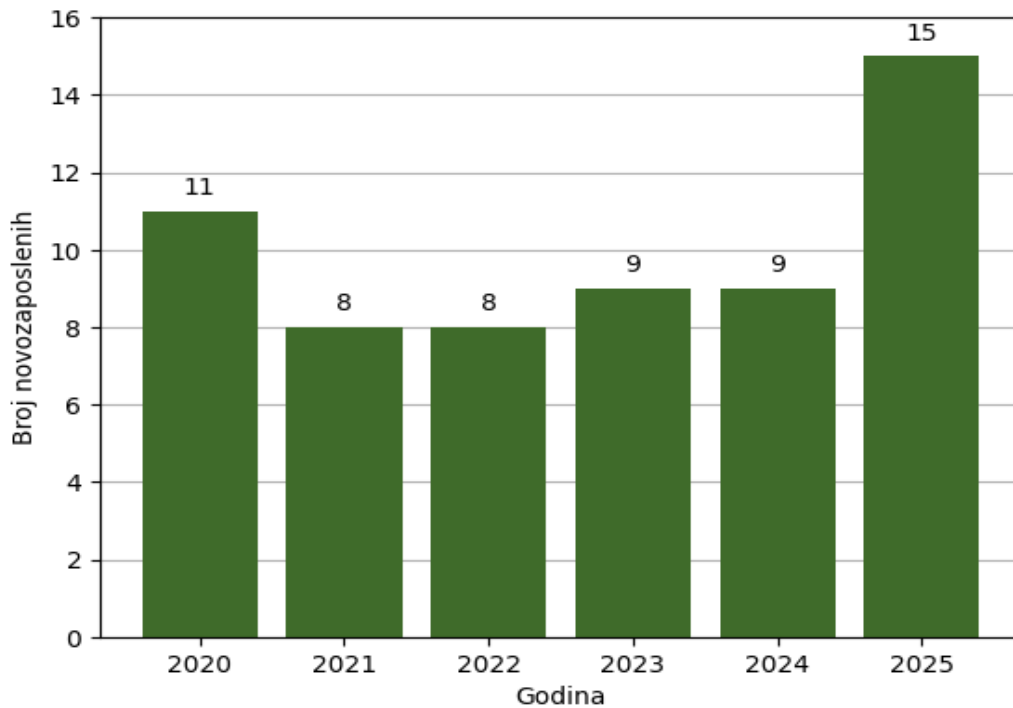

Grafikon 2: Organizacija poslovanja NP Durmitor

1.4. Zapošljavanje u izvještavanoj godini

U periodu od 01.01.2025. godine do 31.12.2025. godine u službama zajedničkih poslova radni odnos na neodređeno vrijeme ugovorom o radu, zasnovalo je jedno lice, a ugovorom o radu na određeno vrijeme tri lica. Takođe, ugovorom o privremenim i povremenim poslovima angažovana su dva lica.

U istom periodu u Nacionalnom parku Durmitor radni odnos na neodređeno vrijeme ugovorom o radu, zasnovala su dva lica, a ugovorom o radu na određeno vrijeme jedno lice. Takođe, ugovorom o privremenim i povremenim poslovima angažovana su šest lica.

Grafikon 3: Broj novozaposlenih u periodu 2020-2025.godina

1.5. Stručno usavršavanje i edukacija zaposlenih

Naziv seminara, radionice, obuke	Organizator	Učesnici iz Parka/JPNPCG	Naziv radnog mjesta
EUKI Academy Web Seminar: Estimating Your Project's Emission Reductions	EUKI Climate initiative	Bjanka Prakiljačić	Stručna saradnica za međunarodnu saradnju
Uvod u program HORIZON Evropa i predstavljanje klastera 5 - klima, energija i mobilnost	Evropska Unija	Bjanka Prakiljačić Jelena Radunović	Stručna saradnica za međunarodnu saradnju Stručna saradnica za zaštitu životne sredine
Matchmaking događaj - webinar	Con Valore	Bjanka Prakiljačić	Stručna saradnica za međunarodnu saradnju
Forest Connect Expert Meeting	Carinthia University of Applied Sciences (CUAS)	Bojana Mijović Slobodan Stijepović	Stručna saradnica za projekte Stručni saradnik za šumarstvo
Infomativni dan - program za životnu sredinu i klimatsku akciju - LIFE program	Evropska Unija	Bjanka Prakiljačić	Stručna saradnica za međunarodnu saradnju
Forest Connect Expert Meeting	WWF Bugarska	Maša Vučinić Hajdana Ilić Božović Nela Vešović Dubak	Šefica službe za projekte i međunarodnu saradnju Šefica službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Pomoćnica direktora za zaštitu, održivi razvoj i turizam
SWIM Kick-off consortium meeting	Fakultet strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu	Bojana Mijović	Stručna saradnica za projekte
Inspiring urban regeneration	Interreg EUROPE	Dragiša Damjanović	Stručni saradnik za projekte
Implementacioni seminar INTERREG Južni Jadran	Zajednički sekretarijat Interreg Južni Jadran i Ministarstvo Evropskih Poslova	Maša Vučinić Dragiša Damjanović	Šefica Službe za projekte i međunarodnu saradnju Stručni saradnik za projekte
Kick-Off Meeting projekta LASPEH 2.0.	Puglia Region – Department for Environment, Landscape and Urban Quality	Maša Vučinić Dragiša Damjanović Jasmin Medunjanin	Šefica Službe za projekte i međunarodnu saradnju Stručni saradnik za projekte Stručni saradnik za projekte
Protected Area Management Planning	Food and Agriculture Organisation of the United Nations (FAO)	Ibrahim Fazlić	Stručni saradnik za oblast šumarstva
Online obuka - Participatory and Gender-Sensitive Approaches in Forest and Protected Area	Food and Agriculture Organisation	Ibrahim Fazlić	Stručni saradnik za oblast šumarstva

Naziv seminara, radionice, obuke	Organizator	Učesnici iz Parka/JPNPCG	Naziv radnog mjesta
Management and Community-Based Natural Resource Management	of the United Nations (FAO)		
Klimatske promjene i korišćenje zemljišta u kontekstu upravljanja požarima na otvorenom prostoru	Landscape Fire Management in the Western Balkans (LFMWB)	Ibrahim Fazlić	Stručni saradnik za oblast šumarstva
Online obuka - Enhancing biodiversity & interconnectivity by ecological restoration - ReCo	Interreg Central Europe	Ibrahim Fazlić	Stručni saradnik za oblast šumarstva
Stručna radionica "Heritage Route Development" u okviru EU Horizon 2020 projekta "STECCI - Stone monument Ensembles and the climate change impact"	UDG	Jelena Popović Snežana Vukotić	Stručna saradnica za promociju i edukaciju Stručna saradnica za etnografsku baštinu
Nacionalna radionica u okviru projekta "Roman legacy - Roman Heritage as Thematic Cultural Route of the Danube Region"	Opština Žabljak i JU Muzeji i galerije Podgorice	Jelena Popović Snežana Vukotić	Stručna saradnica za promociju i edukaciju Stručna saradnica za etnografsku baštinu
EUROPARC WEBINAR - EUROPARC Junior rangers	EUROPARC Federation	Jelena Popović	Stručna saradnica za promociju i edukaciju
Workshop on geoheritage management in UNESCO designated	UNESCO	Bojana Badnjar	Stručni saradnik za faunu sisara
2. Sastanak Koordinacionog tijela za unapređenje upravljanja zaštićenim područjima	MERS	Bojana Badnjar	Stručni saradnik za faunu sisara
3. Sastanak Koordinacionog tijela za unapređenje upravljanja zaštićenim područjima	MERS	Bojana Badnjar	Stručni saradnik za faunu sisara
4. Sastanak Koordinacionog tijela za unapređenje upravljanja zaštićenim područjima	MERS	Bojana Badnjar	Stručni saradnik za faunu sisara
5. Sastanak Koordinacionog tijela za unapređenje upravljanja zaštićenim područjima	MERS	Bojana Badnjar	Stručni saradnik za faunu sisara
6. Sastanak Koordinacionog tijela za unapređenje upravljanja zaštićenim područjima	MERS	Bojana Badnjar	Stručni saradnik za faunu sisara
Edukativna posjeta partnera u okviru projekta Forest Connect Capacity Building Program	JPNPCG CZIP	Bojana Badnjar	Stručni saradnik za faunu sisara
Završna konferencija i Sajam prirode i kulture u okviru budućeg procesa nominacije sliva Skadarskog jezera kao prekograničnog rezervata biosfere.	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera JPNPCG	Bojana Badnjar	Stručni saradnik za faunu sisara

Naziv seminara, radionice, obuke	Organizator	Učesnici iz Parka/JPNPCG	Naziv radnog mjesta
VII Međunarodna konferencija Parkova Dinarida pod nazivom "Globalne i evropske perspektive zaštićenih područja u Dinaridima"	Parkovi Dinarida	Bojana Badnjar	Stručni saradnik za faunu sisara
Workshop "Colaboration in European UNESCO Biosphere Reserve"	UNESCO	Bojana Badnjar	Stručni saradnik za faunu sisara
Događaj: Zaštićena područja, izazovi i mogućnosti saradnje.	Parkovi Dinarida	Bojana Badnjar	Stručni saradnik za faunu sisara
Eko tura u okviru 11. GMFF 2025. festivala	MERS	Bojana Badnjar	Stručni saradnik za faunu sisara
Radionica o afričkoj kugi svinja	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Lovački savez Crne Gore	Bojana Badnjar Krsto Andesilić	Stručni saradnik za faunu sisara Nadzornik
Regional Platform on Large Carnivores. Iskustva djelovanja interventnog tima za velike zvijeri HR-CG-AL.	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.	Bojana Badnjar Miladin Kasalica	Stručni saradnik za faunu sisara. Službenik ambijentalne higijene i infrastrukture.
Prva radionica na temu ekološke povezanosti i koridora velikih zvijeri.	JPNPCG CZIP	Bojana Badnjar Stevan Bogdanović	Stručni saradnik za faunu sisara Šef službe zaštite
Druga radionica na temu ekološke povezanosti i koridora velikih zvijeri.	JPNPCG CZIP	Bojana Badnjar Stevan Bogdanović	Stručni saradnik za faunu sisara Šef službe zaštite
1. Konsultativni sastanak povodom izrade Plana upravljanja Parkom prirode Dragišnica Komarnica	MERS	Bojana Badnjar	Stručni saradnik za faunu sisara
2. Konsultativni sastanak povodom izrade Plana upravljanja Parkom prirode Dragišnica Komarnica	MERS	Bojana Badnjar	Stručni saradnik za faunu sisara
2. Konsultativni sastanak u vezi izrade Nacionalne strategije biodiverziteta	MERS	Bojana Badnjar	Stručni saradnik za faunu sisara
Sastanak radne grupe za smanjenje rizika od katastrofa za Opštinu Žabljak	Opština Žabljak	Pero Popović Stevan Bogdanović	Direktor NP Durmitor Nadzornik
Program obuke za lanac sprovođenja zakona u oblasti zaštite životne sredine	MERS	Stevan Bogdanović Krsto Andesilić	Nadzornik Nadzornik
European Ranger Congress 2025-Rumunija	EUROPARC Federation	Stevan Bogdanović	Nadzornik
Od standarda do ekološkog pakovanja	Institut za standardizaciju Crne Gore ISME	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Konferencija „Od inicijative do uticaja: Društvena odgovornost kao mjera održive budućnosti“	Institut za standardizaciju Crne Gore ISME	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine

Naziv seminara, radionice, obuke	Organizator	Učesnici iz Parka/JPNPCG	Naziv radnog mjesta
Prva radionica sa zainteresovanim stranama Izrada Nacionalne strategije biodiverziteta s akcionim planom 2026-2031	MERS, GEF	Mojaš Đurović Bojana Badnjar	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine Stručni saradnik za faunu sisara
Okrugli sto Zagađenje poljoprivrednog zemljišta i površinskih voda i uticaj na zdravlje čovjeka	Crnogorska akademija nauka i umjetnosti	Mojaš Đurović Goran Škatarić	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Jačanje tehničkih i institucionalnih kapaciteta u sektoru voda u Crnoj Gori radi omogućavanja inkluzivnih inicijativa za otpornost na klimatske promjene	MERS Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Global water partnership,	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Advances in Water Resources Management - An Introductory Course Related to Sustainability, Water and Climate Change Issues	UNESCO	Mojaš Đurović Stevan Marić	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine, Stručni saradnik za ihtiofaunu
Budućnost voda u doba klimatskih promjena	Uprava za vode	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Radionici za jačanje kapaciteta (Trening) o socijalnim i ekološkim mjerama zaštite	GWP	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Obuka za zaštitara tehničara	UPTC Podgorica	Ivan Šušlavčević Nikola Mihailović Miljan Ivanović Savo Bokan Andrija Ružić Radojica Mučalica	Saradnik za video nadzor
Online radionica - Integrisana procjena životne sredine i monitoring zasnovan na Rješenjima zasnovanim na prirodi (NbS)	IDEAM konzorcijumEN KI, o.p.s. (CZ)LIMNOS (SLO)TC VODE (SLO)ITI (BiH)ENVPRO (CG)	Jelena Radunović	Stručna saradnica za zaštitu životne sredine
Predstavljanje projekta „Čuvaj da te čuvam“	Evropska kuća Bar	Jelena Radunović	Stručna saradnica za zaštitu životne sredine
Međunarodna konferencija "Kulturne i kreativne industrije i baština" panel diskusija	Spomen -dom Reževići	Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku baštinu
Učešće u Strategiji za jačanje upravljanja, promocije i održivog korišćenja kulturnog nasljeđa u Crnoj Gori	Ministarstvo kulture i medija	Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku baštinu
Radionica u okviru projekta "Supporting the transition to Tourism industry 4.0. in Montenegro driven by technologies"		Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku baštinu
Radionica "Zaštita katuna kao kulturnog nasljeđa Crne Gore"	Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i	Snežana Vukotić Željka Vuković	Stručna saradnica za etnografsku baštinu Stručna saradnica za promociju i edukaciju

Naziv seminara, radionice, obuke	Organizator	Učesnici iz Parka/JPNPCG	Naziv radnog mjesta
	Prokletije, MERS		
Okrugli sto "Nova etnologija-od tradicionalno do postmodernog"	CANU	Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku baštinu
Nacionalna radionica SMACH , Sustainable Management of Cultural Hetritage in the Balkans in Response to Climate Change	Venice International University, Univerzitet Crne Gore kao partner u projektu	Snežana Vukotić	Stručna satradnica za etnografsku baštinu
Događaj "Unapređenje strateških okvira za AFOLU sektore i izrada druge Nacionalne inventure šuma	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	Mila Zarubica	Stručna saradnica za oblast šumarstva
Panel diskusija posvećena očuvanju vrijednosti NP Durmitor i sliva rijeke Tare	JP NPCG, MERS	Pero Popović	Direktor NP Durmitor
EU4GREEN BIODIVERSITY WORKSHOP: Invasive alien species in the Western Balkans and the EU	EU4GREEN	Ivana Milović	Rukovodilac odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Projekat GCF Water Readiness u Crnoj Gori	GWPO	Ivana Milović	Rukovodilac odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
POLLINATE – Unapređenje teritorijalnih politika za rješavanje problema opadanja populacije oprašivača	Parkovi Dinarida	Ivana Milović	Rukovodilac odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Tribina ženskog preduzetništva u okviru projekta "Razvoj preduzetničkih vještina i kompetencija za seoski biznis u sjevernim opštinama"	Udruženje za afirmaciju i podršku ženama sa invaliditetom "Nova žena"	Nina Bogavac	Stručni saradnik za saradnju sa lokalnom zajednicom
Konferencija "Razvoj daljinskih sistema grijanja iz obnovljivih izvora energije"	Opština Žabljak	Nina Bogavac	Stručni saradnik za saradnju sa lokalnom zajednicom
Radionica "Participativno upravljanje u zaštićenim područjima u Crnoj Gori"	Parkovi Dinarida	Nina Bogavac Veselin Luburić	Stručni saradnik za saradnju sa lokalnom zajednicom Rukovodilac Odjeljenja za zaštitu prostora i održivi razvoj
Četvrti dinartski simpozijum biospeleologije	Hrvatsko biospeleološko društvo	Belma Šestović	Stručna saradnica za faunu sisara
Početnički kurs za sportsko penjanje	Mali alpinistički klub PG	Belma Šestović	Stručna saradnica za faunu sisara
Potencijali za razvoj pilot projekata karbonskog kreditiranja kroz očuvanje i obnovu tresetišta	NVO EKO-TIM	Hajdana Ilić Božović Jelena Radunović	Šefica službe za zaštitu prirodne i kulturne Stručna saradnica za zaštitu životne sredine
Primjena smjernica za održivo poslovanje	MERS	Slobodan Stijepović	Stručni saradnik za šumarstvo
Radionica za pisanja PU NP Durmitor 2026-2030	JPNPCG GEF, ECO tim	Zaposleni u JPNPCG	Zaposleni u JPNPCG

Naziv seminara, radionice, obuke	Organizator	Učesnici iz Parka/JPNPCG	Naziv radnog mjesta
Jačanje tehničkih i institucionalnih kapaciteta u sektoru voda u CG radi unaprijeđenja inkluzivnih inicijativa za otpornost na klimatske promjene	GWP - Med	Veselin Luburić	Rukovodilac odjeljenja za zaštitu prostora i životne sredine
Ekološki inženjering za održivu CG	MERS	Goran Škatarić	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Radionica o zaštiti katuna	MERS	Ivana Džaković	Stručna saradnica za floru i vegetaciju
Međunarodna konferencija Parkovi Dinarida „globalne perspektive zaštićenih područja u Dinaridima	NVO Parkovi Dinarida	Hajdana Ilić Božović Ivana Džaković Ibrahim Fazlić	Šefica službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Stručna saradnica za floru i vegetaciju Stručni saradnik za šumarstvo

2. REALIZACIJA MJERA ZAŠTITE

2.1. Fizička zaštita i ambijentalna higijena

Služba fizičke zaštite bavi se aktivnostima na koje obavezuju zakonski propisi: Zakon o nacionalnim parkovima, Zakon o zaštiti prirode i Zakon o zaštiti lica i imovine. To su sve one aktivnosti zaštite prostora od: krivolova, nedozvoljenog ribolova, sječe šume, nelegalne gradnje objekata, devastacije prostora, nekontrolisanog skupljanja ljekovitog bilja kao i registrovanje drugih promjena u prostoru koje mogu uticati na promjenu biodiverziteta. Služba fizičke zaštite prati kretanje i brojno stanje zaštićene faune, ukoliko je potrebno vrši prihranu divljih životinja u zimskom periodu.

U skladu sa Zakonom o nacionalnim parkovima i drugim internim aktima preduzeća, Služba fizičke zaštite vrši i naplatu svih naknada propisanih Odlukom o visini i načinu plaćanja naknada za korišćenje dobara nacionalnih parkova. Osim toga, vrši kontrolu raftinga rijekom Tarom, daje informacije o Parku, upućuje posjetioce na najvažnije vrijednosti Parka.

Služba fizičke zaštite Parka tokom programske godine organizovala je rad sa 13 zaposlenih nadzornika.

U izvještajnom periodu, Služba fizičke zaštite najviše je bila orjentisana ka sprječavanju nelegalnih aktivnosti. Svakodnevno su organizovani terenski obilasci najfrekventnijih lokacija na prostoru Parka i lokacija gdje je rizik od nelegalnih aktivnosti visok (Todorev do, Dobri do, Šarban, Poljana, Savin kuk, kanjon rijeke Tare). U zimskom periodu, kada se očekuje povećani obim krivolova, organizovani su i patrolni obilasci, posebno kanjonskog dijela Parka.

U izvještajnom periodu poseban izazov je predstavljalo postavljanje kampa u Lokvicama, što je obilježilo I kvartal 2025. godine. Služba fizičke zaštite zajedno sa Ekološkim inspektorom i komunalnim policajcem vršila je kontrolu nelegalno postavljenog kampa. Problem u vezi nelegalno postavljenog kampa je činjenica da su izvršioi zahvaljujući podršci avio jedinica Vojske Crne Gore i Uprave policije, prenijeli opremu, da pritom nijesu imali odobrenje od Agencije za zaštitu životne sredine, kao ni JPNPCG/NPD.

Evidentirane su vožnje motornih sanki van kategorisanih puteva, međutim Problem nastaje zbog nemogućnosti Službe fizičke zaštite za izricanje mandatnih kazni.

Patrolne aktivnosti Služba fizičke zaštite Parka realizuju se u skladu sa rasporedima rada i radnim nalozima u zavisnosti od procjene rizika, vremenskih uslova, broja posjetilaca i aktuelnih dešavanja na terenu.

Služba je kontinuirano obavljala nadzor i u kanjonu rijeke Tare, uključujući lokalitete: II logor (Splavište), Žugića luku, Tepca, Crna Poda, Dobrilovinu kako zbog posjetilačkih i ribolovnih aktivnosti od 1. maja do 1. oktobra, tako i radi sprječavanja krivolova tokom ljetnjih mjeseci.

U izvještajnom periodu vršeni su radovi na rekonstrukciji i adaptaciji puta Đurđevića Tara - Mojkovac u mjestu Sokolovina, gdje je često dolazilo do obrušavanja dijela materijala prilikom radova, u kanjon Tare, zbog čega je Služba fizičke zaštite na toj lokaciji cjelodnevno bila prisutna.

U izvještajnom periodu, Služba fizičke zaštite je registrovala i učestvovala u gašenju nekoliko požara (Tabela x). Najduže je trajao požar na Lojaniku, ali je u pitanju vrlo nepristupačan teren (stijene, nisko rastinje) gdje ljudski faktor nije mogao uticati na gašenje. Nakon analize u post požarnom period zaključeno je da požari u toku 2025. godine nijesu nanijeli štetu biodiverzitetu. Poseban izazov predstavlja i nedostatak protivpožarne opreme koja bi u velikoj mjeri olakšala rad i brzinu intervencija prilikom širenja požara.

Tabela 2: Požari u NP Durmitor tokom 2025. godine

Datum	Lokacija	Uzrok	Trajanje	intervencija	Opasnost
08.03.2025.	Međuvršje – Crni vrh (obod Parka)	Nepoznat	3 dana	Zaposleni NP Durmitor, Služba zaštite i spašavanja Opština Žabljak	Zahvaćeno grmlje i nisko rastinje
26.07.2025.	Boričko brdo - Boričje	Nepoznat	2 dana	Zaposleni u NP Durmitor, Služba zaštite i spašavanja Plužine	Nije ugrozilo biodiverzitet Parka
26.07.2025	Lojanik	Nepoznat	38 dana	Služba zaštite i spašavanja Šavnik, MUP – Sektor za vanredne situacije	Nije ugrozilo biodiverzitet Parka

U izvještajnom periodu Služba zaštite pratila je stanje faune krupnih sisara zajedno sa stručnom saradnicom za faunu sisara u NP Durmitor. U tu svrhu pored terenskih obilazaka, korišćene su i foto zamke. Prihrana krupnih sisara nije vršena u skladu sa naredbom Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove zbog rizika od širenja afričke svinjske kuge. Aktivno je pružila podršku stručnom saradniku za faunu sisara u pripremi i održavanju aktivnim hranilišta za telemetrijsko obilježavanje mrkog medvjeda, kao i u samom procesu obilježavanja dvije jedinke mrkog medvjeda GPS ogrlicom na lokacijama Ćurukače i Grabovice, koji imaju za cilj unapređenje monitoringa i zaštite ove zaštićene vrste.

Služba fizičke zaštite najveći dio aktivnosti obavlja na otvorenom prostoru tokom cijele godine zbog čega je izložena nepovoljnim vremenskim uslovima, visokom riziku od povreda. Zbog toga je bio i pokrenut i okončan postupak za dobijanje beneficiranog radnog staža, što predstavlja jedan vid satisfakcije, motivacije i nagrade.

Poseban izazov i u ovoj programskoj godini, koji se direktno odražava na sam učinak nadzornika, predstavlja neusklađenost zakonskih regulativa - Zakona o zaštiti lica i imovine, Zakona o zaštiti prirode, Zakona o nacionalnim parkovima i Krivičnog zakonika Crne Gore. U toku 2025. godine aktivno se učestvovalo na davanju predloga i sugestija na izmjene navedenih zakona koji bi olakšali rad službe i takođe jasno definisali nadležnosti koje se vrlo često preklapaju. Neusklađenost zakonskih regulativa ima za posljedicu ogromne probleme sa neodgovornom upotrebom ATV vozila, motornih sanki, off road motocikala i dronova što pored prijetnje za biodiverzitet, vrlo često predstavlja i prijetnju za posjetioce.

Ni u toku 2025. godine nije izvršeno obilježavanje granica u komarsko - pošćenskom kraju (Poljana, Savin kuk) i Maloj Crnoj Gori. Ovaj problem ima za posljedicu rast nelegalne gradnje naročito u

pograničnom dijelu i vrlo često nesuglasice sa lokalnom zajednicom. Služba zaštite je prva u liniji odgovornosti zbog čega mještani vrlo često zabrane i zapisnike o izvršenoj kontroli vezuju za pojedinca, tj. nadzornika, stvarajući na taj način lošu sliku, ova činjenica ide u prilog za što hitnije usklađivanje zakonskih procedura.

Što se tiče nelegalnih radnji, sve nelegalne aktivnosti koje su evidentirane uredno i na vrijeme procesuirane prema nadležnim organima na dalje postupanje. Služba fizičke zaštite imala je izuzetnu saradnju sa Ekološkom inspekcijom koja je reagovala po svakoj prijavi i zajedno sa pripadnicima službe obišla teren. Saradnja sa Odjeljenjima bezbjednosti bilo je na dobrom nivou. Krajem godine organizovan je sastanak sa Odjeljenjem bezbjednosti Žabljak na kom su dogovoreni zajednički koraci i procedura ka sprječavanju nelegalnih aktivnosti.

U narednoj tabeli prikazane su nezakonite radnje u NP Durmitor registrovane i procesuirane od strane Službe fizičke zaštite.

Tabela 3: Nezakonite radnje tokom 2025. godine

Protivpravna radnja	Broj prijava	%
Nelegalna gradnja	39	60,96 %
Bespravna sječa	9	14,06 %
Devastacija terena	8	12,50 %
Nelegalna prodaja ulaznica	2	3,12 %
Otuđenje imovine parka	1	1,56 %
Postavljanje kamera u zoni parka radi lova	1	1,56 %
Puštanje lovačkih pasa u zoni parka	2	3,12 %
Uništavanje imovine parka	1	1,56 %
Uznemiravanje divljači	1	1,56 %
UKUPNO:	64	100 %

Od ukupnog broja evidentiranih i procesuiranih nelegalnih aktivnosti u zoni Parka, 60.96 % čini nelegalna gradnja. Sve nelegalne radnje u zoni Parka, su procesuirane ka Ekološkoj, Građevinskoj inspekciji, Komunalnoj policiji i inspekciji kao i Upravi policije. Od strane Ekološke inspekcije na svih 39 prijavi u toku 2025. godine je reagovano, na način što je inspektor zajedno sa Službom fizičke zaštite obišao nelegalnu gradnju, sačinio zapisnik i postupio u skladu sa svojim nadležnostima. Saradnja sa komunalnom policijom i inspekcijom nije bila na zavidnom nivou kao ni sa građevinskom inspekcijom koja je kasnila u reakciji. Ovo ima za posljedicu nastavak nelegalne gradnje što je izvan domena nadležnosti Službe fizičke zaštite

Ono što posebno zabrinjava i predstavlja otežavajuću okolnost je neusklađenost u reakciji između ostalih nadležnih organa, što u konačnom ima za posljedicu nastavak gradnje čime se zaista narušava područje Parka, jer se izbjegava planska dokumentacija i zakonska procedura.

Zbog evidentiranja nelegalne gradnje i stalne prisutnosti na terenu, Služba fizičke zaštite je vrlo često izložena kritikama od strane mještana i predstavnika lokalne zajednice kao prva u lancu odgovornosti zbog nemogućnosti valorizacije privatnih potreba na način koji je mještanima prihvatljiv. Ovaj problem zahtijeva koordinaciju i uključivanje svih relevantnih institucija na lokalnom i državnom nivou.

Tabela 4: Nelegalna gradnja tokom 2025. godine

R. br.	Datum evidentiranja nelegalne aktivnosti	Vrsta nelegalne aktivnosti	Lokacija nelegalne aktivnosti	Počinitelj nelegalne aktivnosti	Nadzornik koji je primijenio ovlaštenje	Kratak opis nelegalne aktivnosti	Preduzeta mjera (inspekcija kojoj je proslijeđena prijava)
1	24.03.2025	Bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	Denisov Oleg	Krsto Andesilić, Tomislav Stevović	Počinitelj na privatnom imanju u zoni parka bez dozvole izvršio sanaciju i iskop zemljišta za početak građevinskih radova	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Komunalna policija
2	28.03.2025	Bespravna gradnja	Đurđevića Tara	Vuk Leković	Krsto Andesilić, Slobodan Leković	Izlivanje temelja u zoni parka na privatnoj zemlji bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Komunalna policija
3	30.04.2025	Bespravna gradnja	Đurđevića Tara	Dušica Pušonja	Velibor Stanišić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija,
4	07.05.2025	Bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Komunalna policija
5	07.05.2025	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	Nikola Šarović	Krsto Andesilić, Radovan Kasalica	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Uprava policije
6	07.05.2025	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilić, Radovan Kasalica	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Uprava policije
7	08.05.2025	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	Nebojsa Krstajic	Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Uprava policije
8	13.05.2025	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Željko Terzić	Proširenje puta na privatnom imanju u zoni parka	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Uprava

R. br.	Datum evidentiranja nelegalne aktivnosti	Vrsta nelegalne aktivnosti	Lokacija nelegalne aktivnosti	Počinitelj nelegalne aktivnosti	Nadzornik koji je primijenio ovlaštenje	Kratak opis nelegalne aktivnosti	Preduzeta mjera (inspekcija kojoj je prosljeđena prijava)
							policije
9	18.05.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Željko Terzić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Uprava policije
10	19.05.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Željko Terzić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Komunalna policija
11	23.05.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Željko Terzić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Uprava policije
12	21.05.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Željko Terzić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Komunalna policija
13	03.06.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Uprava policije
14	20.06.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilić, Siniša Avramović	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Komunalna policija
15	20.06.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilić, Siniša Avramović	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Komunalna policija
16	20.06.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilic, Siniša Avramovic	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Komunalna policija

R. br.	Datum evidentiranja nelegalne aktivnosti	Vrsta nelegalne aktivnosti	Lokacija nelegalne aktivnosti	Počinitelj nelegalne aktivnosti	Nadzornik koji je primijenio ovlaštenje	Kratak opis nelegalne aktivnosti	Preduzeta mjera (inspekcija kojoj je prosljeđena prijava)
17	06.07.2025.	bespravna gradnja	Počenski kraj	Pavle Jovičević	Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Komunalna policija
18	11.07.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija,
19	11.07.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija,
20	11.07.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Komunalna policija
21	11.07.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Komunalna policija
22	11.07.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija,
23	14.07.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Komunalna policija
24	16.07.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Komunalna policija
25	14.07.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija,

R. br.	Datum evidentiranja nelegalne aktivnosti	Vrsta nelegalne aktivnosti	Lokacija nelegalne aktivnosti	Počinitelj nelegalne aktivnosti	Nadzornik koji je primijenio ovlaštenje	Kratak opis nelegalne aktivnosti	Preduzeta mjera (inspekcija kojoj je prosljeđena prijava)
26	21.07.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija,
27	21.07.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija,
29	21.07.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija,
30	28.07.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	Slavko Nikčević	Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija,
31	28.07.2025.	bespravna gradnja	Poljana, Savin kuk	NN	Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inpekcija,
32	13.08.2025.	bespravna gradnja	Donje selo, Mala Crna Gora	Milorad Dakić	Siniša Avramović		Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija,
33	12.08.2025.	bespravna gradnja	Todorec do	Vesko Čeranić	Milić Janjić	Postavljanje limene umjesto drvene nastrešnice	Ekološka inspekcije
34	22.08.2025.	bespravna gradnja	Dobri do	Đurđić Danijela	Milić Janjić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija,
35	25.08.2025.	bespravna gradnja	Lever Tara	Dragan Radovanović	Velibor Stanišić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija,
36	09.09.2025.	bespravna gradnja	Đurđevića Tara	NN lice imanje Ostojića	Velibor Stanišić, Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija,

R. br.	Datum evidentiranja nelegalne aktivnosti	Vrsta nelegalne aktivnosti	Lokacija nelegalne aktivnosti	Počinitelj nelegalne aktivnosti	Nadzornik koji je primijenjen ovlašćenje	Kratak opis nelegalne aktivnosti	Preduzeta mjera (inspekcija kojoj je prosljeđena prijava)
37	09.09.2025.	bespravna gradnja	Đurđevića Tara	NN lice imanje Lekovića	Velibor Stanišić, Krsto Andesilić	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija,
38	24.09.2025.	bespravna gradnja	Motički gaj	Ivan Popović	Krsto Andesilić, Stevan Bogdanović	Nelegalna gradnja objekta u zoni parka bez potrebnih dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Komunalna policija
39	02.12.2025.	bespravna gradnja	Đurđevića Tara	Veljko Ostojić	Krsto Andesilić, Stevan Bogdanović	Podignut betonski zid dužine 120 m, visine 2 m na Imanju Veljka Ostojića bez dozvola	Ekološka inspekcija, Urbanističko građevinska inspekcija, Komunalna policija, Uprava policije-OB Pljevlja

Od ukupnog broja evidentiranih i procesuriranih nelegalnih aktivnosti u zoni Parka, 14,06 % čini bespravna sječa. Bespravna sječa je u odnosu na ranije godine znatno smanjenja što u velikoj mjeri ukazuje da se mijenja svijest stanovništva i odnos prema zaštićenom području.

Tabela 5: Bespravna sječa tokom 2025. godine

R. br.	Datum evidentiranja nelegalne aktivnosti	Broj zapisnika	Vrsta nelegalne aktivnosti	Lokacija nelegalne aktivnosti	Počinitelj nelegalne aktivnosti	Nadzornik koji je primijenjen ovlašćenje	Kratak opis nelegalne aktivnosti	Preduzeta mjera (inspekcija kojoj je prosljeđena prijava)
1	28.04.2025.	7057,007066	bespravna sječa	Bosača	NN	Krsto Andesilić	nelegalna sječa stabala u zoni parka	Ekološka inspekcija, Inspekcija za šumarstvo, lovstvo i zaštitu bilja, Uprava policije
2	08.06.2025.	08/412 (007093)	bespravna sječa	Kandija	NN	Nebojša Rovcan, Novović Novo	bespravno posječeno 0,82 m ³ hrastovi stabala i oboreno preko puta	Uprava policije, Inspekcija za šumarstvo, lovstvo, Ekološka inspekcija, Agencija za zaštitu životne sredine, Uprava policije

R. br.	Datum evidentiranja nelegalne aktivnosti	Broj zapisnika	Vrsta nelegalne aktivnosti	Lokacija nelegalne aktivnosti	Počinitelj nelegalne aktivnosti	Nadzornik koji je primijenio ovlaštenje	Kratak opis nelegalne aktivnosti	Preduzeta mjera (inspekcija kojoj je proslijeđena prijava)
3	21.06.2025.	08/437(0008171)	bespravna sječa	Sirova gora-Zaboj	Milija Tomčić	Siniša Avramović	bespravna sječa stabala bruto drvene mase 1,78 m ³	Uprava policije, Inspekcija za šumarstvo, lovstvo, Ekološka inspekcija, Uprava policije
4	01.07.2025.	08/474(007172)	bespravna sječa	Lica	Dragoje Dakić	Siniša Avramović	bespravna sječa 9 stabala bukve	Uprava policije, Inspekcija za šumarstvo, lovstvo, Ekološka inspekcija, Uprava policije
5	06.09.2025.	87675	bespravna sječa	Bosača	NN	Krsto Andesilić	bespravna sječa 1,327m ³ bruto drvene mase	Ekološka inspekcija, Uprava za gazdovanje šumama i lovištima Crne Gore - Inspekcija za šumarstvo lovstvo i zaštitu bilja
6	19.09.2025.	7040	bespravna sječa	Blato	Firma Štrabak	Velibor Stanišić	nelegalna sječa 18 panjeva stabala debljine 10 do 15 cm bez dozvole	Ekološka inspekcija, Uprava za gazdovanje šumama i lovištima Crne Gore- Inspekcija za šumarstvo lovstvo i zaštitu bilja
7	01.10.2025.	717	bespravna sječa	Mioč poljana	NN	Krsto Andesilić	nelegalna sječa 2 stabla smrče	Ekološka inspekcija, Uprava za gazdovanje šumama i lovištima Crne Gore- Inspekcija za šumarstvo lovstvo i zaštitu bilja
8	26.11.2025.	7170	bespravna sječa	Orašac, Premćani	NN	Krsto Andesilić, Stevan Bogdanović	bespravna sječa u zoni parka 1,35 m ³	Inspekcija za šumarstvo, lovstvo i zaštitu bilja, Uprava policije
9	26.11.2025.	7168	bespravna sječa	Orašac, Premćani	Miloje Vuković	Krsto Andesilić, Novo Novović	bespravna sječa u zoni parka	Inspekcija za šumarstvo, lovstvo i zaštitu bilja, Uprava policije

Što se tiče devastacije prostora, registrovano je 8 aktivnosti koje su mogle ili su narušile biodiverzitet Parka. Ovo se odnosi najviše na obrušavanje materijala prilikom radova na putu Đurđevića Tara - Mojkovac u mjestu Sokolovina. Materijal se obrušavao direktno u korito rijeke Tare što je zahtijevalo kontinuirano praćenje. Osim toga u istom mjestu zabilježeno je nekoliko puta i stvaranje nelegalnih deponija, proboja puta bez potrebnih dozvola. U narednoj tabeli pored devastacije prostora prikazane su sve nelegalne radnje koje se odnose na promjene u prostoru

Tabela 6: Devastacija terena i ostale promjene u prostoru tokom 2025. godine

R.br.	Datum evidentiranja nelegalne aktivnosti	Broj zapisnika	Vrsta nelegalne aktivnosti	Lokacija nelegalne aktivnosti	Počinitelj nelegalne aktivnosti	Nadzornik koji je primijenio ovlaštenje	Kratak opis nelegalne aktivnosti	Preduzeta mjera (inspekcija kojoj je proslijeđena prijava)
1	01.02.2025.	08/67(007474), 08/68 007475)	devastacija terena	Sokolovina	DOO Intermost Podgorica	Velibor Stanišić, Španjević Stevan	Miniranje asfaltnog puta čiji materijal ide u rijeku Taru	Ekološka inspekcija, Agencija za zaštitu životne sredine
2	09.02.2025.	08/85 (007576)	devastacija terena	Sokolovina	DOO Intermost Podgorica	Velibor Stanišić, Španjević Stevan	Miniranje asfaltnog puta čiji materijal ide u rijeku Taru	Ekološka inspekcija, Agencija za zaštitu životne sredine
3	18.02.2025.		otuđenje imovine parka	Tepca	NN	Stevan Bogdanović	Otuđena kamera koja se koristi za monitoring divljači	Uprava policije- Odjeljenje bezbjednosti Žabljak
4	09.04.2025.	08/233(007546)	devastacija terena	Sokolovina	DOO Intermost Podgorica	Španjević Stevan	Obrušavanje stijene zbog radova u korito rijeke Tare	Agencija za zaštitu životne sredine, Ekološka inspekcija
5	24.06.2025.	08/443(005488)	devastacija terena	Barno, Zminje jezero, Skakaona	Durrador	Stevan Bogdanović	nelegalno postavljanje prepreka za održavanje trke, bez saglasnosti Upravljača i Agencije za zaštitu životne sredine	Ekološka inspekcija, Komunalna policija
6	31.07.2025.	5491	devastacija terena	Ravni Krš, Đurđevića Tara	Bemax	Stevan Bogdanović	Nepropisno odlaganje otpadi bez dozvole	Ekološka inspekcija,
7	26.10.2025.	7418	uništavanje imovine parka	Rampa Crno jezero	Marko Bogavac	Krsto Andesilić, Terzić Željko	rampa na Crnom jezeru oštećena je	Uprava policije

R.br.	Datum evidentiranja nelegalne aktivnosti	Broj zapisnika	Vrsta nelegalne aktivnosti	Lokacija nelegalne aktivnosti	Počinitelj nelegalne aktivnosti	Nadzornik koji je primijenio ovlaštenje	Kratak opis nelegalne aktivnosti	Preduzeta mjera (inspekcija kojoj je prosljeđena prijava)
							upotrebom fizičke sile	
8	09.11.2025.	5496	postavljanje kamera u zoni parka bez dozvole	Brajkovača	NN	Stevan Bogdanović, Željko Šljivančanin	postavljanje kamera zamka sa ciljem praćenja kretanja divljači i lova	Inspekcija za šumarstvo, lovstvo i zaštitu bilja, Uprava policije
9	19.12.2025.	007057	devastacija terena	Sokolovina	Intermost Doo	Velibor Stanišić, Stevan Španjević	obrušavanje materijala pri izradi galerije u kanjon Tare	Ekološka inspekcija
10	30.12.2025.	7175	devastacija terena	Katunište	NN	Krsto Andesilić, Radovan Kasalica	Postavljanje kontejnera veličine 5m*2m	Komunalna policija
11	30.12.2025.	7174	devastacija terena	Katunište	NN	Krsto Andesilić, Radovan Kasalica	postavljanje kontejnera veličine 3m*6m	Komunalna policija

Služba fizičke zaštite zahvaljujući redovnom pristupu na terenu i patrolnim obilascima u toku 2025. godine nije evidentirala nijedan krivolov u zoni Parka. Prilikom kontrola, i patrolnih obilazaka, podršku Službi zaštite pružali su i zaposleni iz druge dvije službe. U toku 2025. godine zabilježena su 2 slučaja puštanja lovačkih pasa u zoni Parka i jedan slučaj uznemiravanja divljači.

Tabela 7: Puštanje kerova u zoni parka i uznemiravanje faune tokom 2025. godine

R. br.	Datum evidentiranja nelegalne aktivnosti	Broj zapisnika	Vrsta nelegalne aktivnosti	Lokacija nelegalne aktivnosti	Počinitelj nelegalne aktivnosti	Nadzornik koji je primijenio ovlaštenje	Kratak opis nelegalne aktivnosti	Preduzeta mjera (inspekcija kojoj je prosljeđena prijava)
1	18.01.2025.	007091 007092	puštanje lovačkih pasa u zoni parka	Metalica	NN	Novović Novo	Uhvaćen lovački pas koji je tjerao zaštićene	Inspekcija za šumarstvo, lovstvo i zaštitu bilja, Uprava policije

							životinje u zoni parka	
2	22.10.2025	5495	Uznemiravanje faune	Durmitor	Profil ina instagram mreži Montenegro guide gigo-Miljko Bujalić	Stevan Bogdanović	Objavljivanje sadržaja na kome se vidi gonjenje i uznemiravanje divokoza u fazi parenja	Ekološka inspekcija, Uprava policije
3	16.11.2025	7045	puštanje lovačkih pasa u zoni parka	Blato	Stefan Džaković	Stevan Bogdanović, Željko Šljivčanin, Velibor Stanišić, Stevan Španjević	tri lovačka kera puštena u zoni parka s pratilicama	Inspekcija za šumarstvo, lovstvo i zaštitu bilja, Uprava policije

U toku 2025. godine Služba zaštite je procesurila i 2 slučaja nelegalne prodaje ulaznica od strane turističkih vodiča

Tabela 8: Nelegalna prodaja ulaznica tokom 2025. godine

R. br.	Datum evidentiranja nelegalne aktivnosti	Broj zapisnika	Vrsta nelegalne aktivnosti	Lokacija nelegalne aktivnosti	Počinitelj nelegalne aktivnosti	Nadzornik koji je primijenio ovlaštenje	Kratak opis nelegalne aktivnosti	Preduzeta mjera (inspekcija kojoj je prosljeđena prijava)
1	09.09.2025.	7037	nelegalna prodaja ulaznica	Đurđevića Tara	Kineski vodiči	Velibor Stanišić, Stevan Bogdanović	prodaja ulaznica od agencije koja je prethodno Kupila ulaznice, koje su već iskorišćene	Turistička inspekcija
2	08.10.2025.	7044	nelegalna prodaja ulaznica	Đurđevića Tara	Marius Vilkevičius, Agencija Budva tours	Velibor Stanišić	nelegalna prodaja ulaznica koje su istekle u avgustu a kupila ih je agencija BudvaTours	Turistička inspekcija

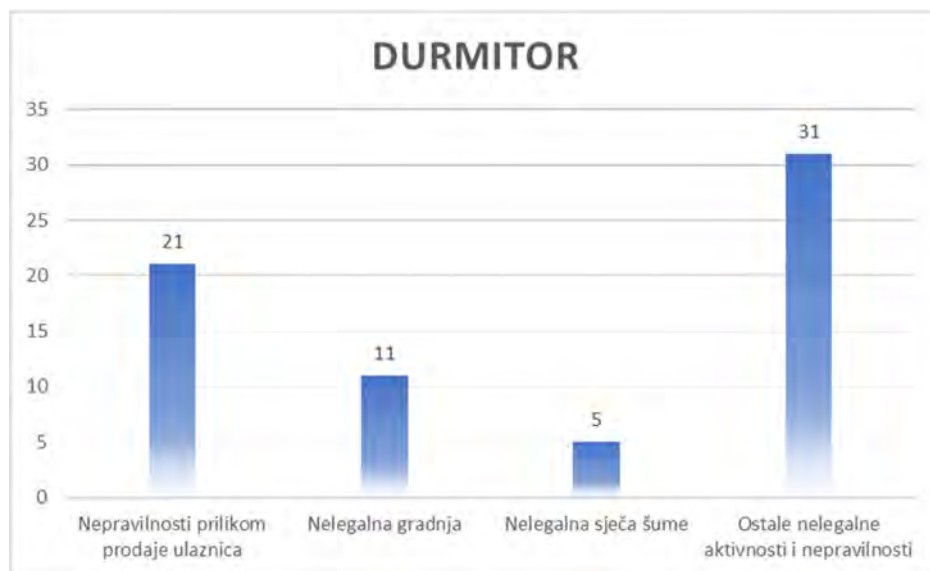
U toku 2025. godine nadzornici Parka uzeli su učešće na Kongresu rendžera Evrope koji se održao u Rumuniji. Takođe, uzeli su učešće i na radionici o afričkoj kugi, radionici posvećenoj razmjeni iskustava interventnog tima za velike zvijeri HR- CG- AL, radionici na temu ekološke povezanosti i koridora velikih zvijeri i programu obuke za lanac sprovođenja zakona u oblasti zaštite životne sredine.

Tokom 2025. godine aktivnosti Službe za kontrolu i monitoring u Nacionalnom parku Durmitor rezultirale su unapređenjem nivoa nadzora, jačanjem operativne discipline i smanjenjem evidentiranih nepravilnosti. Kontinuirano prisustvo na terenu, uz primjenu tehničkog nadzora,

omogućilo je pravovremeno identifikovanje nelegalnih aktivnosti i nepravilnosti, kao i pokretanje disciplinskih postupaka, čime je unaprijeđen nivo odgovornosti zaposlenih.

Uspostavljanje unaprijeđenog sistema praćenja i centralizacije podataka doprinijelo je boljem pregledu stanja i efikasnijoj koordinaciji reakcija. Poseban učinak ostvaren je u oblasti kontrole naplate ulaznica, kao i u nadzoru korišćenja prostora, imajući u vidu izraženo prisustvo nelegalne gradnje i drugih operativnih nepravilnosti na području Parka. Evidentirani slučajevi nelegalne sječe šume ukazuju na potrebu kontinuiranog zadržavanja pojačanih kontrolnih mjera u zonama zaštite. U oblasti zaštite i zdravlja na radu tokom izvještajnog perioda sproveden je redovan nadzor nad primjenom propisanih mjera u svim organizacionim jedinicama koje djeluju na području Nacionalnog parka Durmitor, uz kontinuiranu saradnju sa ovlaštenim firmom sa kojom JPNPCG ima sklopljen ugovor. Ovim pristupom obezbijedena je usklađenost sa zakonskim zahtjevima i unaprijeđena bezbjednost radnog okruženja, uz fokus na prevenciju povreda na radu.

Ostvareni rezultati potvrđuju potrebu daljeg jačanja sistema nadzora kroz tehničku modernizaciju, unapređenje kadrovskih kapaciteta i razvoj monitoring infrastrukture, sa ciljem dugoročne efikasnosti, smanjenja pritiska na prostor i dosljedne primjene propisa na području Nacionalnog parka Durmitor.

Grafikon 4: Pregled nelegalnih aktivnosti u NP Durmitor

Grafički prikaz za Nacionalni park Durmitor ukazuje da su tokom 2025. godine najzastupljenije evidentirane nepravilnosti u kategoriji „ostale nelegalne aktivnosti i nepravilnosti“, što upućuje na visok operativni pritisak i potrebu za kontinuiranim nadzorom složenih terenskih aktivnosti. Značajan broj nepravilnosti u sistemu naplate ulaznica i slučajeva nelegalne gradnje dodatno potvrđuje izražene upravljačke izazove, naročito u kontekstu intenzivnog korišćenja prostora i velikog broja posjetilaca. Evidentirani slučajevi nelegalne sječe šume prisutni su u manjem obimu, ali ukazuju na potrebu zadržavanja pojačanih kontrolnih mjera u zonama zaštite. Ukupna struktura evidentiranih aktivnosti potvrđuje da je prioritet djelovanja usmjeren na jačanje operativne discipline, kontrolu korišćenja prostora i unapređenje sistema naplate, uz održavanje stalnog nadzora nad prirodnim resursima. Kategorija „ostalo“ obuhvata evidentirane nelegalne aktivnosti i operativne nepravilnosti koje mogu uticati na redovno funkcionisanje nacionalnih parkova, zapažanja nelegalnih aktivnosti, neovlašćen ulazak i kretanje vozila, tehničke i organizacione probleme na naplatnim punktovima, oštećenje imovine i druge slične nepravilnosti.

Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture

Služba ambijentalne higijene i infrastrukture Nacionalnog parka Durmitor je tokom izvještajne godine realizovala obiman i zahtijevan program rada, usmjeren na očuvanje i unapređenje infrastrukturnih kapaciteta i podizanje ukupnog nivoa uređenosti Parka. Aktivnosti su sprovedene u skladu sa planom upravljanja Parkom, sezonskom dinamikom posjeta i prepoznatim prioritetima na terenu.

Održavanje i unapređenje staza za posjetioce i infrastrukture

Posebna pažnja je posvećena redovnom održavanju edukativnih, tematskih, pješačkih i planinarskih staza. Najposjećenije staze na području Nacionalnog parka Durmitor tokom 2025. godine održavane su kontinuirano, planski i u skladu sa intenzitetom posjeta. Posebna pažnja posvećena je stazama koje bilježe najveću posjećenost i kretanja turista, rekreativaca i organizovanih grupa i to:

- Edukativnoj stazi oko Crnog jezera;
- Stazi prema Barnom i Zminjem jezeru;
- Stazi prema Jablan jezeru;
- Panoramskom putu „Durmitorski prsten“;
- Stazi Marina dolina – Ćurevac;
- Stazi mlinova;
- Stazi „U zagrljaju šume i tri jezera“.

Aktivnosti održavanja i unapređenja staza obuhvatale su redovno uklanjanje otpada, čišćenje nanosa zemlje i kamenja, uklanjanje polomljenih grana, stabala i drugih prepreka sa trase staza, sanacija oštećenih dionica i djelova podloge uslijed klimatskim i atmosferskih prilika i pojačanog turističkog pritiska, košenje vegetacije uz rubove staza, popravka i postavljanje novih informativnih i edukativnih tabli, kao i tabli upozorenja, markiranje i obilježavanje.

Na Edukativnoj stazi oko Crnog jezera, kao najfrekventnijoj i najposjećenijoj lokaciji u Parku, sprovedene su pojačane mjere održavanja zbog velikog dnevnog broja posjetilaca. Najvažnija aktivnost je svakako bila održavanje higijene staze. Redovno su kontrolisani mostovi na stazi i više puta je izvršena popravka sva četiri mosta. Radovi su obuhvatili zamjenu dotrajalih drvenih elemenata, ojačavanje konstrukcija i dodatno osiguranje stabilnosti, čime je obezbijedena funkcionalnost i sigurnost. Tokom 2025.godine završena je izrada glavnog projekta za rekonstrukciju i adaptaciju staze oko Crnog jezera i raspisan je tender za izvođača radova što će biti realizovano tokom 2026. godine zavisno od vremenskih prilika.

Tokom zimskih mjeseci sa edukativne staze, mostova i prilaza stazi redovno je čišćen snijeg. Na obali jezera u proljeće postavljena je tabla upozorenja o kupanju u jezeru na sopstvenu odgovornost, dok je pred zimsku sezonu postavljena tabala o šetnji po zaleđenom jezeru na sopstvenu odgovornost. Postavljena je i tabla o zabrani upotrebe drona. Na dijelu trase na stazi oko Crnog jezera sa lijeve i desne strane kod stepenica montirane su četiri nove table upozorenja na opasnu stazu. Tokom redovnih kontrola posjetiocima su pružane informacije o pravilima ponašanja i važnosti poštovanja upozorenja, kao i zabranu puštanja drona bez zakonskih saglasnosti i dozvola. Obnovljene i postavljene su informativne table i table upozorenja, sa posebnim naglaskom na pravila ponašanja u Parku. Posebna pažnja posvećena je informisanju posjetilaca o ograničenjima u vezi sa korišćenjem dronova, motornih sanki i kvadova, čija neadekvatna upotreba može izazvati uznemiravanje divljih životinja i narušavanje prirodne ravnoteže ekosistema.

Staze prema Barnom, Zminjem i Jablan jezeru, koje prolaze kroz osjetljive šumske i jezerske ekosisteme, održavane su kontinuirano sa posebnim akcentom na očuvanje ekosistema od otpada

i sličnih zagađivača i djelovanja za sprječavanje erozije. Uklanjanje nepropisno odloženog otpada i preventivno djelovanje na terenu doprinijeli su očuvanju ovih lokaliteta u prirodnom i urednom stanju. Na dijelu staze koji je prepoznat kao najfrekventniji kada je vožnja kvadova u pitanju, postavljena je tabla o zabrani vožnje kvadova i upotrebe drona bez zakonskih saglasnosti i dozvola. Obavljena je i popravka drvenih informativnih tabli prema Barnom, Zminjem i Crnom jezeru.

Panoramski put „Durmitorski prsten“, kao značajna turistička saobraćajnica sa više vidikovaca i odmorišta, redovno je kontrolisan i čišćen, uključujući uklanjanje otpada sa proširenja i parking prostora, kao i održavanje zaštitnih ograda i informativne signalizacije.

Uređivanje staze u Sušici podrazumijevalo je košenje trave oko planinarskog doma kao i malih i velikih tavanaka kako bi staza ka Skakalima bila bezbjedna i prohodna. Dva puta tokom 2025. godine vršeno je potkresavanje vegetacije i drveća sa puta koji vodi prema Sušici i Sušičkom jezeru.

Na stazi Marina dolina – Čurevac, koja vodi ka jednom od najatraktivnijih vidikovaca nad kanjonom Tare, sprovedene je aktivnost raskresavanja grana i niske vegetacije duž čitave staze čime je omogućena bolja prohodnost staze. Posebna pažnja posvećena je bezbjednosti posjetilaca, imajući u vidu konfiguraciju terena i blizinu kanjonskog prostora. Na početku staze (Marina dolina) kod naplatnog punkta postavljena je tabla zabrane korišćena drona.

Tematske staze, poput Staze mlinova i staze „U zagrljaju šume i tri jezera“, održavane su u skladu sa njihovom edukativnom funkcijom. Uređivanjem trase, čišćenjem prostora oko interpretativnih tačaka i održavanjem informativnih tabli, obezbijeđeni su kvalitetni uslovi za realizaciju edukativnih tura i boravak organizovanih grupa.

U 2025. godini uspješno je markirana planinarska staza Koprivna glavica – Suva lokva – Modro jezero – Srablje jezero – Valovito jezero, čime je unaprijeđena orijentacija posjetilaca i podignut standard bezbjednosti na planinskim pravcima. Aktivno i sistematsko markiranje staza predstavlja značajan iskorak u upravljanju posjetama i svrstava NP Durmitor među parkove koji kontinuirano rade na unapređenju planinarske infrastrukture.

Započet je i sistematski proces uklanjanja grafita (u skladu sa preporukama Agencije za zaštitu životne sredine) sa lokaliteta Koprivna glavica, Škrčko ždrijelo, Modro jezero i Srablje jezero, čime je spriječena dalja vizuelna degradacija prirodnih i pejzažnih vrijednosti masiva Durmitora. Na području Šarbanu i Sedla postavljene su table o zabrani upotrebe drona.

Služba ambijentalne higijene i infrastrukture je učestvovala u izlivanju temeljne ploče za novu kućicu za naplatu na Šarbanu, premještanju naplatne kućice u Sušici i prenosu krovne konstrukcije za dom u Škrku, kao i prenos prikupljenog otpada iz Škrke.

Izvršeno je postavljanje informativnih postera na naplatnim punktovima o načinu plaćanja ulaza u Park i informativnih postera o vodičima.

Obavljali redovnu kontrolu, učvršćivanje, popravku (mreže i potpornih stubova) i higijenu prvobitnog dječijeg igrališta. A zatim aktivno učestvovali u postavljanju novog, kao i daljoj kontroli i higijeni istog.

Izvršena je popravka informativnih tabli ispred upravne zgrade i na potezu Panoramskog prstena i Crnog jezera. Kod Velikog mosta na Tari postavljena tabla o zabrani upotrebe drona bez saglasnosti i zakonskih dozvola. Na Žugića luku postavljene su dvije table o zabrani vožnje kvadova i zabrani upotrebe drona.

Grupa volonterki iz Belgije boravila je u ovom Parku, gdje su svojim radom dale značajan doprinos očuvanju prirodnih vrijednosti ovog zaštićenog područja. Tokom njihove posjete Služba ambijentalne higijene i infrastrukture je koordinisala njihov rad. Učestvovala su u akcijama čišćenja područja Crnog, Zminjeg i Barnog jezera, Vojnog odmarališta i Durmitorskog prstena. Zahvaljujući njihovom trudu, navedene lokacije su očišćene i dodatno uređene čime je poslata snažna poruka o važnosti čiste životne sredine. Ova inicijativa predstavlja primjer međunarodne stradanje i

solidarnosti, jer su volonterke pokazale visok nivo ekološke svijesti i spremnosti da doprinesu zaštiti prirodne baštine Crne Gore.

Ambijentalna higijena i upravljanje otpadom

Jedan od ključnih prioriteta bila je kontinuirana briga o čistoći cjelokupnog područja Parka. Svakodnevno je vršeno čišćenje otpada i pražnjenje korpi sa edukativnih, tematskih, pješačkih i planinarskih staza, kao i sa izletišta, vidikovaca, pravaca i obala jezera i drugih frekventnih lokaliteta. Edukativne, tematske staze Splavište II logor opremljene su sa 25 novih korpi za otpatke. Redovna aktivnost je sakupljanje otpada i pražnjene korpi za otpatke postavljenih duž staza i na odmorištima, posebno na najposjećenijim trasama poput dijela od rampe do Crnog jezera, staze oko Crnog jezera, Vojno odmaralište, Marina dolina, Ćurevac, pravaca prema jezerima Zminjem, Barnom, Sušičkom, Jablan, Suvoj lokvi i Valovitom jezeru, vidikovcima Ćurevac i Sušica, duž Durmitorskog prstena i lokacija u kanjonu Tare. Tokom ljetnje turističke sezone, kada je broj posjetilaca značajno povećan, pražnjenje korpi i uklanjanje otpada vršeno je i više puta dnevno poput staze oko Crnog jezera, Zminjeg jezera, Vojnog odmarališta i dijela od rampe do Crnog jezera, a i na drugim lokacijama u skladu sa potrebama na terenu.

Služba ambijentalne higijene i infrastrukture učestvovala je u dvodnevnoj akciji čišćenja planinarskog doma Škrka, prilikom koje je djelimično i očišćen pojas oko objekta, u skladu sa mogućnostima uzimajući u obzir udaljenost. U nekoliko navrata očišćen od otpada i pojas i oko Sušičkog jezera i planinarskog doma u Sušici.

Više puta izvršen je obilazak rute Durmitorski prsten sa ciljem čišćenja manjih deponija i pražnjenja korpi na Koprivnoj glavici, Modrom jezeru, Suvoj lokvi, Srabljem jezeru, Valovitom jezeru, Šarbanu, Todorovom dolu, Maloj Crnoj Gori, Nedajnom, Sušici i Štuocu. Tokom obilazaka redovno su evidentirane potrebe za signalizacijom rute.

Poseban akcenat i prioritet kada je riječ o očuvanju i održavanju čistim kanjon rijeke Tare. Izvršeno je čišćenje širokog pojasa oko Velikog mosta, zatim pravac od mosta prema Žabljaku, Pljevljima i Mojkovcu. Prilikom ove akcije uklonjen je otpad sa nepristupačnih terena oko mosta, potpornih zidova i kućica. U saradnji sa Komunalnim preduzećem iz Žabljaka i Službom zaštite Parka sprovedena je akcija uklanjanja i odvoza smeća sa veće nelegalne deponije sa Žugića luke i Splavišta. Redovno je uklanjan čvrsti otpad sa lokacije Ljutice i II Logora. Ove aktivnosti imale su višestruki značaj i za cilj zaštitu vodotoka i zemljišta od zagađenja, sprječavanje širenja otpada u prirodno okruženje, očuvanje biodiverziteta i prirodnih staništa, unapređenje vizuelnog identiteta Parka i svijesti o potrebi odgovornog ponašanja u zaštićenom području.

Područje vidikovca Ćurevca redovno je održavano i čišćeno od otpada. Popravljen je i ponovo postavljena informativna tabla o nacionalnom parku.

Održavanje mobilijara i objekata

Služba je tokom cijele godine vršila redovne preglede i popravke mobilijara – klupa, stolova, nadstrešnica, ograda, odmorišta i drugih elemenata. U slučajevima veće dotrajalosti vršena je izrada novih elemenata, uz poštovanje ambijentalnih standarda i uklapanje u prirodni pejzaž.

Tokom redovnih aktivnosti na uređenju i unapređenju prostora, sprovedene su planske akcije uklanjanja oborenih, oštećenih i bezbjednosno rizičnih stabala na području Crnog jezera, Zminjeg jezera i Vojnog odmarališta. Nakon uklanjanja, drvena masa je pažljivo sortirana i pripremljena za dalju upotrebu, čime je obezbijeđeno racionalno i održivo korišćenje prirodnih resursa.

Iskorišćavanjem pripremljenog materijala izvršena je popravka postojećih, kao i izrada novih klupa i stolova za odmor posjetilaca. Ukupno je napravljeno i obnovljeno oko 120 klupa, kao i 10 stolova, koji su raspoređeni na frekventnim i turistički značajnim lokacijama: Crno jezero, Barno jezero,

Zminje jezero, Mrestilište, Durmitorski prsten, prostor oko Upravne zgrade, Ćurevac, Marina dolina, lokalitet Ljutice, Splavište II logor.

Realizacijom ovih aktivnosti unaprijeđena je turistička infrastruktura, povećan nivo bezbjednosti i komfora za posjetioce, te dodatno očuvan prirodni ambijent. Poseban akcenat stavljen je na uklapanje mobilijara u prirodno okruženje, kako bi se zadržao autentičan izgled prostora i smanjio negativan uticaj na životnu sredinu.

Ovakav pristup potvrđuje opredijeljenost ka održivom upravljanju zaštićenim područjem, unapređenju uslova boravka posjetilaca i kontinuiranom očuvanju prirodnih vrijednosti ovog prostora.

Realizovana je popravka svlačionica na II logoru u kanjonu Tare, kao i farbanje i uređenje svlačionica na Žugića luku, uz istovremeno čišćenje i sanaciju okolnog prostora. Kod II Logora Splavište postavljen je novi mobilijar i obnovljen dotrajali. Postavljene su i nove korpe za smeće. Ovim aktivnostima unaprijeđeni su uslovi boravka posjetilaca i korisnika rafting ture, uz očuvanje pejzažnog ambijenta u zoni povećane frekvencije.

Sezonske i interventne aktivnosti

U zimskom periodu vršeno je čišćenje snijega na prioritetnim lokacijama radi omogućavanja pristupa i bezbjednog kretanja. Redovno i svakodnevno su vršena čišćenja mostova na stazi oko Crnog jezera i uklanjanje snijega sa dječijeg igrališta. Više puta u toku hladnijih perioda obilazili rasadnik i nanosili sloj zemlje na sadnice kako bi se održale i ostale reproduktivno očuvane.

Tokom vegetacione sezone sprovedeno je košenje trave i uređenje zelenih površina oko Upravne zgrade, na Žugića luci, području Sušice i na drugim lokalitetima gdje za to bila potreba, čime je spriječeno zarastanje staza i očuvan uredan izgled prostora.

Služba je pružila ispomoć Vatrogasnoj službi Žabljak i Službi fizičke zaštite Parka prilikom gašenja požara u kontaktnoj zoni Parka (Međužvalje), dajući doprinos zaštiti šumskih ekosistema i sprječavanju potencijalnog širenja požara na teritoriju NP Durmitor. Ova aktivnost potvrđuje značaj međuinstitucionalne saradnje u kriznim situacijama.

Pružena je i podrška službi zaštite u mnogim aktivnostima - gašenju požara, obilasku terena i evidentiranju nelegalnih aktivnosti.

Podrška aktivnostima zaštite prirode i monitoringu divljih vrsta životinja

Služba ambijentalne higijene i infrastrukture je učestvovala u realizaciji Projekta Forest Connect koji se bavi očuvanjem koridora krupnih zvijeri i bolje razumijevanje zajedničkog života čovjeka i velikih karnivora. Aktivno je pružila podršku stručnom saradniku za faunu sisara u pripremi i održavanju aktivnim hranilišta za telemetrijsko obilježavanja mrkog medvjeda, kao i u samom procesu obilježavanja dvije jedinke mrkog medvjeda GPS ogrlicom na lokacijama Ćurukače i Grabovice, koji imaju za cilj unapređenje monitoringa i zaštite ove strogo zaštićene vrste.

Tokom 2025. godine učestvovali u obuci za budući interventni tim za upravljanje krupnim karnivorima. Dali doprinos kroz razmjenu iskustava i sugestijama o načinu djelovanja IT. Interventni tim imaće važnu ulogu u razumijevanju povezanosti čovjeka i velikih karnivora, kao i u smanjivanju konflikta između čovjeka, medvjeda i vuka.

Tokom 2025. godine planinsko područje NP Durmitor održavano je čistim, bezbjednim i funkcionalnim uprkos povećanom turističkom pritisku i zahtjevnim terenskim uslovima. Aktivnosti Službe bile su usmjerene ne samo na operativno održavanje, već i na dugoročno očuvanje prirodnih i infrastrukturnih vrijednosti Parka.

U okviru 11. Montenegro filmskog festivala organizovana je ekološka akcija čišćenja staze oko Crnog jezera u saradnji sa Ministarstvom ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i NVO sektora, kao i prisustva ambasadora Evropske unije u Crnoj Gori Johann Sattlera. Akcija čišćenja je zamišljena kao događaj koji promovise važnost zdrave prirode i okruženja i čovjeka kao najodgovornijeg za to.

Služba ambijentalne higijene i infrastrukture će i u narednom periodu nastaviti da djeluje odgovorno, stručno i proaktivno, sa ciljem unapređenja ambijenta područja, očuvanja prirodnih resursa i obezbjeđivanja kvalitetnih uslova boravka za sve posjetioce, uz puno poštovanje principa održivog upravljanja zaštićenim područjem.

2.2. Stručna zaštita

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, u okviru službi zajedničkih poslova, realizaciju poslova koje se tiču stručne zaštite obavlja Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, koja u svom djelokrugu rada između ostalog, prati stanje ekosistema, biodiverziteta i kulturno istorijskog naslijeđa Nacionalnog parka Durmitor, te eventualno predlaže mjere za njihovu zaštitu, unapređivanje, valorizaciju i sl.

Službom rukovodi šef i u okviru nje postoje dva odjeljenja: Odjeljenje za zaštitu prirodne baštine i Odjeljenje za zaštitu prostora i održivi razvoj.

U Službi za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj JPNPCG tokom 2025. godine angažovano je ukupno petnaest (15) zaposlenih i to na poslovima: jedan (1) šef Službe, jedan (1) rukovodilac za zaštitu prirodne baštine, dva (2) stručna saradnika za floru i vegetaciju, jedan (1) stručni saradnik za oblast šumarstva, jedan (1) stručni saradnik za ihtiologiju, jedan (1) stručni saradnik za ornitologiju, jedan (1) stručni saradnik za faunu sisara, jedan (1) rukovodilac Odjeljenja za zaštitu prostora i održivi razvoj, četiri (4) stručna saradnika za zaštitu životne sredine, jedan (1) stručni saradnik za održivi razvoj i jedan (1) stručni saradnik za zaštitu prostora.

Tokom 2025.godine Ugovorom na određeno vrijeme angažovan je jedan (1) stručni saradnik za herpetofaunu, a od septembra 2025.godine i jedan (1) stručni saradnik za šumarstvo.

U Službi u odnosu na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u toku 2025. godine nedostajao je: jedan (1) stručni saradnik za fauna beskičmenjaka, jedan (1) stručni saradnik za fauna sisara i jedan (1) stručni saradnik za floru i vegetaciju.

U okviru Odjeljenja za administrativno tehničke poslove NP Durmitor, Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, zaposlen je jedan (1) stručni saradnik za oblast šumarstva i jedan (1) stručni saradnik za fauna sisara.

Radni angažman koji se odnosi na realizaciju programom definisanih aktivnosti iziskuje terenski rad i opremu koja je potrebna. U prethodnom periodu za stručne saradnike izvršena je nabavka terenske obuće, kao i oprema neophodna za neke aktivnosti koje su u vezi sa užim stručnim specijalnostima (lupa, meredov mreže, oprema za hvatanje i istraživanje slijepih miševa, detektor truleži, dvogledi, entomološka mreža, kamera zamke). U narednom periodu neophodno je Službu opremiti materijalno tehničkim sredstvima kao što su: terenski automobil, terenska odjeća, pješački štapovi, teleskopi, fotoaparati, play back oprema za monitoring ptica i sl.

Preduzete mjere u cilju stručne zaštite Parka date su u poglavlju 3. Realizacija programa upravljanja.

3. REALIZACIJA PROGRAMA UPRAVLJANJA

Strateška oblast 1: Istraživanje, praćenje, obnova i unapređenje ekosistema, staništa i vrsta

Unapređenje informacione baze podataka o flori nacionalnog Parka kroz literaturni i terenski rad, softverska nadogradnja i stručno usavršavanje saradnika

Izvršena je analiza literaturnih i terenskih podataka, koji su se kontinuirano unosili u bazu i nomenklaturno usklađivali, i time obezbijedili podaci značajni za sagledavanje stanja florističkog diverziteta NP Durmitor, po osnovu brojnosti, zastupljenosti, distribucije, konzervacijskog statusa, sa akcentom na nacionalno značajne vrste (endemi, zakonom zaštićene) i međunarodno značajne vrste i njihova staništa (IUCN Crvene liste, Bernska konvencija, EU Habitat direktiva, IPA, CITES). Baza flore nacionalnih parkova sadrži podatke za 2801 biljni takson (814 terenski popisano), od kojih se 1238 taksona odnosi za područje NP Durmitor. Tokom terenskih istraživanja potvrđeno je prisustvo 287 biljnih taksona, na različitim staništima NP.

Dat je tabelarni prikaz brojnosti popisanih taksona, sa naglaskom na terenske podatke, kao i brojnost po osnovu nacionalnog i međunarodnog statusa i nivoa zaštite.

Tabela 9: Broj nacionalno i međunarodno značajnih biljnih taksona u flori NP, sadržanih u bazi

Liste	Ukupno	Terenski podaci
Broj popisanih taksona (vrsta i podvrsta)	1238	287
Nacionalno/međunarodno značajni taksoni	593	158
Endemi / subendemi	201 / 59	44 / 8
Zakonom zaštićene (Sl. list RCG 76/06)	89	35
Međunarodne liste	370	114
EU Habitat Directiva	5	3
Bern Convention	4	2
CITES	44	23
IPA	30	8
EU IUCN Red List	330	104

Napomena: Tabela ne sadrži podatke terenskih istraživanja sprovedenih prije formiranja baze. Nedostajući podaci biće unijeti tokom narednog planskog perioda.

Tabela 10: Zastupljenost nacionalno značajnih taksona u flori NP na međunarodnim listama

Liste	Ukupno	Zakonom zaštićeni (Sl. list RCG 76/06)	Endemi / subendemi
Međunarodno značajni taksoni	370	65	40 / 5
HD	6	6	1 / 0
BC	4	4	1 / 0
CITES	44	32	6 / 1
IPA	30	26	25 / 1
EU - IUCN Red List	330	43	14 / 4

Tabela 11: Zastupljenost osjetljivih biljnih vrsta NP po IUCN kategorizaciji (EU IUCN Red List)

Konzervacioni status	Ukupno	Populacioni trend			
		stable	decreasing	increasing	unknown
DD (data deficient)	9		2		7
LC (least concern)	313	182	43	7	81
NT (near threatened)	7		3		4
VU (vulnerable)	1		1		
Ukupno	330	182	49	7	92

DD - data deficient (nedostaju podaci); LC - least concern (najmanje ugrožena); NT - near threatened (skoro ugrožena); VU - vulnerable (ranjiva)

Po pitanju međunarodnog statusa, najveći broj biljnih taksona (330) nalazi se na EU-IUCN Red List. Dominantni su oni sa LC konzervacijskim statusom (313), dok je sa VU statusom samo jedan taksona i to sa opadajućim populacionim trendom (*Cerastium dinaricum*).

U brojnoj endemskoj flori najveću važnost za floristički diverzitet Crne Gore imaju:

3 lokalna endema: *Edraianthus pulevicii* – endem Durmitora, *Edraianthus glisicii* – endem NP Durmitor (Durmitor, kanjon Tare), *Edraianthus tarae* – endem kanjona Tare (Đurđevića Tara).

5 endema Crne Gore: *Viola orphanidis* subsp. *nicolae*, *Gentiana laevicalix*, *Gentianella pevalekii*, *Hieracium pichleri* subsp. *cernyi*. *Hieracium pallescens* subsp. *ranisavae*.

Sem navedenih endema, kao najznačajniji osjetljivi biljni taksoni u flori NP Durmitor, izdvojile su se vrste koje imaju sledeće nacionalne i međunarodne nivoe zaštite.

Tabela 12: Status značajnih biljnih vrsta na nacionalnim i međunarodnim listama

Vrsta	Endem	Sl. list RCG 76/06	CG Preliminarna crvena lista	Eu IUCN Red List	HD, BC, IPA, CITES
<i>Cypripedium calceolus</i>		+	EN	NT stable	HD An.II i IV, BC An.I, IPA, CITES An.II
<i>Eryngium alpinum</i>		+		NT decreasing	HD An.II,IV, BC An.I, IPA
<i>Cerastium dinaricum</i>	Balkana	+		VU decreasing	HD An.II,IV, BC An.I, IPA
<i>Adenophora liliifolia</i>	-	+		LC decreasing	HD An.II,IV, BC An.I, IPA
<i>Tozzia alpina</i>		+			HD An.II i IV
<i>Gentiana lutea</i> subsp. <i>symphyandra</i>	-	+	VU	LC decreasing	HD An. V
<i>Daphne malyana</i>		+	EN		IPA
<i>Silene vallesia</i> subsp. <i>graminea</i>		+	EN		

Legenda: DD – Data deficient (bez podataka); LC - Least concern (najmanja briga); NT - near threatened (skoro ugrožena); VU - vulnerable (ranjiva); EN - Endangered (ugrožena)

Napomena: *Gentiana lutea* subsp. *symphyandra* se na EU listama nalazi i štiti kao vrsta *Gentiana lutea*, dok za njenu podvrstu *symphyandra*, koja je prisutna u Crnoj Gori još uvijek nije utvrđena kategorija zaštite.

Očekuje se da će se sa revidiranom listom Zakonom zaštićenih vrsta i sa izradom Crvene knjige flore Crne Gore, obezbijediti potpuni uvid u postojeće stanje i brojnost ranjivih i ugroženih taksona

u flori NP Durmitor.

Na osnovu raspoloživih literaturnih i terenskih podataka, primjenom Google Earth programa, urađene su mape distribucije za sledeće endemske i rijetke vrste na području NP: *Adenophora liliifolia*, *Cerastium dinaricum*, *Cypripedium calceolus*, *Daphne malyana*, *Edraianthus glisicii*, *Eryngium alpinum*, *Gentiana lutea* subsp. *symphyandra*, *Sesleria robusta*, *Silene vallesia* subsp. *graminea*, *Tozzia alpina*.

Mape distribucije za navedene vrste date su u prilogu ovog Izveštaja.

Utvrđeno nulto stanje 4060 planinskih i borealnih vriština, prelaznih i alkalnih tresava- potencijalnih NATURA 2000 staništa

Tokom 2025. godine nastavljen je monitoring gospine papučice *Cypripedium calceolus* na lokalitetu Ćurevac. Ustanovljeno je uvećanje populacije na 25 jedinki u dvije prostorno odvojene skupine. Na listovima u drugoj skupini uočeni su znaci fiziološkog stresa i mogućih patoloških promjena: suvi, nekrotični rubovi listova (smeđe zone tkivnog oštećenja) i tamne mrlje pri osnovi lisne rozete i stabla, što može ukazivati na mehaničko oštećenje ili pojavu gljivične infekcije. Zbog uočenih znakova fiziološkog stresa na pojedinim jedinkama, preporučuje se nastavak monitoringa u 2026. godini, uz praćenje brojnosti, vitalnosti i zdravstvenog stanja populacije, te po potrebi sprovođenje fitopatološke analize.

Tokom 2025. godine nastavljeno je kartiranje stanišnog tipa 4060 – Planinske i borealne vrištine na novim lokalitetima Dolovi ispod Velikog i Malog Štuoca, te području Momčilovog grada. Popisane su dijagnostičke i prateće vrste. Od dijagnostičkih vrsta evidentirane su: *Juniperus communis* subsp. *nana* sa pokrovnošću preko 60%, *Vaccinium myrtillus* sa pokrovnošću većom od 50%, *Genista radiata* sa pokrovnošću većom od 30%, te *Carlina acaulis* sa pokrovnošću oko 20%. Od pratećih: *Bromus erectus*, *Festuca rupicola*, *Populus tremula*, *Salix caprea*, *Rhamnus fallax*, *Stachys alopecuros*, *Rosa pendulina*, *Salix retusa*, *Luzula sylvatica*, *Pinus mugo*, *Helianthemum nummularium*, *Acinos alpinus*, *Hypericum richeri*, *Euphorbia carniolica*, *Festuca paniculata*, *Carex kitaibeliana*, *Ranunculus montanus*, *Phleum alpinum*, *Thymus balcanus*, *Linum capitatum*, *Dorycnium germanicum*, *Teucrium chamaedrys*, *Silene sendtneri*, *Dianthus cartusianorum*, *Scabiosa columbaria*, *Centaurea scabiosa*, *Veratrum album*, *Nardus stricta*, *Luzula campestris*, *Briza media*, *Galium verum*, *Trifolium montanum*, *Polygonum bistorta*, *Alchemilla xanthochlora*, *Hypericum perforatum*, *Rumex acetosa*, *Cynosurus cristatus*, *Gentiana utriculosa*.

Na ovim lokalitetima vrištine ne formiraju monodominantne zajednice, već se javljaju mozaično u kombinaciji sa drugim tipovima vegetacije. Na višim padinama planinske vrištine obrazuju mozaična staništa sa 4070 – klekovinom bora krivulja (*Pinus mugo*) i dlakave alpske ruže (*Rhododendron hirsutum*), dok u nižim djelovima grade mozaik sa 62D0 – Oromezijskim acidofilnim travnjacima koje dominira *Festuca paniculata*. Takva raspodjela ukazuje na izraženu mozaičnost i visoku heterogenost staništa.

Višegodišnji monitoring stanišnih tipova 7140 Prelazne tresave, 7230 Alkalne tresave i 6410 Livade beskoljenke na karbonatima na Barnom jezeru ukazao je na značajan proces zarastanja, praćen gubitkom tresetnih staništa, smanjenjem brojnosti dijagnostičkih vrsta kao i pojavu novih, netipičnih vrsta za ova staništa. Evidentiran je pad pokrovnosti zakonom zaštićenih vrsta *Pinguicula balcanica*, *Menyanthes trifoliata*, *Pseudorchis frivaldii* i *Dactylorhiza cordigera* subsp. *bosniaca*. Tresetna staništa zarastaju mladica smrče i bora, dok zona slobodne vode jezera sve više obrasta pojansom trske.

Unaprijeđen sistem kontrole ubiranja divlje flore u komercijalne svrhe

U cilju bolje kontrole ubiranja ljekovitog bilja i šumskih plodova, na staništima ovog NP, izrađena je mobilna aplikacija, koja će omogućiti službi zaštite uspješniji rad na terenu, a stručnoj službi analizu terenskih podataka, evidentiranje pritisaka i efikasnije upravljanje. Obuka nadzornika za korišćenje aplikacije, obaviće se početkom 2026. godine, prije sezone ubiranja i kontrole na terenu.

Očuvani šumski ekosistemi

U izvještajnom periodu sprovedene su planirane aktivnosti na očuvanju stabilnosti, vitalnosti i funkcionalnosti šumskih ekosistema Nacionalnog parka Durmitor, sa posebnim fokusom na monitoring zdravstvenog stanja, sanitarno - uzgojne mjere, obnovu degradiranih površina i praćenje biotičkih štetnih faktora.

Praćenje zdravstvenog stanja šumskih ekosistema realizovano je na mreži bioindikacijskih tačaka na prostoru PC Žabljak I. Prikupljeni podaci ukazuju da je opšte zdravstveno stanje šumskih sastojina dobro, bez značajnijih poremećaja većeg obima.

U okviru sanitarno - higijenskih aktivnosti izvršena je sanitarna doznaka četinarskih stabala sa izraženim simptomima zaraze, kao i izvaljenih, suvih i oštećenih stabala, sa ciljem očuvanja stabilnosti i unapređenja zdravstvenog stanja šumskih ekosistema. Ukupno je doznačeno 730,25 m³ bruto drvne mase. Doznačena drvna zapremina je realizovana na području PC Žabljak I i PC Durmitor-Sušica. Dio sanitarno doznačene drvne mase realizovan je kroz prodaju ogrjeva lokalnom stanovništvu, za jedan dio doznačene drvne zapremine upućen je zahtjev za prodaju "na panju", Vladi Crne Gore. Takođe, zbog urgentnosti i zbog opasnosti od širenja potkornjaka, za količinu od 240,43 m³, ugovorena je sječa i transport do privremenog lagera o trošku Javnog preduzeća. Nakon skladištenja na privremenom lageru, izvršiće se prodaja lagerovane drvne zapremine na osnovu saglasnosti Vlade Crne Gore.

U cilju obnove degradiranih šumskih površina na području kanjona rijeke Tare, sprovedene su mjere gajenja i sanacije. Uklonjena su oštećena, suva i izgorela stabla, uglavnom crnog bora i smrče u količini od 36,73 m³ ili 15 stabala. Izvršena je priprema terena i posađeno 150 autohtonih sadnica kruške (*Pyrus pyraeaster* Burgsd.), na degradiranim površinama. Aktivnost je realizovana uz finansijsku podršku kroz projekat Forest Connect.

Monitoring i mjere prilagođavanja šumskih ekosistema klimatskim promjenama sprovedeni su kontinuirano kroz povezane aktivnosti monitoringa i upravljanja šumskim ekosistemima. Ovim mjerama doprinosi se jačanju otpornosti šuma na klimatske ekstreme i dugoročnom očuvanju njihovih ekoloških funkcija.

Posebna pažnja posvećena je monitoringu potkornjaka i patogenih gljiva. Postavljena je ukupno 31 feromonska klopka u zonama potencijalnih žarišta suvih četinarskih stabala, pri čemu je prikupljeno približno 397.000 jedinki potkornjaka. Ovi rezultati predstavljaju važnu osnovu za procjenu rizika od prenamnoženja i planiranje pravovremenih mjera zaštite šuma.

Utvrđeno nulto stanje dnevnih leptira

Nastavljeno je istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune *Lepidoptera*. Podaci iz dostupnih publikacija, koje su pretežno vezane za pojedine vrste rodova ili familija, unijete su u bazu podataka. Prema sakupljenim literaturnim podacima, kao i na osnovu sprovedenih terenskih istraživanja u prethodnom periodu, na prostoru NP Durmitor registrovano je 135 vrsta dnevnih leptira.

Realizovana su terenska istraživanja u cilju rekognosciranja faune dnevnih leptira, sa posebnim osvrtom na zakonom zaštićene i Natura 2000 vrste. Istraživanje faune *Lepidoptera* vršeno je na lokalitetima: Crno jezero, Motički gaj, Barno jezero i Valovito jezero u avgustu mjesecu. Na predmetnom području tokom terenskih istraživanja registrovano je prisustvo 41 vrste dnevnih leptira svrstanih u 4 familije. Istraživanjima su registrovane vrste koje nisu evidentirane u dostupnim

literaturnim podacima i to: *Aricia agestis* (na lokalitetu Motički gaj i Crno jezero), *Pseudophilotes vicrama* (na lokalitetu Crno jezero), *Brinthesia circe* (na lokalitetu Motički gaj, Crno jezero i Barno jezero) i *Gegenes pumilio* (na lokalitetu Crno jezero).

Od vrsta koje su važne za zaštitu registrovan je: *Polyommatus damon* koji je na IUCN Crvenoj listi označena kao NT.

Urediti sportski ribolov na durmitorskim jezerima

Tokom 2025. godine donesena je odluka da se potpuno zabranjuje poribljavanje jezera u ovom parku, što je i naučni stav Ministarstva poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede, odnosno PMF-a. Lednička jezera nemaju autohtonu faunu riba i svako dalje poribljavanje bi dodatno narušilo stanje biodiverzita. Iz ovoga razloga aktivnost poribljavanja jezera nije realizovana i poribljavanje se neće sprovoditi.

Sa druge strane ribolov je dozvoljen na Crnom jezeru i rijeci Tari o čemu se kontinuirano vodi evidencija o izdatim dozvolama kroz elektronsku bazu koju vodi Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Na Crnom jezeru izdato je 244 dozvole, a za rijeku Taru 83.

Inventarizacija vodozemaca i gmizavaca

Tokom 2025. godine nastavljeno je istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune vodozemaca. Prema literaturnim podacima, na prostoru Parka prisutno je 11 vrsta vodozemaca i 14 vrsta gmizavaca.

Tokom 2025. godine realizovane su programske terenske aktivnosti na istraživanju i praćenju vodozemaca i gmizavaca u Nacionalnom parku Durmitor u okviru programa monitoringa biodiverziteta. Istraživanja su sprovedena sa ciljem utvrđivanja distribucije vrsta, identifikacije značajnih staništa i sagledavanja potencijalnih ugrožavajućih faktora.

Terenski rad je obavljen na više lokaliteta: Jablan jezero, Jablan bara, Crno jezero, Suva lokva, Sušička oblast, Valovito jezero, Barno jezero, Zminje jezero, Malo Škrčko jezero i Trsa-Pišće. Primijenjene su standardne metode vizuelnih transekata i selektivne pretrage vodenih staništa, uz minimalno uznemiravanje jedinki i staništa. Terenskim izlascima zabilježene su 4 vrste vodozemaca i 5 vrsta gmizavaca.

Podaci su unijeti u elektronsku bazu podataka. Za svaku vrstu je utvrđen status zaštite po osnovu nacionalnih lista i/ili međunarodnih lista.

Na lokalitetima: Jablan jezero, Suva lokva, Crno jezero, Barno jezero i Zminje jezero registrovane su brojne populacije smeđe krastave žabe (*Bufo bufo*), dok u Sušičkoj oblasti na saobraćajnicama uočene su stradale jedinke iste vrste. Velika zelena žaba (*Pelophylax ridibundus*) je uočena u Jablan bari i na Valovitom jezeru. Šumska žaba (*Rana dalmatina*) je registrovana u šumi kraj Crnog jezera, a planinski mrmoljak (*Ichthyosaura alpestris*) u Jablan bari, Suvoj lokvi i u Malom Škrčkom jezeru.

Tabela 13: Pregled utvrđenih vrsta vodozemaca na istraživanom području sa konzervacionim statusima i stepenom ugroženosti u Crnoj Gori i Evropi

Vrsta	Status u Crnoj Gori	Endemizam	CITES	IUCN	IUCN CG	BERN	HABITATS	NAPOMENA
Bufonidae								
<i>Bufo bufo</i> (smeđa krastača)	*ZZ	-	-	LC	LC	III	-	
Ranidae								

Vrsta	Status u Crnoj Gori	Endemizam	CITES	IUCN	IUCN CG	BERN	HABITATS	NAPOMENA
<i>Pelophylax ridibundus</i> (velika zelena žaba)	*ZZ	-	-	LC	LC	III	V	<i>Rana ridibunda</i>
<i>Rana dalmatina</i> (šumska žaba)	-	-	-	LC	LC	II	IV	
Salamandridae								
<i>Ichthyosaura alpestris</i> (planinski mrmoljak)	*Zaštićena vrsta	-	-	LC	NT	III	-	<i>Triturus alpestris</i>

Legenda: ZZ „Rješenje o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta“ Službeni list 76/06; LC - Least concern (najmanja briga); NT - near threatened (skoro ugrožena)

Na lokalitetima Suva lokva, Crno jezero i Barno jezero registrovane su brojne populacije zidnog guštera (*Podarcis muralis*), dok na području Valovitog jezera i u blizini Momčilovog grada registrovane su brojne populacije kraškog guštera (*Lacerta agilis bosnica*). U blizini Valovitog jezera je uočen i oštroglavi gušter (*Dalmatolacerta oxycephala*), a na saobraćajnici u mjestu Štuoc uočena je smukulja (*Coronella austriaca*). Šargan (*Vipera ursinii*) je zabilježena na području Trsa-Pišće prema Malom Škrčkom jezeru.

Tabela 14: Pregled utvrđenih vrsta gmizavaca na istraživanom području sa konzervacionim statusima i stepenom ugroženosti u Crnoj Gori i Evropi:

Vrsta	Status u Crnoj Gori	Endemizam	CITES	IUCN	IUCN CG	BERN	HABITATS	NAPOMENA
Lacertidae								
<i>Podarcis muralis</i> (zidni gušter)	*ZZ	-	-	LC	LC	II	IV	
<i>Lacerta agilis bosnica</i> (livadski gušter)	*ZZ	Balkanski endem	-	LC	LC	III	IV	
<i>Dalmatolacerta oxycephala</i> (oštroglavi gušter)	*ZZ	-	-	LC	LC	III	IV	<i>Lacerta oxycephala</i>
Colubridae								
<i>Coronella austriaca</i> (smukulja)	*ZZ	-	-	LC	LC	II	IV	
Viperidae								

Vrsta	Status u Crnoj Gori	Endemizam	CITES	IUCN	IUCN CG	BERN	HABITATS	NAPOMENA
<i>Vipera ursinii</i> (šargan)	-	-	-	VU	VU	II	II, IV	

Legenda: ZZ „Rješenje o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta“ Službeni list 76/06; LC - Least concern (najmanja briga); VU - vulnerable (ranjiva)

Stabilne populacije značajnih vrsta gnjezdarica

Monitoring 2025. godine sproveden je sa ciljem praćenja stanja populacija krovnih vrsta ptica, sa posebnim fokusom na tetrijeba gluhana (*Tetrao urogallus*), jarebicu kamenjarku (*Alectoris graeca*) i troprstog djetlića (*Picoides tridactylus*). Istraživanja su realizovana na istim lokalitetima kao i tokom 2024. godine kako bi se obezbijedila uporedivost podataka i dobila što preciznija procjena brojnosti, aktivnih pjevališta i korišćenja staništa.

Monitoring tetrijeba gluhana tokom 2025. godine sproveo se u ranim jutarnjim časovima, prije svitanja, kako bi se registrovali pjevajući mužjaci. Istraživanje je realizovano na sledećim lokalitetima: gusta šuma ispod Crvene grede na području Jablan jezera, šumski kompleksi ispod vrha Štuoc i područje Male Crne Gore. Na području ispod Crvene grede registrovano je pjevanje mužjaka, a tokom obilaska terena uočeni su brojni tragovi prisustva: izmet, slomljene vršne grane od četinara i tragovi na drveću. Tokom terenskog rada dvije jedinke su i vizuelno registrovane. Na području ispod Štuoca, gdje dominiraju guste šume jele i smrče, prisustvo tetrijeba gluhana potvrđeno je na osnovu tragova i izmeta, slično kao i prethodne godine. Tokom monitoringa na putu prema kanjonu Sušice vizuelno su registrovane četiri jedinke koje su prelećele preko staništa. Populacija tetrijeba gluhana u Crnoj Gori procjenjuje se na 810–1.065 pjevajućih mužjaka, dok se u okviru Nacionalnog parka Durmitor procjenjuje prisustvo 400–500 pjevajućih mužjaka, prema podacima Centra za zaštitu i proučavanje ptica (Izveštaji monitoringa, 2021). Ovi podaci potvrđuju da Durmitor predstavlja ključno područje za očuvanje ove vrste na nacionalnom nivou.

Jarebica kamenjarka je karakteristična vrsta visokoplaninskih pašnjaka i kamenjarskih terena. Monitoring tokom 2025. godine obuhvatio je transekt Šarban – Prutaš – Škrčka jezera – Dolina Sušice. Ovaj transekt pokriva visokoplaninske pašnjake, kamenjarske terene i otvorene travnate površine koje su tipična staništa jarebice kamenjarke, pogodne za gniježđenje i ishranu. Tokom monitoringa na području Prutaša evidentirana su tri jata od pet do sedam jedinki. Istraživanje je sprovedeno metodom transeкта koja omogućava sistematsko pretraživanje ovih staništa i evidentiranje pojedinačnih jedinki i jata.

Troprsti djetlić (*Picoides tridactylus*). Prisustvo troprstog djetlića potvrđeno je u gustim četinarskim šumama područja Jablan jezera, Crnog jezera i Male Crne Gore. Ova vrsta predstavlja jedan od najznačajnijih indikatora očuvanosti starih šuma bogatih mrtvim drvetom, posebno smrčom. Stabilna prisutnost troprstog djetlića ukazuje na visok ekološki kvalitet šumskih ekosistema NP Durmitor. Tokom monitoringa registruju se na svim lokalitetima.

Lještarka je tipična šumska vrsta vezana za guste, strukturno raznovrsne mješovite i četinarske šume sa razvijenim podrastom. Iako se smatra potencijalno prisutnom na većem dijelu područja Nacionalnog parka Durmitor, u dosadašnjem programskom periodu nije sproveden ciljani monitoring ove vrste. Razlog za to predstavlja ograničen ljudski kapacitet, s obzirom na to da jedan ornitolog nije bio u mogućnosti da istovremeno pokrije cjelokupno područje Parka i realizuje monitoring svih prioritarnih vrsta. U prethodnom periodu fokus je bio usmjeren na tetrijeba gluhana (*Tetrao urogallus*), troprstog djetlića (*Picoides tridactylus*) i jarebicu kamenjarku (*Alectoris graeca*), kao vrste od posebnog konzervacijskog značaja i sa izraženijom osjetljivošću na aktuelne pritiske.

Imajući u vidu ekološke zahtjeve lještarke i potencijalne prijetnje koje proizilaze iz promjena u strukturi šuma, degradacije staništa i povećanog antropogenog pritiska, u narednom planskom periodu predviđa se uspostavljanje sistematskog monitoringa ove vrste. Uvođenje monitoringa omogućit će pouzdaniju procjenu brojnosti, prostorne raspodjele i trendova populacije lještarke, kao i pravovremeno planiranje i prilagođavanje upravljačkih mjera u cilju očuvanja njenih staništa. Tokom terenskog istraživanja na području ispod Crvene grede i Jablan jezera u gustoj četinarskoj šumi auditivno je registrovano i prisustvo uralske sove, jako bitan nalaz za ovu vrstu koja je indikator zdravih i očuvanih šumskih ekosistema.

Očuvane populacije slijepih miševa

Prisustvo porodijske kolonije malog potkovičara *Rhinolophus hipposideros* u objektu OŠ „Milan Badnjar” u Tepcima prvi put je evidentirano 2011. godine. Tokom 2024. godine objekat je renoviran što je podrazumijevalo zamjenu prozora i vrata i rekonstrukciju krovne konstrukcije. Istraživanja sprovedena tokom programske godine bila su usmjerena na utvrđivanje postojanosti i eventualnog povratka kolonije u školu. Monitoring je realizovan u tri navrata u martu, junu i septembru kako bi se obuhvatile ključne faze godišnjeg ciklusa vrste, uključujući period formiranja porodijskih kolonija i postreproduktivni period. Terenskim obilascima i vizuelnim pregledima objekta nije potvrđeno prisustvo jedinki niti znakova aktivne kolonije u navedenim terminima. Poznato je da građevinski radovi, posebno oni koji mijenjaju pristupne otvore, mikroklimatske uslove potkrovlja ili strukturu krova, mogu značajno uticati na izbor skloništa kod slijepih miševa. Promjene temperature, ventilacije i dostupnosti ulaznih tačaka često dovode do napuštanja tradicionalnih lokacija, naročito kod porodijskih kolonija koje zahtijevaju stabilne i specifične uslove.

Utvrđeno stanje vrsta iz porodice kuna

Tokom izvještajne godine nastavljeno je kontinuirano istraživanje i praćenje vrsta iz porodice *Mustelidae*, sa posebnim fokusom na vidru (*Lutra lutra*), strogo zaštićenu i ugroženu vrstu. Istraživanja su realizovana na području kanjona Tare, na lokalitetima Tepačkih bukova, Siljevače i Premćana. Sprovedenim monitoringom evidentirani su brojni direktni i indirektni tragovi prisustva vidre kao što su izmet, otisci stopala, klizne staze na obali i ostaci plijena. Zabilježena učestalost nalaza duž riječnog toka, kao i njihova prostorna distribucija, ukazuju na kontinuiranu upotrebu staništa i stabilno teritorijalno ponašanje jedinki. Na osnovu prikupljenih podataka u kanjonu Tare prisutni su izuzetno povoljni ekološki uslovi za ishranu, reprodukciju i odgajanje mladih. Posebno je značajna očuvanost rječnog koridora, očuvana obalna vegetacija i dostupnost hrane.

Sprovedeno je istraživanje i drugih vrsta porodice *Mustelidae*. Kamere zamke postavljene na lokacijama duž šumskih puteva, vodotoka i zonama sa izraženim tragovima aktivnosti zabilježile su prisustvo kune zlatice (*Martes martes*) u kanjonu Tare, kune bjelice (*Martes foina*) u Pošćenskoj dolini i jazavca (*Meles meles*) na području kanjona Tare i Grabovice. Paralelno sa foto monitoringom sprovedeno je i terensko istraživanje kojim su zabilježeni indirektni tragovi prisustva (izmet, otisci stopala) kojim je potvrđena njihova redovna aktivnost što ukazuje na očuvanost stanišnih uslova.

Rezultati potvrđuju stabilno prisustvo navedenih vrsta porodice *Mustelidae* na istraživanom području bez indikacija smanjenja njihove aktivnosti ili fragmentacije staništa. Kontinuirani monitoring preporučuje se radi praćenja sezonske dinamike i eventualnih promjena u distribuciji populacija.

Tabela 15: Pregled utvrđenih vrsta familije *Mustelidae* na istraživanom području sa konzervacionim statusima i stepenom ugroženosti u Crnoj Gori i Evropi

Vrsta	Status u Crnoj Gori	IUCN	Bern	HD	Bonn	Natura 2000	CITES
Red Carnivora							
<i>Lutra lutra</i> (vidra)	ZZ	NT	II	II,IV		+	I
<i>Martes martes</i> (kuna zlatica)		LC	III	V			
<i>Martes foina</i> (kuna bjelica)		LC	III				II,NC
<i>Meles meles</i> (jazavac)		LC	III				

ZZ - Nacionalno zakonodavstvo: „Rješenje o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta“ Službeni list 76/06; NT – gotovo ugroženi takson; LC- najmanje zabrinjavajuća (posljednja briga)

Utvrđeni koridori krupnih sisara

Tokom programske godine nastavljen je cjelogodišnji i kontinuirani monitoring sisara. Istraživanja su obuhvatila kombinaciju terenskih metoda i kamera zamki, sa ciljem procjene brojnosti, strukture populacija, dinamike, prostorne distribucije i reprodukcije.

Brojnost divokoze (*Rupicapra rupicapra*) procjenjuje se na oko 800 jedinki, od čega polovinu čine juvenilne jedinke (do 2 godine starosti), što predstavlja važan indikator stabilnosti i vitalnosti populacije, sa blagim porastom brojnosti, što sugerira pozitivnu populacionu dinamiku. Visok reproduktivni uspjeh i prisustvo mladih kategorija ukazuje na povoljne ekološke uslove, adekvatnu dostupnost hrane i relativno nizak stepen antropogenog pritiska tokom 2025. godine. Terenska istraživanja divokoze realizovana su na lokalitetima Selina, Pirlitor, Premćani, Bunetina, Sedleni do, Ranisava, Pošćenska dolina, Savin kuk, Škrka, Škrčko ždrijelo, Šljemena, Dragišnica, Komarnica, Vodeni do, Studena, Boljske grede i Grabovica.

Istraživanja populacije mrkog medvjeda (*Ursus arctos*) sprovedeno je na lokalitetima Pošćenska dolina, Sušica, Vodeni do, Studena, Komarnica, Dragišnica i Grabovica. Sezonska dinamika pokazuje da se tokom jeseni i proljeća češće viđa iznad iznad gornje granice šume i u planini. Ljeti medvjed dominantno boravi u šumskim kompleksima kanjona Tare, gdje su uslovi povoljniji u pogledu zaklona i ishrane. Zabilježena je aktivnost jedinki i tokom zimskog perioda uslijed izmijenjene klime, manje snijega i dužeg perioda toplijih dana. Podaci dobijeni na terenu pokazuju da se na području ovog Parka medvjed hrani, razmnožava i brloži.

U cilju unapređenja znanja o obrascima kretanja, utvrđivanja koridora i prostornoj ekologiji mrkog medvjeda u okviru projekta Forest Connect telemetrijskim GSM ogrlicama su obilježena dva mužjaka u pograničnim djelovima Parka na lokalitetima Ćurukača i Grabovica. Prvi obilježeni medvjed nosio je ogrlicu 72 dana i prešao 425 km², dok je drugi medvjed nosio ogrlicu 10 dana i prešao 10 km². Telemetrija služi za monitoring kretanja vrsta i precizno može dati podatke o veličini prostora po kom se životinja kreće, na osnovu kojih se može uticati na prevenciju i smanjenje konflikta između čovjeka i medvjeda. Međutim sami proces hvatanja i imobilizacije i obrade jedinke nosi određeni nivo stresa i rizika po životinju, iako se sprovodi u skladu sa etičkim standardima. Kontinuirana terenska istraživanja sprovedena u svim godišnjim aspektima trebaju biti prioritarna i osnovna.

Posljednjih godina blagi porast brojnosti uz stabilnu populacionu strukturu potvrđuje da ovaj Park predstavlja ekološki izuzetno očuvano stanište za populacije sivog vuka (*Canis lupus*) koji ovdje

predstavlja jednu od ključnih vrsta. Kao izuzetan predator kontroliše brojnost i zdravstvenu strukturu vrsta poput divlje svinje, divokoze i srne. Istraživanja tokom 2025. godine i evidentirani pokazatelji prisustva sivog vuka na području Brojila, Tmora, Bunetine, Modrog jezera, Suve lokve, Pošćenske doline, Dragišnice, Komarnice, Jablan bare, Vodenog dola, Studene i Grabovice pokazuju očuvana staništa za reprodukciju i ishranu vuka, kao i stabilnu teritorijalnu organizaciju. Najveća prisutnost srne (*Capreolus capreolus*) zabilježena je na ivicama šumskih sastojina gdje dolazi do kontakta zatvorenih mješovitih šuma i otvorenih površina istraživanog područja i to jezera Barnog, Zminjeg, Crnog, Jablan, Modrog i Srabljeg, zatim Suve lokve, vještačke akumulacije, Dragišnice, Komarnice, Gabelja i Grabovice. Podaci brojnosti, polne i uzrastne strukture i prostorne distribucije ukazuju na odsustvo značajnih negativnih faktora. Rubna staništa pružaju najoptimalnije uslove u pogledu ishrane i zaklona, dok su sezonske migracije u četinarske i mješovite šume uslovljene klimatskim faktorima i dostupnosti hrane. Rezultati istraživanja potvrđuju da su mjere zaštite efikasne u očuvanju populacije srna i njenog staništa.

Kao ekološki veoma prilagodljiva vrsta, divlja svinja (*Sus scrofa*) pokazuje porast brojnosti posljednjih godina, što se dovodi u vezu sa povoljnim uslovima u staništu, dostupnosti i dovoljne količine izora hrane i odsustvo faktora mortaliteta. Posljednjih godina zabilježeno je širenje areala vrste ka višim nadmorskim visinama, uključujući lokalitete Ališnica, Jablan bara, Crepulj poljana i Mioč poljana, gdje ranije nije registrovana ili je bila veoma rijetka. Ovakva promjena distribucije može se dovesti u vezu sa klimatskim promjenama (blaže zime), promjenama u strukturi vegetacije i povećanom dostupnošću hrane. Mora se uzeti u obzir i biologija divlje svinje da se u staništu sa više izvora i resursa ishrane i veličine staništa, povećava i podstiče njeno razmnožavanje. U ekološkom smislu djeluje kao da nema neprijatelja, jer medvjed i vuk rjeđe napadaju divlju svinju. Iako su veliki predatori vuk i medvjed prisutni na širem području Parka, njihova brojnost i prostorna distribucija ne predstavlja faktor koji bi imao presudan uticaj na brojnost divlje svinje i u kombinaciji sa visokom reproduktivnom sposobnošću vrste (više mladunaca po leglu i relativno kratki reproduktivni ciklusi) doprinosi stabilnom i sigurnom rastu populacije. Istraživanje ove vrste realizovano je tokom 2025. godine na području kanjona rijeke Tare, Gabelja, Grabovice, Suve lokve, Modrog jezera, Pošćenske doline, Komarnice, Grabovice, Ališnice, Savinog kuka, vještačke akumulacije, Bunetine, Vodenog dola i Studene.

Povećanje brojnosti može imati višestruke ekološke efekte. Intenzivno razoravanje zemljišta utiče na biljni pokrivač i podzemnu faunu. Imajući u vidu uočeni trend porasta brojnosti, ali i štete na domaćinstva posebno u kanjonu Tare, neophodno je sprovesti dalja detaljna istraživanja.

Uporedo sa monitoringom krupnih sisara realizovan je i monitoring sitnih sisara. Jedna od najbrojnijih vrsta čiji su tragovi i prisustvo registrovani gotovo na čitavoj teritoriji Parka je evropski zec (*Lepus europaeus*) tipični predstavnika otvorenih i poluotvorenih staništa, koji pokazuje visoku ekološku sposobnost prilagođavanja različitim tipovima vegetacije. Tokom izvještajne godine potvrđeno je prisustvo divlje mačke (*Felis silvestris*) u Selini i Pirlitoru. Njeno prisustvo predstavlja indikator očuvanosti šumskih ekosistema i niskog stepena fragmentacije staništa. Lisica (*Vulpes vulpes*) je učestala i brojna na području Parka i tragovi prisutnosti su evidentirani od šumskih do poljoprivrednih i naseljenih područja.

Alpska roščica (*Sorex alpinus*) je evidentirana u Grabovici.

Terenskim istraživanjem životovkama na području Studenca zabilježeno je prisustvo dinarske voluharice (*Dinaromys bogdanovi*). Registrovanje ove vrste ima poseban faunistički i konzervacioni značaj, s obzirom na njen reliktni i endemični karakter i fragmentirani, uski i specifični areal rasprostranjenja. Prisustvo ove vrste, kao bioindikatora, potvrđuje izuzetnu očuvanost visokoplaninskih ekosistema.

Pojavljivanje šumskog miša (*Apodemus sylvaticus*), običnog puha (*Glis glis*) i šumskog puha (*Dryomys nitedula*) tokom 2025. godine je bilo intenzivno na kamera zamkama na području šumskih vlaka i sela u kanjonu Tare. Na kamerama je zabilježeno i često pojavljivanje bjelogrdog ježa (*Erinaceus roumanicus*) i vjeverice (*Sciurus vulgaris*).

Tabela 16: Pregled utvrđenih vrsta krupnih sisara na istraživanom području sa konzervacionim statusima i stepenom ugroženosti u Crnoj Gori i Evropi

Vrsta	Status u Crnoj Gori	IUCN	Bern	HD	Bonn	Natura 2000	CITES
Red Artiodactyla							
<i>Rupicapra rupicapra</i> (divokoza)	ZZ	LC	II	II,IV		+	
<i>Capreolus capreolus</i> (srna)	ZZ	LC	III				
<i>Sus scrofa</i> (divlja svinja)		LC					
Red Carnivora							
<i>Canis lupus</i> (sivi vuk)		LC	II	II,IV,V		+	II
<i>Ursus arctos</i> (mrki medvjed)	ZZ	LC	II	II,IV		+	I,II

ZZ - Nacionalno zakonodavstvo: „Rješenje o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta“ Službeni list 76/06; Trajnim zabranom lova zaštićena je ženka divokoze i njeno jare (Zakonom o divljači i lovstvu - Sl.list CG br. 52/2008 i 48/2015), Trajnim zabranom lova zaštićena je srna i njeno lane (Zakonom o divljači i lovstvu - Sl.list CG br. 52/2008 i 48/2015), Trajnim zabranom lova zaštićena je ženka sa mečetom do 2 godine (Zakonom o divljači i lovstvu - Sl.list CG br. 52/2008 i 48/2015); LC- najmanje zabrinjavajuća (posljednja briga);

Zaštita i održivo korišćenje vodenih resursa

Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju vršio je monitoring kvaliteta vode Crnog jezera u cilju prikupljanja podataka o ocjeni ekološkog statusa/potencijala na osnovu opštih fizičko hemijskih i bioloških osobina. Zvaničan izveštaj institucije za 2025. godinu biće dostupan krajem aprila 2026. godine.

Dobijeni podaci za 2024. godinu prikazani su u tabeli 17.

Tabela 17: Prikaz ocjene HS i ES/EP površinskih voda po elementima kvaliteta-prioritetnih supstanci, opštih fizičko-hemijskih parametara, specif. zagađujućih supstanci i bioloških parametara i ukupnog statusa

2024.g. Nazivi vodnih tijela	Površinsko VT	Tip VT	Redni broj	Naziv mjernog mjesta	Hemijski i ekološki status kvaliteta voda								
					Prioritetne zagađujuće supstance	Opšti fizičko hemijski parametri	Specifične zagađujuće supstance	Fitoplankton	Fitobentos	Makrofiti	Makrozoobentos	Ukupni ES/EP i HS na osnovu 6 elemenata	Ukupni ES/EP i HS bez makrozoobentonske zajednice
Crno jezero	1	L1	1	Kod splava	vdD	u	VdD	d	vd	u	-	U	U

Strateška oblast 2: Očuvanje, unapređivanje i promocija kulturno-istorijskih i etnografskih vrijednosti i potencijala

U prethodnom izvještajnom periodu, inventarisanjem i dokumentovanjem nematerijalne kulturne baštine ljudi na prostoru Parka, nastavljena su istraživanja prilikom kojih je zabilježena vještina, znanje i umjeće tkanja (ispitanica koja se još uvijek aktivno bavi ovim starim zanatom). Iz domena domaće radinosti dopunjena je lista osoba koje tradicionalno praktikuju ručni rad kao što su pletenje, vez, heklanje.

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena, 8. marta, u Nacionalnom parku „Durmitor” organizovana je tradicionalna izložba domaće radinosti, na kojoj su predstavljeni ručno rađeni predmeti od drveta, kao i pleteni, vezeni, tkani i heklani radovi lokalnih proizvođača. Cilj izložbe je očuvanje tradicije i kulturnog nasleđa durmitorskog kraja. Formirana je komisija koja je izvršila pregled i ocjenjivanje izloženih radova, nakon čega su dodijeljene nagrade u 5 kategorija domaće radinosti. Podijeljeno je ukupno 22 nagrade, od čega 8 prvih nagrada (iz kategorija tkano, vezeno, pleteno, heklano, rezbarija) u iznosu od 80,00€ po osobi, 9 drugih nagrada (iz kategorija tkano, vezeno, pleteno, heklano, rezbarija), u iznosu od 60,00€ po osobi i 5 trećih nagrada (iz kategorija vezeno, pleteno, heklano, rezbarija), u iznosu od 40€.

Izložba se tradicionalno organizuje dugi niz godina i predstavlja značajan doprinos očuvanju domaće radinosti. Ove godine zabilježeno je manje interesovanje za učešće i posjetu izložbi, naročito kada je riječ o izlagačima iz drugih opština koje gravitiraju Parku. Najzastupljeniji su bili pleteni, vezeni i heklani radovi, dok je manji broj eksponata bio prisutan u kategoriji rezbarije.

U cilju unapređenja i veće podrške ovoj manifestaciji u narednom periodu, predloženo je obezbjeđivanje finansijskih sredstava za dodjelu nagrada i djelimičan otkup proizvoda domaće radinosti za potrebe suvenirnice Nacionalnog parka. Budžet potreban za nagrade po spisku iznosi 1.380,00 €. Budžet potreban za otkup jednog dijela proizvoda domaće radinosti za suvenirnicu iznosi 620,00€. Ukupna sredstva 2.000,00€.

Slika 1: Sa Osmomartovske izložbe u Centru za posjetioce NP Durmitor

Kroz kreiranje okvira za promociju nacionalnih parkova i predstavljanje široj javnosti, 20. i 21. marta su organizovani „Dani Nacionalnih parkova” u TC Big Fashion, u Podgorici. Tom prilikom održan je sajam proizvoda lokalnog stanovništva i prezentacija starih vještina i zanata sa prostora svih pet nacionalnih parkova. Tu je došla da izražaja saradnja i povjerenje koje sticano dugi niz godina što je rezultiralo da je prezentacija naišla na pozitivan prijem, naročito „kućer” za čobane.

Slika 2: Manifestacija Dani Nacionalnih parkova Crne Gore

Upućena je inicijativa prema Pošti Crne Gore za štampanje prigodnih markica gdje su dati predlozi za Nacionalni park Durmitor, za kulturno –istorijsko i etnografsko nasljeđe (fotografije sa opisom i obrazloženjem) u cilju promocije Parkova kroz ovakav vid prikaza.

Slika 3: Diatreta

Na poziv Agencije za upravljanje zaštićenim područjima Podgorice, uzeto je učešće u projektu „Mistične priče Dunavske zelene rute“, koji predstavlja valorizaciju međunarodnog prirodnog i nematerijalnog nasljeđa, sa ciljem društveno-ekonomskog razvoja ruralnih područja Podunavlja.

Strateška oblast 3: Edukacija, interpretacija prirodnih i kulturnih vrijednosti parka i razvoj turizma orijentisanog ka prirodi

Razvijena i unaprijeđena edukacija i interpretacija

Nacionalni park Durmitor kontinuirano sprovodi edukativne aktivnosti koje imaju za cilj približavanje prirodnih i kulturnih vrijednosti najmlađima, u saradnji sa osnovnim školama. U okviru edukativnog programa „Obradujmo prirodu“ održane su dvije radionice: za 10 učenika od I do V razreda OŠ „Vuk Knežević“ sa Njegovuđe i za 15 učenika VI–VIII razreda OŠ „Dušan Obradović“ sa Žabljaka. Povodom obilježavanja 26. januara – Svjetskog dana obrazovanja o zaštiti životne sredine organizovane su radionice u saradnji sa OŠ "Vuk Knežević" sa Njegovuđe za učenike od I do VIII razreda (26 učenika). U OŠ „Radojica Perović“ 27 učenika učestvovalo je u kvizu i kroz edukativne snimke upoznalo životinje nacionalnih parkova, a dobili su bedževe „Mali rendžeri“ i postere životinja, simbola nacionalnih parkova, dostupne u rubrici „Edukativni kutak“ na sajtu parka.

Povodom 21. marta – Svjetskog dana šuma, održana je edukativna radionica za 15 učenika I–VIII razreda OŠ „Bogdan Kotlica“. U okviru Demokratskih radionica, učenici V–IX razreda OŠ „Branko Brnić“ iz Tivta obilježili su Međunarodni dan šuma kroz radionicu sa predstavnikom JPNPCG za oblast šumarstva, sa posebnim akcentom na očuvanje šuma i pravo na zdravu životnu sredinu. Povodom Dana ekološke države Crne Gore, održana je edukativna radionica sa članovima Ekološke sekcije OŠ „Oktoih“ (16) iz Podgorice. Nakon realizacije ovih i drugih zajedničkih aktivnosti, zaključen je Memorandum o saradnji između Skupštine Crne Gore i Javnog preduzeća

za nacionalne parkove, s ciljem unapređenja edukacije mladih o očuvanju prirodnih i kulturnih vrijednosti i zaštiti životne sredine.

Povodom 22. aprila – Dana planete Zemlje, učenici OŠ „Vuk Knežević“ posjetili su Crno jezero i Centar za posjetioce, gdje su kroz aktivnosti i likovnu radionicu „Planeta Zemlja iz vaše perspektive“ upoznati sa biodiverzitetom parka.

Povodom 4. oktobra – Svjetskog dana životinja, održano je predavanje za učenike OŠ „Dušan Obradović“ (27) i OŠ „Njegovuđe“ (15), gdje su se upoznali sa metodologijom monitoringa i praćenja životinjskih vrsta.

Povodom Međunarodnog dana planina – 11. decembra, nacionalni parkovi Crne Gore, uključujući NP Durmitor, učestvovali su u edukativnim programima u centru “Malena kuća” u Podgorici, Javnoj ustanovi „Kraljevstvo gorske vile“ na Žabljaku i Obrazovnom centru u Šavniku, promovišući zaštitu prirodnih resursa i ekološku edukaciju mladih.

Slika 4: Edukativne radionice povodom obilježavanja ekoloških datuma

U dvjema radionicama, u OŠ „Sutjeska“ i Eko vrtiću „Bambino“ u Podgorici, djeca su upoznata s novim edukativnim materijalima o biljnom i životinjskom svijetu pet crnogorskih nacionalnih parkova. Osnovci su dobili brošure „Zavirite u čarobni svijet NP Durmitor“, dok su predškolci istraživali i bojili kroz bojanke „Upoznaj, oboji, saznaj i zavoli nacionalne parkove“. Izradu materijala podržala je Misija OEBS-a u Crnoj Gori.

Slika 5: Radionice povodom obilježavanja ekoloških datuma

U saradnji sa TO Žabljak, 6. septembra obilježen je Dan NP Durmitor kroz promotivno - interpretativnu turu „U zagrljaju šume i tri jezera“. U aktivnosti je učestvovalo ukupno 60 učesnika – 30 učenika Srednje mješovite škole „17. septembar“ iz Žabljaka sa nastavnicima i direktoricom, te 30 ljubitelja prirode iz nekoliko gradova. Učesnici su proveli prijatno vrijeme u pješačenju i obilasku Crnog, Zminjeg i Barnog jezera. Za tematsku stazu „Mlinski potok“ snimljen je video materijal, koji je objavljen na sajtu i društvenim mrežama JPNPCG. Urađen je izvještaj sa GPS-om i fotodokumentacijom za potencijalnu tematsku stazu Koprivna glavica-Modro jezero- Srablje jezero.

Izrađeni su promotivni i propagandni materijali: brošure, flajeri, poster, olovke, planeri, vrećice i majice sa logom i motivima Nacionalnog parka Durmitor.

Urađen je glavni projekat za rekonstrukciju i adaptaciju edukativne staze oko Crnog jezera i raspisan tender za izbor najboljeg ponuđača.

Park je prepoznatljivo UNESKO zaštićeno prirodno područje koje privlači domaće i međunarodne posjetioce

U skladu sa programskim aktivnostima, uvažavajući vrijednosti NP Durmitor i značaj u promociji prirodne baštine i potencijala Crne Gore, u kontinuitetu je informisana javnost o najznačajnijim programskim, vanprogramskim i projektnim aktivnostima koje JPNPCG-NP Durmitor sprovodi samostalno i/li u saradnji sa nadležnim institucijama i drugim subjektima, o prirodnim i kulturnim vrijednostima, kao i turističkoj ponudi zasnovanoj na prirodi. Realizovane su aktivnosti usmjerene na pravovremeno, tačno i transparentno informisanje javnosti o radu NP, promociji prirodnih dobara, podizanju svijesti o značaju očuvanja prirode, kao i jačanju povjerenja javnosti u rad NP. Informisanje i promocija zaštićenog područja vršila se posredstvom štampanih i elektronskih medija, društvenih mreža (Instagram i Facebook), Youtube kanala i sajta JPNPCG, kao i u saradnji sa drugim subjektima.

Tematski fokus medijskih aktivnosti bio je usmjeren na promociju zaštite biodiverziteta, bogatstvo i zaštitu flore i faune, promociju NP kao područja pod zaštitom UNESKO, borbu protiv nezakonitih aktivnosti, upravljanje zaštićenim prirodnim dobrima, te obilježavanje ekoloških datuma.

Slika 6: Promocija NP na portalima

Digitalna komunikacija zabilježila je rast broja pratilaca, a ovaj rezultat ostvaren je kroz redovno objavljivanje promotivnog, edukativnog i vizuelno prilagođenog sadržaja, kao i povećanu interakciju sa praticima na društvenim mrežama. Od početka 2025. godine radilo se intenzivno na promociji putem digitalnih kanala, koji su prepoznati kao mjesta gdje možemo razvijati imidž nacionalnih parkova, ali i informisati javnost o najvažnijim pitanjima, aktivnostima, mogućnostima za turizam i aktivni odmor.

Slika 7: Objave na društvenim mrežama koje su izazvale pažnju pratilaca

Posebna pažnja u ovom segmentu posvećena je takozvanom “organskom rastu profila”, pa su stranice u kontinuitetu bile predmet pažnje i pregleda čiji je broj na kvartalnom nivou varirao između 300 hiljada do 1,5 miliona.

Slika 8: Statistika na društvenim mrežama

Sadržaj na veb sajtu JP je u kontinuitetu ažuriran postavljanjem informacija, aktuelnosti, dokumentacije, fotografija i video snimaka u cilju informisanja javnosti o najznačajnijim aktivnostima Javnog preduzeća i nacionalnog parka. Postavljene su digitalizovane ankete i nove tematske kategorije, unaprijeđen sistem kupovine godišnjih ulaznica uvođenjem QR kodova što omogućava bržu i jednostavniju kupovinu.

Učestvovali smo u promociji ukupno 30 manifestacija i događaja sa ciljem promocije prirodnih, kulturnih vrijednosti parkova i aktivnog odmora. Izdvajamo promociju obilježavanja najznačajnijih ekoloških datuma, besplatnih ulaza za NPCG, Dane nacionalnog parka Skadarsko jezero i Durmitora, Krojevi prirode u NP Durmitor, Dan koprive u NP Lovćen, te Dane NPCG u Podgorici.

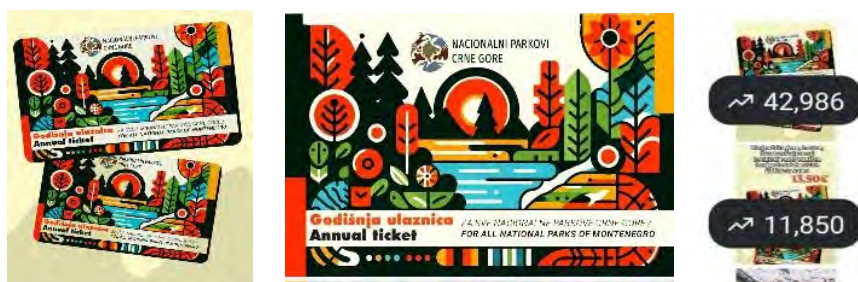

Slika 9: Promocija NP Durmitor

PR kampanje

U cilju promocije NP i povoljnosti kupovine Godišnje ulaznice, te borbe protiv krivolova, osmišljene su i realizovane kampanje, samostalno ili u saradnji sa drugim akterima:

„Godišnja ulaznica – Tvoja vrata u svijet nacionalnih parkova“ - Kroz višemjesečnu kampanju promovisana je godišnja ulaznica za NPCG kojom je posjetiocu po promotivnoj cijeni od 13,50 eura omogućen neograničeni broj ulazaka u svih pet zaštićenih područja.

Slika 10: Promocija godišnje ulaznice

„Posjeti ih sve“ u saradnji sa Crnogorskom komercijalnom bankom - Online kupovinom Godišnje ulaznice uz korišćenje Visa kartica ove banke, posjetioci su ostvarivali povrat novca u iznosu od 50%. Promocija ove ulaznice u kontinuitetu je vršena na društvenim mrežama, dok su građani o ovoj povoljnosti informisani kroz više različitih objava, vizuala i anketa. Godišnja ulaznica promovisana je tokom različitih medijskih gostovanja i istupa u javnosti.

„Kupujmo naše“ u saradnji sa Privrednom komorom Crne Gore.

Slika 11: Sprovedene kampanje uticale na vidljivost vrijednosti NP

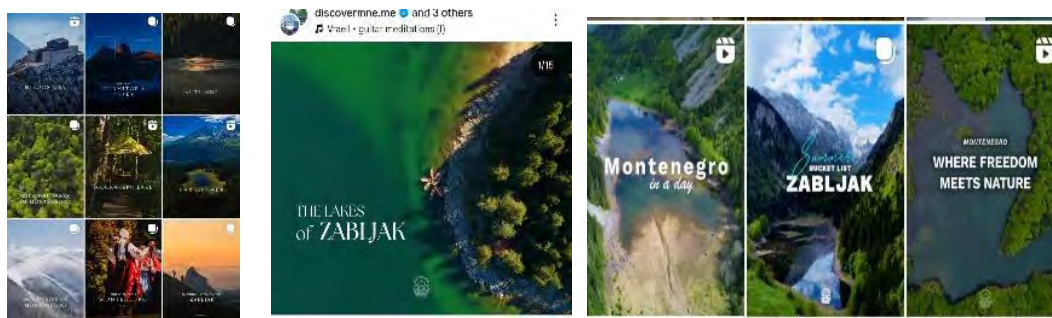
Promotivni stalci sa QR kodom za online kupovinu dnevnih i godišnjih ulaznica postavljeni su u hotelima i turističkim organizacijama u više opština, što posjetiocima olakšava planiranje obilaska nacionalnih parkova i informisanje o aktivnom odmoru. Ova aktivnost dio je kampanje „Jedna ulaznica – pet nacionalnih parkova“ koju JPNPCG sprovodi u svrhu promocije Godišnje ulaznice. U okviru objava, promovisano je učešće NPCG na brojnim manifestacijama i događajima uključujući promociju turističke ponude svih pet nacionalnih parkova na međunarodnim i regionalnim sajmovima turizma, tradicionalnoj dvodnevnoj manifestaciji Dani NPCG u Podgorici, sajmu „EcoLife Montenegro“ u Podgorici, a sa ciljem promocije zdravih stilova života, očuvanja prirode, kulture i tradicije, organske proizvodnje, eko i etno smještaja i aktivnog turizma.

U okviru obilježavanja Dana proglašenja ekološke države Crne Gore u organizaciji Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, NPCG su kroz aktivnosti čišćenja prostora poslali poruku o važnosti očuvanja zaštićenih područja za buduće generacije.

U cilju promocije nacionalnih parkova na Svjetskom sajmu turizma u Japanu pripremljeni su promotivni tekstovi i fotografije za potrebe NTO CG. Takođe je pripremljen tekst o pelikanima – za časopis regionalnog IUCN-a.

Kroz Sporazum o partnerstvu sa DiscoverMNE realizovana su promotivna snimanja kroz koja su predstavljene prirodne i kulturne vrijednosti, ali i zanimljive činjenice, legende, priče. U saradnji sa WOW TV promovisane su prirodne i kulturne vrijednosti NP.

Slika 12: Promotivne objave u saradnji sa DiscoverMNE

Nastavljeno je sa promocijom osam etičkih principa „Ne ostavljaj tragove – Leave No Trace”. Takođe su na društvenim mrežama u kontinuitetu objavljeni predlozi o lokalitetima i aktivnom odmoru kako bi posjetioce informisali i zainteresovali za posjetu.

Učestvovali u organizaciji i informisanju javnosti oko 40 značajnih događaja (okrugli sto, panel, sjednice Socio ekonomskog savjeta) koje je organizovala Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj.

U cilju informisanja i promocije NPCG objavljeno je:

- 180 - saopštenja (informacija za javnost, reagovanja, apela, najava događaja);
- Oko 1.000 objava na društvenim mrežama (Facebook, Instagram);
- Organizovano u saradnji sa predstavnicima medija 114 gostovanja/izjava predstavnika JPNPCG;
- Pripremljeno 47 odgovora na upite novinara čime je obezbijeđena pravovremena i tačna informisanost javnosti;
- Stranice na društvenim mrežama (Facebook i Instagram) bilježe po 18.000 pratilaca mrežama Facebook i Instagram.

Unapređena medijska vidljivost rezultat je kontinuirane saradnje sa medijima, kao i pravovremenog reagovanja na aktuelne teme iz oblasti zaštite prirode.

Strateška oblast 4: Turizam zasnovan na aktivnom odmoru u prirodi

Unapređena i razvijena posjetilačka infrastruktura Parka

Unaprijeđena je turistička infrastruktura kroz obnovu postojećeg i postavljanje novog informativnog mobilijara u Parku. Postavljeno je ukupno 9 tabli zabrane i upozorenja (zabrana vožnje kvadova, zabrana vožnje motornih sanki, zabrana upotrebe drona, table opreza, kupanje na ličnu odgovornost), kao i 1 informativna tabla ispred Centra za posjetioce. Takođe je izvršena zamjena dotrajalih folija na postojećim tablama. U prethodnom periodu za Nacionalni park Durmitor je naručena ukupno 21 tabla upozorenja i zabrane, zajedno sa nosećim stubovima. Table su namijenjene postavljanju na ključnim lokacijama, s ciljem unapređenja bezbjednosti posjetilaca, zaštite prirodnih vrijednosti i sprječavanja nedozvoljenih aktivnosti.

U saradnji sa PSCG izrađen je elaborat o stanju staze Veliki i Mali Međed, i dat detaljan predlog za njeno uređenje sa finansijskom konstrukcijom. Izvršena je obnova i markacija staze Koprivna glavica – Suva lokva – Modro jezero – Svrablje jezero – Valovito jezero.

Održani su sastanci sa predstavnicima planinarskih (PSK „Piva“, GSS) i biciklističkih klubova (Durmitore adventure) na kojima su se definisali ciljevi i prioriteta u načinu i vrsti održavanja staza, a iznijeti su i predlozi za aktivnosti u narednoj godini.

U saradnji sa članom BSCG urađen je izvještaj za dvije biciklističke staze „Durmitorski prsten“, jedne od najljepših i najzahtjevnijih staza, kao i staze „Crno jezero - Mlini potok - Zminje jezero - Ivan do – Žabljak“.

Planirano uređenje vidikovca Ćurevac obuhvata zamjenu i učvršćenje zaštitne ograde, njeno farbanje, zamjenu postojećeg drvenog mobilijara (stolova, klupa i korpi za otpatke), kao i obnovu informativnih tabli i postavljanje novih. Navedene aktivnosti realizovaće se u okviru projekta uređenja panoramske rute „Durmitorski prsten“, koji implementira Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma. Završetak radova planira se do kraja drugog kvartala 2026.godine.

Elaborat za postavljanje najavnih, glavnih i informativnih tabli u Parku izrađen je u 2024. godini, dok je postavljanje dvije najavne, tri glavne i četiri informativne table, koje će usmjeravati posjetioce sa saobraćajnih puteva ka glavnim ulazima u Park, planirano za programsku 2026. godinu.

Zaposleni Nacionalnog parka Durmitor uz pomoć i asistenciju pripadnika Vojske Crne Gore sproveli su akciju izvođenja pripremnih aktivnosti za II fazu rekonstrukcije i adaptacije planinarskog doma Škrka a u toku avgusta zaposleni su izvršili uređenje doma te je bio dostupan posjetiocima.

U izvještajnom periodu urađena su i idejna rješenja za rekonstrukciju i adaptaciju planinarskog doma Škrka i Sušica.

Takođe, uvažavajući potrebe posjetilaca, urađeno je i idejno rešenje za izgradnju sanitarnog bloka na II logoru - Splavištu, početnoj tački za rafting i splavarenje. Izgradnja sanitarnog bloka biće realizovana u I i II kvartalu 2026. godine.

Uspostavljena je i saradnja sa Opštinom Pljevlja uz čiju pomoć će se asfaltirati postojeći makadamski put do Žugića luke što će izuzetno pozitivno uticati na posjetioce i značajno unaprijediti rafting i splavarenje rijekom Tarom s obzirom na činjenicu da 80% turista koji koriste usluge raftinga, izaberu za krajnju tačku raftinga upravo Žugića luku.

U okviru idejnog rješenja za adaptaciju Upravne zgrade NP Durmitor zastupljeni su elementi koji se odnose na prilagođavanje prostora za osobe sa invaliditetom.

Unapređena turistička ponuda koja je zasnovana na rekreaciji

Turistička ponuda Nacionalnog parka Durmitor uključuje aktivnosti organizovane u skladu sa standardima Parka, a koje obuhvataju rafting i kajakarenje na rijekama, vožnju drvenim čamcima po jezerima, te planinarenje i pješčenje planinskim stazama. Ove aktivnosti imaju za cilj obogaćivanje turističke ponude, omogućavanje aktivnog boravka posjetilaca i promociju prirodnih vrijednosti i pejzaža Parka.

Tokom zimske turističke sezone, u okviru turističke ponude Parka, posjetiocima je dostupna uređena i markirana staza za hodanje na krpjama, koja vodi od Ski centra Savin kuk do Crnog jezera. Ova aktivnost omogućava poseban doživljaj zimskog pejzaža Parka i namijenjena je posjetiocima koji preferiraju mirniji boravak u prirodi, van uređenih skijaških staza. U sklopu ove turističke ponude u februaru su učestvovali učenici OŠ „Dušan Obradović“, uz organizovanu šetnju krpjama i čajanku na obali Crnog jezera.

Značajan segment ponude Parka su manifestacije: „Durmitorski zimski dan“, „Osmomartovska izložba ručne radinosti“, „Dani planinskog cvijeća“ i „Dan NP Durmitor – 6. septembar“, koje doprinose obogaćivanju turističkog sadržaja i promociji prirodnih i kulturnih vrijednosti.

U programskoj godini u Centru za posjetioce nije realizovana nova izložbena postavka. Kroz idejno rješenje za Upravnu zgradu Nacionalnog parka Durmitor predviđeno je unapređenje savremenih izložbenih postavki i multimedijalnih sadržaja.

Upravljanje posjetiocima

Upravljanje posjetiocima u Parku najviše se oslanja na analizi broja posjetilaca i potreba turista ali i dalje nije sistemski regulisano. U toku 2025. godine, u periodu od 1. januara do 1. decembra praćen je pritisak posjetilaca na područje Parka. Na osnovu tih podataka, cilj je bio prepoznati lokacije koje trpe najveći pritisak.

Na osnovu broja prodatih ulaznica i na osnovu zapažanja i evidencija odjeljenja za naplatu, službe zaštite i službe održavanja ambijentalne higijene i infrastrukture, najveće interesovanje posjetilaca je za edukativnu stazu oko Crnog jezera, samo jezero, Durmitorski prsten i most na Đurđevića Tari. Tradicionalno, najveći broj posjetilaca je u julu i avgustu.

Izveštajni period obilježio je veći broj individualnih posjeta i posjeta u malim grupama (porodica, prijatelji) nego posjeta posredstvom turističkih agencija. Razlog za to je u činjenici da je jedan dio godine obilježio veliki broj blokada saobraćajnica, zatim ratna dešavanja (Ukrajina, Rusija, Izrael) kao i radovi na rekonstrukciji i adaptaciji određenih saobraćajnica (put Đurđevića Tara- Mojkovac u mjestu Sokolovina, početak rekonstrukcije mosta na Đurđevića Tari). Ovi činioci utiču negativno na posjetioca jer ne može na adekvatan način da se prilagodi i planira sopstveno vrijeme.

Intenzitet posjeta Crnom jezeru i okolini je najveći u poslijepodnevnom časovima, dok su posjete durmitorskom masivu i obilazak Durmitorskog prstena, obično najintenzivniji u jutarnjim časovima. Što se tiče posjetilaca na raftingu, najveći broj posjetilaca koristi usluge raftinga u prijednevnom časovima.

Ono što je primjetno u 2025. godini je da turisti koji posjete Park, iz godine u godinu smanjuju broj provedenih dana na Durmitoru što je u direktnoj vezi sa ostalim turističkim sadržajima van Parka koji i nisu na zavidnom nivou.

Vršeći uporednu analizu broja posjetilaca, primjetan je rast iz godine u godinu što ukazuje na potrebu za detaljnom analizom prihvatnih kapaciteta kako bi se osiguralo očuvanje prirodnih vrijednosti i smanjio pritisak na najposjećenije lokalitete. U toku je izrada Studije kapaciteta nosivosti.

Strateška oblast 5: Međunarodna i lokalna saradnja i socio-ekonomski razvoj

Unapređenje upravljanja, umrežavanja, zaštite i promocije kroz nacionalnu i međunarodnu saradnju

Tokom izvještajnog perioda unaprijeđena je saradnja Nacionalnog parka Durmitor sa međunarodnim organizacijama, institucijama i organizacijama civilnog društva, sa ciljem jačanja upravljačkih kapaciteta, unapređenja zaštite prirodnih vrijednosti i razvoja projektnih inicijativa usklađenih sa potrebama Parka. Saradnja je bila usmjerena na razmjenu znanja i iskustava, razvoj partnerskih odnosa i pripremu zajedničkih projektnih prijedloga na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Iako formalni memorandumi o saradnji sa zaštićenim područjima u regionu nijesu zaključeni tokom izvještajnog perioda, ostvareni su inicijalni kontakti i partnerske komunikacije koje predstavljaju osnov za buduću formalizaciju saradnje. Paralelno sa tim, realizovane su aktivnosti usmjerene na unapređenje saradnje sa relevantnim institucijama i organizacijama, uključujući međunarodne partnere, što je doprinijelo jačanju projektne spremnosti i institucionalnog umrežavanja Parka.

Saradnja sa međunarodnim organizacijama je nastavljena i dodatno unaprijeđena, naročito sa EUROPARC Federation, Rewilding Europe, kao i sa European Ranger Federation i International Ranger Federation. Ova saradnja realizovana je kroz učešće u inicijativama, komunikaciju povodom projektnih poziva i razvoj zajedničkih projektnih ideja u oblastima očuvanja biodiverziteta, obnove ekosistema i jačanja kapaciteta rendžerske službe.

Posebno je unaprijeđena saradnja sa nevladinim sektorom i međunarodnim mrežama, uključujući CEEweb for Biodiversity sa sjedištem u Budimpešti, u okviru koje su razvijane projektne inicijative

sa fokusom na očuvanje tresetišta u Nacionalnom parku Durmitor i razmatrana mogućnost zajedničkog apliciranja za Višegradski fond. Ovakav vid saradnje doprinio je boljem sagledavanju prioritetnih tema zaštite i razvoju novih projektnih koncepata.

Tokom 2025. godine na prostoru Nacionalnog parka Durmitor realizuje se ukupno pet projekata, dok su dva projekta uspješno završena u toku izvještajnog perioda. Paralelno sa realizacijom projekata, u toku 2025. godine podnijeto je ukupno osam projektnih prijedloga, čime je dodatno ojačana projektna aktivnost i spremnost Parka za korišćenje različitih izvora finansiranja.

Podrška lokalnoj zajednici u održivom razvoju u skladu sa principima očuvanja vrijednosti Parka

Kontinuirana aktivnost, kojom se daje podrška lokalnom stanovništvu (proizvođačima), da izrade karakteristične suvenire i rukotvorine imala je za rezultat odabir i nabavku karakterističnih suvenira kojim se dopunio asortiman suvenirnice u Parku.

Prilikom organizacije manifestacija i događaja u Parku na teritoriji opštine Žabljak, kao i tokom manifestacije „Dani Nacionalnih parkova” u tržnom centru Big Fashion u Podgorici, ostvarena je aktivna saradnja s lokalnim stanovništvom. U cilju promocije domaćih proizvoda i podrške lokalnoj ekonomiji, proizvođači iz ovog područja su kontaktirani i pozvani da učestvuju u navedenim događajima plasiranjem svojih proizvoda.

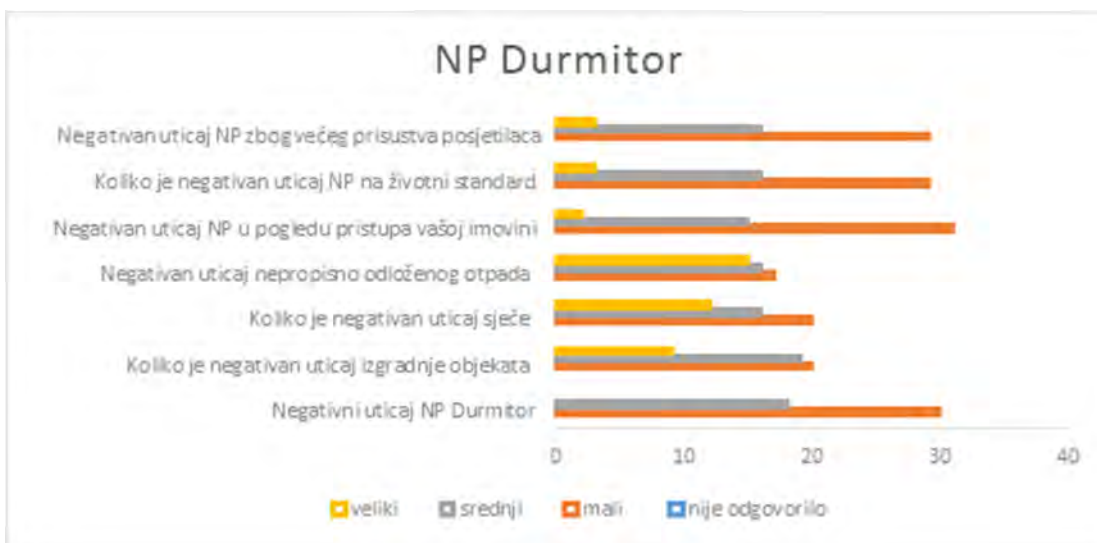
U izvještajnom periodu realizovana je aktivnost izrade i sprovođenja Plana gazdovanja šumama u privatnoj svojini na području Nacionalnog parka Durmitor za 2025. godinu. Na osnovu podnesenih zahtjeva vlasnika šuma, uz dostavljenu propisanu dokumentaciju i izvršenu procjenu zdravstvenog stanja i kvaliteta šumskih sastojina, komisijski je donesen Plan gazdovanja kojim su definisani obim i uslovi korišćenja šumskih resursa. U skladu sa planiranim ograničenjem, odobravana je sječa do 40 m³ bruto drvne zapremine po zahtjevu. Ukupno je za 17 vlasnika doznačeno 310,98 m³ drvne mase, čime je obezbijeđeno kontrolisano, plansko i održivo korišćenje šuma u privatnoj svojini, uz očuvanje njihove stabilnosti, funkcionalnosti i ekoloških vrijednosti. Aktivnost je realizovana u saradnji Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj i Službe fizičke zaštite Nacionalnog parka.

Socio-ekonomski razvoj područja Parka

U Nacionalnom parku Durmitor izrađeni su upitnici. Analiza upitnika sprovedena je u okviru Socio-ekonomske studije Nacionalnog parka Durmitor, s ciljem ispitivanja pozitivnih i negativnih uticaja na lokalnu zajednicu. Upitnik je podijeljen u tri dijela, fokusirajući se na demografske karakteristike ispitanika, stavove prema zaštiti Parka i odnose između upravljača i lokalnog stanovništva. Upitnik je osmišljen da obuhvati tri ključna aspekta: prikazivanje opšte situacije ljudi koji žive na teritoriji Parka, odnos stanovništva prema zaštiti i očuvanju NP Durmitor, kao i percepciju lokalne zajednice u odnosu na upravljanje Parkom, komunikaciju i uključivanje u donošenju odluka.

Istraživanje je obuhvatilo 48 ispitanika starosti od 18 do 67 godina (populacija) i 50 ispitanika (privreda), sa podjednakim brojem muškaraca i žena. Ispitanici dolaze iz različitih zanimanja, uključujući ekonomiste, trgovce, pravnike, poljoprivrednike, profesore, biologe i druge.

Većina ispitanika smatra da negativni uticaji NP Durmitor postoje, ali su uglavnom mali i ne ugrožavaju značajno životnu sredinu. Izgradnja objekata percipira se kao mali problem, dok samo manji broj ispitanika smatra da je uticaj srednji ili visok. Sječa šuma je takođe prepoznata kao mali problem, uz manji broj ispitanika koji ocjenjuje njen uticaj kao srednji ili visok. Nepropisno odlaganje otpada prisutno je, ali većina ispitanika ga ocjenjuje kao mali negativan uticaj, uz manji broj koji ga doživljava kao srednji problem.

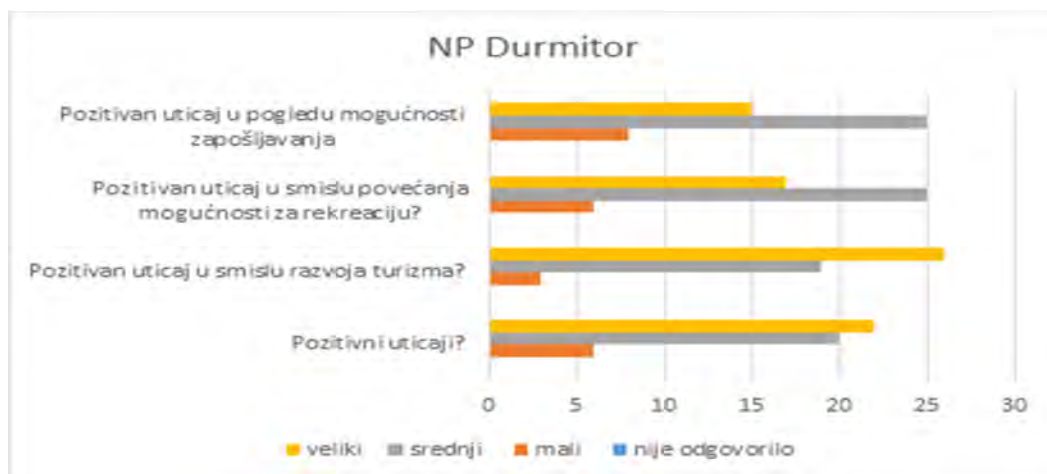

Grafikon 5: Negativni uticaj NP Durmitor

Tabela 18: Negativni uticaj NP Durmitor

Negativni uticaj NP Durmitor	mali	srednji	veliki	nije odgovorilo
Negativni uticaj	30	18	0	0
Koliko je negativan uticaj izgradnje objekata	20	19	9	0
Koliko je negativan uticaj sječe	20	16	12	0
Negativan uticaj nepropisno odloženog otpada	17	16	15	0
Negativan uticaj NP u pogledu pristupa vašoj imovini	31	15	2	0
Koliko je negativan uticaj NP na životni standard	29	16	3	0
Negativan uticaj NP zbog većeg prisustva posjetilaca	29	16	3	0

Većina ispitanika izrazila je pozitivan stav prema načinu upravljanja Parkom. Komunikacija NP Durmitor ocijenjena je kao zadovoljavajuća i pozitivna, dok su i transparentnost u radu Parka ispitanici sagledali na isti način, uz potvrđivanje odgovornog upravljanja i uključivanja lokalnog stanovništva u donošenje odluka. Većina ispitanika smatra da je lokalno stanovništvo donekle uključeno u proces upravljanja, iako postoji prostor za dodatno unapređenje saradnje Uprave Parka i lokalnih struktura.

Grafikon 6: Pozitivan uticaj NP Durmitor

Tabela 19: Pozitivni uticaj NP

Pozitivni uticaj NP Durmitor	mali	srednji	veliki	nije odgovorilo
Pozitivni uticaji?	6	20	22	0
Pozitivan uticaj u smislu razvoja turizma?	3	19	26	0
Pozitivan uticaj u smislu povećanja mogućnosti za rekreaciju?	6	25	17	0
Pozitivan uticaj u pogledu mogućnosti zapošljavanja	8	25	15	0

Vanplanski cilj Izdati urbanističko-tehnički uslovi i unaprijeđena informaciona osnova za privremene objekte

U toku 2025. godine izdato je šest (6) urbanističko-tehničkih uslova za objekte koji se postavljaju/grade na zemljištu u privatnoj svojini.

Tabela 20: Izdati urbanističko tehnički uslovi za objekte koji se postavljaju/grade na privatnoj svojini

Vlasništvo zemljišta	Lokacija / Mikrolokacija	Privremeni objekat
Privatna svojina	11.2	Ugostiteljski objekat sa terasom
Privatna svojina	13.2	Kamp
Privatna svojina	14 (14.1 - 14.7)	Avanturistički park sa tjubing stazama, montažna parking garaža, skladišta za opremu, ugostiteljska terasa, ugostiteljski objekat sa terasom, objekat za trgovinu i usluge
Privatna svojina	18.3	Kamp, bioprečišćivač, nadstrešnica za odmor i rekreaciju posjetilaca, toalet, bivak-skloništa za planinare
Privatna svojina	23 (23.1 - 23.3)	Kamp, privremeni ugostiteljski objekat, ugostiteljska terasa
Privatna svojina	24	Kamp

Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore (JPNPCG) obratilo se krajem maja 2025. godine nadležnom Ministarstvu inicijativom za pokretanje postupka pribavljanja saglasnosti Vlade Crne Gore za davanje u zakup zemljišta u državnoj svojini na području Nacionalnog parka „Durmitor” radi postavljanja objekata privremenog karaktera.

S obzirom na to da tokom 2025. godine navedena saglasnost nije dobijena, Javno preduzeće nije bilo u mogućnosti da sprovede proceduru davanja u zakup državnog zemljišta za postavljanje objekata privremenog karaktera, odnosno nije moglo izdavati urbanističko-tehničke uslove za njihovo postavljanje ili građenje, niti zaključivati ugovore o zakupu zemljišta.

Tabela 21: Privremeni objekti

Nacionalni park	Privremeni objekti na zemljištu u državnoj svojini – JPNPCG	Privremeni objekti na zemljištu u državnoj svojini – fizička lica	Privremeni objekti na zemljištu u državnoj svojini – pravna lica	Privremeni objekti na zemljištu u privatnoj svojini – fizička lica	Privremeni objekti na zemljištu u privatnoj svojini – pravna lica	Zakup zemljišta u državnoj svojini
NP Durmitor	0	0	0	4	2	0
UKUPNO	0	0	0	4	2	0

Strateška oblast 6: Unapređenje fizičke zaštite i infrastrukture

Unapređenje fizičke zaštite Parka

Nadzornici Parka, u izvještajnom periodu su učestvovali na nekoliko važnih radionica. S obzirom na pojavu afričke kuge, koja predstavlja realnu prijetnju da se ugrozi fauna, učešće na radionicama posvećenim ovoj temi bilo je od izuzetnog značaja. Takođe, radionice na temu ekološke povezanosti i koridora velikih zvijeri. Program obuke za lanac sprovođenja zakona u oblasti zaštite životne sredine bio je od velikog značaja za unapređenje znanja o nadležnostima. Posebno značajno za izvještajni period je učešće Službe zaštite Parka na Kongresu rendžera u Rumuniji u oktobru mjesecu.

U izvještajnom periodu intenzivirana je saradnja sa Odjeljenjima bezbjednosti svih pet Opština na kojima se prostire Park. Krajem godine održan je i sastanak sa Odjeljenjem bezbjednosti Žabljak, dok će sastanak sa ostalim odjeljenjima biti realizovan u narednom periodu.

Služba zaštite je u izvještajnom periodu, u cilju sprječavanja nelegalnih aktivnosti sačinila zapisnike o izvršenoj kontroli, te su podnesene 64 prijave za nelegalne aktivnosti nadležnim organima. Sa svim prijavama upoznata je i Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove kao i Služba za kontrolu i monitoring. Do kraja izvještajnog perioda na sve 64 prijave dobili smo odgovor od strane Ekološke inspekcije koja je i po svakoj prijavi izašla zajedno sa službom na teren i reagovala u skladu sa ovlašćenjima.

Park bez otpada

U cilju zaštite zaštićenog prostora od formiranja nelegalnih deponija na području Parka, Služba održavanja ambijentalne higijene i infrastrukture svakodnevno obavlja aktivnosti čišćenja i uklanjanja otpada. U više navrata organizovane su i akcije uklanjanja postojećih deponija u saradnji sa Komunalnim preduzećima Žabljak i Pljevlja.

U ljetnjem periodu, posebna pažnja se posvećuje najfrekventnijom lokacijama: staza oko Crnog jezera, Splavište, Žugića luka, Sedlo, Šarban, Sušica, Zminje i Barno jezero.

Na području Parka, evidentirana su nelegalna odlagališta i to na sledećim lokacijama (Tabela 22).

Tabela 22 : Prikaz lokacija nelegalnih odlagalište u parku

Zona NP	Lokacija	Veličina deponije (m)	Vrsta otpadnog materijala	Pristupno mjesto za odvoz otpada
Razvršje	Blizina gradskog bazena	2 x 4 m	Organski materijali (grane drveta)	da
Razvršje	Staza prema Suvoj lokvi	3 x 7 m	Neorganski materijali (staklene i plastične ambalaže)	da
Savin Kuk	Poljana	3 x 5 m	Organski materijali (drvo)	da

U okviru Green Montenegro International Film Festivala (GMIFF) organizovana je bila i tradicionalna akcija čišćenja obale Crnog jezera zajedno sa delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori.

U izvještajnom periodu Služba održavanja ambijentalne higijene i infrastrukture parka učestvovala je u projektu koji je pokrenulo Ministarstvo turizma - Čišćenje i održavanje prioritetnih djelova putnih pravaca uz magistralne i regionalne puteve Crne Gore.

U sklopu ovog projekta Park je delegirao tri dionice:

Žabljak - Most na Đurđevića Tari,
Most na Đurđevića Tari - Dobrilovina
Most na Đurđevića Tari- Kosanica

U 1. kvartalu 2025. godine zahvaljujući povoljnim vremenskim prilikama, uklonjen je najveći dio otpadi sa sve tri dionice, a u toku godine u skladu sa raspoloživim vremenom, dionice su održavane.

3.1. Ocjena stanja

Flora i vegetacija

Kako je očuvanje florističkog diverziteta Crne Gore, a time i NP Durmitor, jedan od strateških ciljeva, a ne raspolažemo podacima o ukupnom broju biljnih taksona na području ovog nacionalnog parka, njihovoj distribuciji i stanju populacija, rad stručne službe bio je usmjeren ka sticanju novih saznanja o brojnosti i stanju populacija (baza podataka) i predlaganju mjera zaštite, naročito za nacionalno značajne vrste (endemske i zakonom zaštićene kao rijetke i ugrožene) i međunarodno značajne vrste i njihova staništa (po osnovu Bernske konvencije, EU Habitat direktive – NATURA 2000, IUCN Crvene liste, IPA, CITES).

Obradom literaturnih i terenskih podataka koji su se kontinuirano unosili u bazu i nomenklaturno usklađivali, dobijeni su podaci značajni za sagledavanje stanja florističkog diverziteta NP Durmitor po pitanju distribucije, nivoa istraživanja endemskih, rijetkih i osjetljivih florističkih sistema, konzervacijskog statusa itd.

Baza trenutno sadrži podatke za 1238 taksona na području NP Durmitor, od kojih je 287 taksona potvrđeno tokom terenskih istraživanja na različitim staništima NP.

Analiza florističke baze potvrđuje prisustvo brojnih endema užeg i šireg rasprostranjenja i biljnih vrsta zaštićenih nacionalnim i međunarodnim propisima. Analiza, takođe ukazuje na nedostatak ili zastarjelost relevantnih istraživačkih (naučnih) podataka o distribuciji i stanju populacija za brojne biljne vrste u ovom nacionalnom parku. Sa inventarizacijom značajnih biljnih taksona i prikupljanjem stanišnih podataka nastaviće se i u sledećem planskom periodu. Za detaljnije praćenje i analizu (monitoring) odabrana je vrsta *Cypripedium calceolus*, zaštićena nacionalnim zakonodavstvom kao rijetka i ugrožena. Zaštićena je i po osnovu Annex-a II i IV Direktive o staništima, Annex-a I Bernske Konvencije o zaštiti evropske divlje flore i faune i po osnovu CITES konvencije o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama. Na Eu IUCN Crvenoj Listi ima NT (near threatened - skoro ugrožena) konzervacijski status, sa stabilnim populacionim trendom.

Nalaz vrste Gospina papučica (*Cypripedium calceolus*) na lokalitetu Čurevac iz 2023. godine je novi za ovu vrstu. Populacija je tada brojala osam jedinki na površini od oko 2 x 2 m, u blizini naplatnog punkta i parking prostora NP. Prostor je naknadno zaštićen drvenom ogradom, pojačan je nadzor i uspostavljen redovan monitoring. Tokom 2024. godine zabilježen je porast brojnosti na 14 jedinki, dok je monitoring 2025. godine pokazao uvećanje populacije na 25 jedinki, raspoređenih u dvije prostorno odvojene skupine. Rezultati ukazuju da su do sada primijenjene mjere zaštite (ograda i nadzor čuvarske službe) dale pozitivne efekte. Međutim, zbog uočenih znakova

fiziološkog stresa na pojedinim jedinkama, preporučuje se nastavak monitoringa u 2026. godini, uz praćenje brojnosti, vitalnosti i zdravstvenog stanja populacije, te po potrebi sprovođenje fitopatološke analize.

Novi nalaz ove vrste bilježimo na lokaciji u kanjonu Šušice, neposredno ispod sela Mala Crna Gora, sa stabilnom populacijom od sedam jedinki. Stanište je očuvano i bez vidljivih pritisaka, pa se preporučuje nastavak redovnog monitoringa. U narednom planskom periodu područje istraživanja biće prošireno na lokalitet Crna Poda i Dobrilovina, radi potvrde literaturnih navoda i utvrđivanja brojnosti i stanja populacija.

Istraživanja stanišnog tipa 4060 Planinske i borealne vrištine, na području Nacionalnog parka Durmitor u prethodnom planskom omogućila su detaljno kartiranje prostorne distribucije ovog stanišnog tipa. Monitoring je potvrdio visok stepen očuvanosti i florističke raznolikosti ovih staništa. Na istraživanim lokalitetima nisu zabilježeni pritisci koji ugrožavaju ovaj stanišni tip. Stanje staništa se ocjenjuje kao stabilno i očuvano.

Tresetna staništa na Barnom jezeru suočavaju se sa ubrzanim procesom zarastanja, što rezultira gubitkom površine i biološke raznovrsnosti. Ovo postepeno smanjenje površine staništa prati kontinuirano širenje drvenastih vrsta: smrče (*Picea abies*), bijelog bora (*Pinus sylvestris*) i krivulja (*Pinus mugo*), kao i trske (*Phragmites australis*), koja sada dominira oko slobodne zone vode i na područjima gdje je ranije dominirala beskoljenka. Ovi procesi direktno utiču na smanjenje brojnosti ključnih indikatorskih vrsta poput *Pinguicula balcanica*, orhideja, što ukazuje na gubitak specifičnih karakteristika tresetnih staništa. Bez odgovarajućih mjera, tresave postaju sve ranjivije i gube svoju biološku raznovrsnost i ekološku vrijednost.

U narednom periodu će se kroz projekat LASPEH 2 sprovesti detaljna istraživanja biodiverziteta na području Barnog jezera, uključujući izradu bazne studije biodiverziteta za ovo područje. Paralelno je planirana instalacija sonde kao ključne opreme za praćenje hidrološkog režima jezera, sa kontinuiranim mjerenjem nivoa i temperature vode. Uspostavljanje ovog mjernog sistema predstavlja važan korak za praćenje hidroloških promjena koje neposredno utiču na stanje tresetišta, kao i za dugoročno planiranje i sprovođenje mjera zaštite. Na osnovu prikupljenih podataka biće izrađen Konzervatorski plan za Barno jezero, kojim će se definisati prioritetni ciljevi, mjere očuvanja i preporuke za održivo upravljanje ovim područjem.

Šume i šumski ekosistemi

Na osnovu sprovedenih aktivnosti, rezultata terenskog monitoringa i raspoloživih podataka o upravljanju šumama, može se konstatovati da su šumski ekosistemi Nacionalnog parka Durmitor u stabilnom, očuvanom i funkcionalnom stanju, uz zadovoljavajući nivo vitalnosti i otpornosti. Rezultati praćenja zdravstvenog stanja šuma potvrđuju da ne postoje veći poremećaji, te da je opšte zdravstveno stanje šumskih sastojina dobro.

Sprovođenjem sanitarno - higijenskih mjera, kroz sanitarnu doznaku na područjima PC Žabljak I i PC Durmitor–Sušica, evidentirana su za uklanjanje stabla sa izraženim simptomima zaraze, suva, oštećena i razvojno neperspektivna stabla, čime će se unaprijediti stabilnost i zdravstveno stanje šumskih sastojina. Pravovremena reakcija u zonama povećanog rizika od potkornjaka, uključujući organizovanje sječe i transporta dijela drvne mase o trošku Javnog preduzeća, doprinijela bi smanjenju opasnosti od širenja štetnih organizama. Monitoring potkornjaka putem feromonskih klopki pokazao je prisustvo populacije, ali bez indicija nekontrolisanog prenamnoženja, uz kontinuiranu potrebu nadzora.

Mjere obnove i sanacije degradiranih šuma u kanjonu rijeke Tare, uključujući uklanjanje oštećenih i izgorelih stabala i sadnju autohtonih sadnica, doprinijele su postepenoj revitalizaciji degradiranih površina i jačanju ekološke stabilnosti staništa. Kontinuirani monitoring i sprovedene mjere sanacije šumskih ekosistema dodatno doprinose povećanju otpornosti šuma na klimatske ekstreme i

dugoročnom očuvanju njihovih ekoloških funkcija.

Na osnovu svega navedenog, opšta ocjena postojećeg stanja šumskih ekosistema u Nacionalnom parku Durmitor za 2025. godinu se može ocijeniti kao dobro. Šumski ekosistemi su očuvani, stabilni i funkcionalni, uz kontinuirano sprovođenje mjera monitoringa, sanacije i zaštite. Za dugoročno očuvanje stabilnosti i otpornosti šuma neophodno je nastaviti sistematski monitoring, unaprijediti preventivne mjere zaštite, posebno u oblasti zaštite od požara, te obezbijediti uslove za potpunu realizaciju planiranih mjera zaštite i adaptacije na klimatske promjene.

Beskičmenjaci

Fauna dnevnih leptira (*Rhopalocera*) prepoznata je kao veoma značajna za monitoring, budući da su ovi organizmi veoma osjetljiviji na promjene ekoloških faktora, naročito onih koji su nastali antropogenim djelovanjima i klimatskim promjenama. Istraživanje faune dnevnih leptira na području Parka započeto je 2023. godine. Prema sakupljenim literaturnim podacima, kao i na osnovu sprovedenih terenskih istraživanja u prethodnom periodu, na prostoru NP Durmitor registrovano je 135 vrsta dnevnih leptira, od ukupno 192 u Crnoj Gori (Franeta, 2018), što je 70,3%. Na osnovu dosadašnjih rezultata istraživanja, područje NP Durmitor je značajno za očuvanje biodiverziteta ove grupe insekata, naročito iz razloga što su registrovane zakonom zaštićene i Natura 2000 vrste.

Evidentirani pritisci vezani za faunu beskičmenjaka:

- zarastanje pašnjaka i livada, uslijed napuštanja katunskog načina stočarstva utiče na smanjenje populacije dnevnih leptira i drugih insekata.
- gubitak i kaptiranje izvora i potoka, utiče na smanjenje populacije puževa, vilinih konjica, dvokrilaca, vodenih stjenica i tvrdokrilaca.
- pojava čestih požara, takođe utiče na smanjenje populacije pojedinih vrsta insekata koji su vezani za šumske ekosisteme.

Fauna riba

U NP Durmitor potrebno je jasno razgraničiti pristupe zaštiti ihtiofaune u jezerima (stroga zabrana poribljavanja) i rijeci Tari (održivo upravljanje s mogućnošću ciljane obnove autohtonih populacija). U veći broj jezera unesena alpska vrsta jezerske zlatovčice (*Salvelinus alpinus*), a u neka i kalifornijska pastrmka (*Oncorhynchus mykiss*). U istom periodu ubačena je i nepredatorska vrsta gaovica (*Phoxinus phoxinus*). U prethodnih 10 godina zabilježena je i nova ubačena invazivna vrsta kinez (*Carassius auratus*). Jednom unesenu vrstu je skoro nemoguće odstraniti iz jezera pa je jedina mjera koju za sada možemo propisati je da je dozvoljen ribolov, a zabranjeno dalje poribljavanje. Za razliku od planinskih jezera, po pitanju autohtonosti faune riba situacija u rijeci Tari je sasvim drugačija. U vodotoku rijeke Tare koji pripada NP Durmitor registrovano je osam vrsta riba i sve su autohtone. Ribolov je dozvoljen uz strogo poštovanje zakonskih propisa. Po potrebi rijeka Tara se može poribljivati autohtonom potočnom pastrmkom Dunavskog sliva.

Fauna vodozemaca i gmizavaca

Rezultati sprovedenih terenskih istraživanja vodozemaca ukazuju da istraživana područja predstavljaju očuvana i ekološki vrijedna staništa, pogodna za opstanak i razmnožavanje vodozemaca. Prisustvo osjetljivih vrsta poput planinskog mrmoljka (*Ichthyosaura alpestris*) u manjim i osjetljivim vodenim staništima, ukazuje na očuvanost staništa i dobar kvalitet vode u tim područjima.

Smeđa krastava žaba (*Bufo bufo*) se pokazala kao najrasprostranjenija vrsta, registrovana na gotovo svim istraživanim lokalitetima, od planinskih lokvi do većih jezera. Njene brojne populacije,

naročito na području Crnog i Barnog jezera, ukazuju na stabilne uslove za razmnožavanje. Važno je istaći prisustvo velikog broja juvenilnih jedinki, što potvrđuje uspješno završen reproduktivni ciklus tokom 2025. godine i ukazuje na dobru prilagodljivost vrste na planinske uslove i temperaturne oscilacije. Velika zelena žaba (*Pelophylax ridibundus*) je zabilježena u nižim vodenim tijelima, gdje je pokazala izraženu dnevnu aktivnost i relativno visoku brojnost, dok je šumska žaba (*Rana dalmatina*) registrovana isključivo u šumskom pojasu oko Crnog jezera, na staništima koja odgovaraju njenim ekološkim zahtjevima.

Uprkos tome što se populacije vodozemaca na većini lokaliteta trenutno mogu ocijeniti kao stabilne, tokom terenskih istraživanja uočeni su pritisci koji mogu imati negativan uticaj na njihovu dugoročnu održivost. Najizraženiji pritisci vezani su za intenzivne turističke aktivnosti tokom ljetnje sezone, posebno u zonama uz saobraćajnice i frekventne pješačke staze. Zabilježeni su slučajevi stradanja vodozemaca na putevima, kao i usmrćivanje jedinki na pješačkim stazama. Dodatni problem predstavlja vožnja motornih vozila i kvadova kroz plitke vodene površine, što može dovesti do direktnog uništavanja mrijesta i larvi, kao i degradacije samih staništa.

Na pojedinim lokalitetima uočeni su i procesi koji ukazuju na postepene promjene u kvalitetu staništa, poput smanjenog vodostaja, eutrofikacije i zarastanja obodnog pojasa vodenih tijela, što je posljedica prirodnih procesa i klimatskih promjena. Ove promjene mogu dugoročno smanjiti dostupnost pogodnih površina za razmnožavanje vodozemaca i uticati na strukturu populacija, naročito u manjim i plitkim vodenim staništima.

Iako su populacije registrovanih vrsta trenutno stabilne, njihova dugoročna održivost zavisi od kontinuiranog monitoringa, očuvanja vodenih staništa i pravovremenog reagovanja na uočene pritiske. Preporučuje se pratiti stanje ledničkih jezera i ispitati mogućnost izvršenja reintrodukcije tritona iz Valovitog u Modro jezero u cilju dobijanja obnovljene i stabilne populacije tritona u Modrom jezeru.

Rezultati terenskih istraživanja ukazuju da je fauna gmizavaca u Nacionalnom parku Durmitor i dalje relativno dobro očuvana, sa stabilnim populacijama pojedinih vrsta guštera, koji su široko rasprostranjeni i ekološki prilagodljivi.

Poseban značaj tokom 2025. godine ima registrovanje šargana (*Vipera ursinii*), najmanje evropske otrovnice i vrste koja se prema IUCN kriterijumima smatra ugroženom. Prisustvo ove vrste zabilježeno je na visoko očuvanom visokoplaninskom staništu sa minimalnim antropogenim uticajem. Iako je registrovana samo jedna jedinka, ovaj nalaz potvrđuje visoku ekološku vrijednost i očuvanost određenih dijelova Nacionalnog parka Durmitor, ali istovremeno ukazuje i na potrebu za kontinuiranim i ciljanim monitoringom ove osjetljive vrste.

Analiza stanišnih uslova pokazuje da su gmizavci na području Nacionalnog parka Durmitor najčešće vezani za kamenjare obrasle travnatom vegetacijom, otvorene pašnjake, šumske ivice, kao i za obode planinskih jezera i lokvi. Najveća aktivnost i brojnost zabilježena je na nižim nadmorskim visinama i tokom toplijeg perioda godine. Na većim nadmorskim visinama i u periodima sniženih temperatura, aktivnost gmizavaca je značajno smanjena, što je u skladu sa njihovim termofilnim karakterom.

Na osnovu ukupnih rezultata istraživanja može se zaključiti da je stanje gmizavaca u Nacionalnom parku Durmitor tokom 2025. godine u cjelini zadovoljavajuće, sa stabilnim populacijama i očuvanim ključnim staništima. Ipak, prisutni su jasni pokazatelji da klimatske oscilacije i antropogeni uticaji mogu negativno uticati na pojedine vrste i njihova staništa. Iz tog razloga neophodno je nastaviti sa sistematskim i dugoročnim praćenjem gmizavaca, uz poseban akcenat na rijetke i ugrožene vrste, kao i na lokalitete pod pojačanim turističkim pritiskom, kako bi se blagovremeno preduzele mjere zaštite i očuvala biološka raznovrsnost Nacionalnog parka Durmitor.

Fauna ptica

Šumske i visokoplaninske gnjezdarice čine najbrojniju grupu ptica u Nacionalni park Durmitor i direktno zavise od kvaliteta i očuvanosti staništa. Ukupno stanje može se ocijeniti kao povoljno, ali zahtijeva kontinuirano praćenje i dodatne mjere očuvanja ključnih šumskih i planinskih staništa.

Na osnovu sprovedenog monitoringa tokom 2025. godine, koji se posebno odnosi na krovne (indikatorske) vrste ptica kao predstavnike očuvanih šumskih i planinskih ekosistema, može se zaključiti da je stanje ornitofaune u cjelini očuvano, ali sa jasnim indikacijama potencijalnih negativnih trendova kod pojedinih osjetljivih vrsta, poput tetrijeba, lještarka i šumskih djetlića. Pritisci kao što su degradacija šuma, intenziviranje turističkih aktivnosti, povećano uznemiravanje i pojava požara predstavljaju realnu prijetnju dugoročnom opstanku njihovih populacija. Poseban rizik za djetliće predstavlja uklanjanje mrtvog drveta, sprovođenje sanitarnih sječa i promjene u strukturi šuma, naročito u kontekstu klimatskih promjena i pojave štetočina.

Predložene aktivnosti za naredni petogodišnji period odnosi se na nastavak i proširenje monitoringa krovnih vrsta, očuvanje starih šuma i mrtvog drveta, uspostavljanje zona mirovanja, zabrana sječe u ključnim područjima i regulacija turističkih aktivnosti. Njihova realizacija je neophodna radi očuvanja prirodne dinamike šumskih ekosistema, stabilnosti ptičjih populacija i ukupne biološke raznovrsnosti u Nacionalnom parku Durmitor.

Fauna sisara

Na području Nacionalnog parka Durmitor već duži niz godina sprovodi se kontinuirani monitoring sisara sa ciljem procjene stanja populacija i definisanja adekvatnih mjera upravljanja. Na osnovu podataka istraživanja može se zaključiti da su populacije sisara stabilne i očuvane sa potvrđenom reproduktivnom aktivnošću i povoljnom strukturom i dinamikom populacija, što ujedno potvrđuje očuvanost staništa i funkcionalnost ekosistema.

Istraživanje i praćenje stanja populacija divokoze (*Rupicapra rupicapra*) u svim sezonskim aspektima potvrđuje njen blagi porast brojnosti i stabilnost u svim biološkim procesima. Antropogene aktivnosti, poput upotrebe dronova, ATV vozila, motornih sanki, zimskog turnog skijanja i organizovanja sportskih događaja, kao i intenzivni i sve veći broj posjetilaca uzrokuju poremećaj u ponašanju i uznemiravanje ove vrste. Ovakvi poremećaji posebno su kritični u periodu reprodukcije i odgoja mladunaca, jer mogu dovesti do povećanog stresa, smanjene uspješnosti razmnožavanja i smanjenja juvenilnih jedinki u populaciji. Dosadašnji podaci ne ukazuju na opadanje brojnosti, ali kontinuirano uznemiravanje može destabilizovati populaciju. Klimatske promjene imaju pozitivne efekte na divokozu, jer uslijed manje snijega hrana je dostupnija i uslovi života su znatno lakši. Negativni efekti klimatskih promjena na divokozu ogledaju se u poremećaju perioda parenja (produžetka ili smanjivanja), pa je tokom 2025. godine uočeno jarenje koza i u kasno ljeto, što nije pozitivno za preživljavanje jaradi tokom zime.

Populacija mrkog medvjeda (*Ursus arctos*) na području parka je stabilna, pri čemu dostupni podaci ne ukazuju na značajne promjene u brojnosti. Međutim tokom izvještajne godine susreti čovjeka i medvjeda bili su češći u poređenju sa prethodnim periodom, što se može dovesti u vezu sa izmjenjenim staništem i ekološkim uslovima, a prije svega sa efektima klimatskih promjena, koji utiču na sezonsku dinamiku kretanja i ponašanje ove vrste. Blage zime, skraćen period snježnog pokrivača i produženi vegetacijski period dovode do izmjena u dostupnosti prirodnih izvora hrane. U takvim uslovima dolazi do skraćivanja ili potpunog izostanka hibernacije kod pojedinih jedinki (najčešće mladih mužjaka) što rezultira njihovom produženom aktivnošću tokom zimskih i prolječnih mjeseci. Povećana potreba za hranom, naročito kod ženki sa mladuncima, može podstaći medvjede da se češće približavaju naseljenim područjima u potrazi za lako dostupnim izvorima hrane.

Tokom izvještajnog perioda zabilježene su štete koje se pripisuju aktivnosti medvjeda, uključujući

oštećenja na poljoprivrednim kulturama, domaćim životinjama, pomoćnim objektima i pčelinjacima. Međutim, značajan broj ovih slučajeva nije formalno prijavljen nadležnim institucijama. Neprijavlivanje šteta otežava objektivnu procjenu obima konflikta između čovjeka i medvjeda i ograničava mogućnost planiranja preventivnih mjera zaštite, što može doprinijeti rastu negativne percepcije lokalnog stanovništva prema vrsti, što predstavlja potencijalni rizik za njeno očuvanje.

Povećana učestalost susreta čovjeka i medvjeda ne mora nužno ukazivati na porast brojnosti, već može odražavati promjene u staništa i sezonskim migratornim obrascima. Klimatski uslovljene promjene u dostupnosti hrane, zajedno sa antropogenim faktorima (neadekvatno upravljanje otpadom, prisustvo stoke na ispaši bez čobana pčelinjaci bez zaštite) mijenjaju ponašanje medvjeda i povećavaju vjerovatnoću kontakta sa ljudima.

Brojnost sivog vuka (*Canis lupus*) pokazuje blagi porast, što može ukazivati na povoljne uslove staništa i dovoljnu dostupnost plijena.

Iako je stanje sisara ocijenjeno kao stabilno, na njihov diverzitet u Nacionalnom parku Durmitor mogu negativno da utiču različiti pritisci. Uznemiravanje vrsta i njihovih staništa, požari, upadi lovačkih pasa u granične dijelove parka mogu invazivno i intenzivno da utiču na strukturu populacija. onemogućavajući im prirodno kretanje, ponašanje i odvijanje bioloških procesa.

Osim direktnih pritisaka, prekomjerni turizam i povećan broj turista, intenzivno planinarenje, skijanje i organizovanje različitih sportskih događaja i manifestacija, dodatno narušava prirodno okruženje i remeti normalne aktivnosti faune. Svi ovi faktori bilo pojedinačno ili u kombinaciji, mogu značajno uticati na brojnost faune sisara u Nacionalnom parku Durmitor, čime se remeti i funkcionisanje čitavog ekosistema.

Kako bi se održala stabilnost i očuvanost faune sisara neophodno je sprovesti odgovarajuće mjere upravljanja i zaštite. To uključuje kontinuirani monitoring vrsta, pojačan nadzor i minimalni uticaj čovjeka na vrste i staništa.

Terenska aktivnost praćenja stanja slijepih miševa je djelimično realizovana u skladu sa planiranom dinamikom, pri čemu je u rejonu Lomni do sprovedeno ultrazvučno snimanje na dvije odabrane lokacije. Snimanja su realizovana u večernjim satima, tokom perioda najintenzivnije aktivnosti slijepih miševa, uz primjenu standardne metode pasivne detekcije eholokacionih signala. Analizom prikupljenih snimaka registrovano je ukupno 7 vrsta slijepih miševa, što ukazuje na značajan diverzitet ovog područja i potvrđuje njegovu funkciju kao hranilišnog i tranzitnog staništa.

Vode

Jedan od ključnih problema u upravljanju vodnim resursima NP Durmitor jeste vodosnabdijevanje Žabljaka i okolnih naselja. Trenutni kapacitet Žabljčkog vodovoda nije dovoljan za planirani turistički razvoj, a zahvatanje dodatnih količina podzemnih voda iz Crnog jezera moglo bi ugroziti njegov hidrološki sistem. Stoga je neophodno pronaći alternativno rješenje izvan granica nacionalnog parka. Takođe, neadekvatno zbrinjavanje otpadnih voda može negativno uticati na podzemne resurse ovog područja.

U prethodnom planskom periodu, Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore vršio je monitoring kvaliteta vode Crnog jezera. Mjerenja sprovedena na mjernom mjestu kod splava pokazala su da voda Crnog jezera pripada zahtjevnoj A1 klasi. U narednom periodu neophodno je nastaviti monitoring i prikupljanje podataka kako bi se osigurala zaštita rijetkih hidroloških fenomena i očuvalo nesmetano funkcionisanje riječnih ekosistema.

Dodatno, prirodni procesi i klimatske promjene ubrzavaju nestanak jezera, zasipanje basena, otvaranje ponora, oticanje vode, kao i zarastanje i gubitak vegetacije. Stoga je ključno razviti dugoročne strategije za zaštitu hidroloških sistema NP Durmitor kroz saradnju sa relevantnim institucijama, uključujući Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Upravu za vode, Zavod za hidrometeorologiju i

seizmologiju Crne Gore.

Materijalna kulturna baština

Na osnovu postojećeg stanja arheoloških nalazišta, potencijalnih i zakonom zaštićenih kulturnih dobara i tradicionalne arhitekture, može se konstatovati da je materijalna kulturna baština Durmitora slabo istražena, devastirana i nevalorizovana. Prilikom obnove manastira, u dolini rijeke Tare krajem XX i tokom prve decenije XXI vijeka, nepoštovanjem planske dokumentacije i konzervatorskih načela, devalvirane su izvorne karakteristike ovih kulturnih dobara. Drastičan primjer devastacije predstavlja konak neprimjerenih dimenzija i materijala izgrađen u samoj porti manastira Dobrilovina.

Decenijama unazad stari objekti se najčešće obnavljaju neadekvatno, bez poštovanja tradicionalnih formi i graditeljskih materijala što je stvorilo mješavinu graditeljskih stilova i boja koji narušava izgled koji bi Nacionalni park trebao da prikazuje.

Nematerijalna kulturna baština

Durmitorski kraj je prepoznatljiv po svojoj etnografskoj baštini, koja se ogleda kroz tradicionalne privredne djelatnosti, rukotvorine i usmenu tradiciju. Prikupljeni materijal nam govori o kontinuiranom prisustvu i djelovanju čovjeka sa ovog prostora u skladu sa naslijeđenom tradicijom života što je sama po sebi dragocjena etnografska građa. Tradicija pletenja vunениh proizvoda, poput džempera, čarapa, rukavica, kapa i šalova, kroz koju se izražava kreativnost lokalnog stanovništva, posebno žena, i dalje živi u praksi. Usmeni elementi nasljeđa, kao što su predanja predstavljaju autentičan izraz životne stvarnosti u prošlosti i dalje su donekle prisutna u savremenom životu lokalnog stanovništva. Negativni demografski trendovi, kao što su depopulacija i migracije, otežavaju održivost lokalne privrede. Nedostatak povezanosti i neusklađenost u razvoju stočarstva, poljoprivrede i turizma negativno utiču na tradicionalno zanatstvo, koje sve više nestaje. Očuvanje etnografskih vrijednosti Durmitorskog kraja zahtijeva planski pristup koji bi osigurao balans između razvoja i zaštite kulturnog pejzaža. Neophodno je podsticanje lokalne privrede kroz integrisani pristup razvoju stočarstva, poljoprivrede i turizma, uz istovremenu zaštitu tradicionalnih zanata. Takođe, revitalizacija usmene tradicije i kulturnih praksi može doprinijeti očuvanju identiteta ovog područja u savremenim uslovima.

Edukacija i interpretacija

Prezentacija prirodnih i kulturnih vrijednosti Parka, sprovodi se kroz edukativna predavanja u Centru za posjetioce, tokom cijele godine koji se nalazi u Upravnoj zgradi Nacionalnog parka Durmitor.

U Parku trenutno postoji jedna edukativna staza oko Crnog jezera, kao i tri tematske staze: „Staza mlinova“, „U zagrljaju šume i tri jezera“ i „Kanjon Tare – Život na ivici i vječita inspiracija“. U narednom periodu planirano je unapređenje, dodatno uređenje i intenzivnija promocija postojećih staza, uz istovremeno razvijanje novih tematskih sadržaja u cilju obogaćivanja turističke ponude i unapređenja interpretacije prirodnih vrijednosti Parka. Izrađen je izvještaj o potencijalnoj tematskoj stazi Koprivna glavica – Modro jezero – Srablje jezero, koji predstavlja analizu postojećeg stanja na terenu i realnih mogućnosti za njeno uređenje i turističku valorizaciju, uz GPS track i fotodokumentaciju sa terena.

Pored navedenog, izvršena je procjena konfiguracije i pristupačnosti terena, identifikovani su potencijalni izazovi i sigurnosni aspekti, te su predložene lokacije za postavljanje signalizacije, informativnih tabli i odmorišta.

Edukacija o okolini i sama zaštita prirode podstiču posjetioce zaštićenih područja na razumijevanje i učvršćivanje veza sa neposrednom okolinom. Kada su ciljne grupe u pitanju, ekološka edukacija

i interpretacija najčešće je usmjerena na predškolski i školski uzrast, računajući da su oni ti koji će edukacijom razvijati svijest i usvojena načela pretvoriti u pozitivan odnos prirode i okoline.

U okviru programa "Obradujmo prirodu" organizuju se radionice za učenike, koristeći edukativne buklete podržane od Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, koji omogućavaju proširenje znanja i vještina o najvažnijim prirodnim vrijednostima parka. Novi edukativni materijal je izrađen, odštampan i koristi se u edukativnim aktivnostima, dok će se njegovo dalje osmišljavanje i dopuna nastaviti.

Zaštićena prirodna područja pružaju pogodnu osnovu za edukaciju posjetilaca o očuvanju prirode i metodama zaštite biodiverziteta. U narednom periodu planiraju se radionice, koje će uključivati edukativne aktivnosti i interpretaciju šumskih ekosistema s ciljem njihovog boljeg razumijevanja i očuvanja. Program radionica temelji se na UNESCO projektu i uključivaće i umjetničke aktivnosti, poput slika na platnu, koje će biti integrisane u edukativni sadržaj.

Zaposleni u Centru za posjetioce učestvovali su na manifestaciji "Dani planinskog cvijeća" u Žabljaku, gdje je postavljen promotivni štand i predstavljena turistička ponuda parka, kao i godišnje ulaznice.

Promocija

Promocija Nacionalnog parka realizovana je kroz različite aktivnosti, kako samostalno, tako i u saradnji sa drugim subjektima. Zahvaljujući dobroj saradnji sa medijima i promociji edukativnih događaja, javnosti su predstavljene vrijednosti, turistička ponuda i aktivnosti Parka.

Kroz zanimljive edukativne i promotivne tekstove i fotografije, Nacionalni park je dodatno afirmisan, što je rezultiralo povećanjem broja pratilaca na društvenim mrežama. Pored promocije turističke ponude, posebna pažnja posvećena je ekološkim temama, uključujući podizanje svijesti korisnika zaštićenog područja o zaštiti prirode i poštovanju pravila ponašanja.

U narednom periodu nastaviće se sa unapređenjem promocije rada Nacionalnog parka kroz jačanje interne komunikacije, intenziviranje saradnje sa medijima u cilju pravovremenog informisanja javnosti o ključnim aktivnostima u oblasti zaštite biodiverziteta, saradnje sa turističkim portalima u cilju promocije turističke ponude, kao i realizacija obuka digitalnog marketinga.

Turistička infrastruktura

Postojeća turistička infrastruktura Nacionalnog parka Durmitor zahtijeva sistemski rješenja i kontinuirana ulaganja kako bi Park mogao u potpunosti ostvariti svoj potencijal kao destinacija za ekoturizam, planinarenje i edukaciju.

Park raspolaže sa dva Centra za posjetioce – jednim u Upravnoj zgradi nacionalnog parka, i drugi koji se nalazi na stazi Crnog jezera. Centar u Upravnoj zgradi zahtijeva rekonstrukciju radi poboljšanja uslova za prijem posjeta, realizaciju edukativnih programa i razvoj novih izložbenih postavki. Centar kod Crnog jezera je van funkcije zbog neadekvatnih radnih uslova. Preporučuje se prenamjena ovog objekta uz moguću sanaciju ili rekonstrukciju.

Pješačko-planinarske staze predstavljaju ključni dio turističke infrastrukture Parka, koje zahtijevaju kontinuirano održavanje i unapređenje, uključujući obnovu markacija, smjerokaza i informativnih tabli. Jedan od značajnih problema u Parku je neadekvatna informativna signalizacija. Na pojedinim lokacijama postoje oštećene ili zastarjele table, dok na nekim ključnim tačkama one nedostaju. Planirano je njihovo postavljanje i obnova, kako bi posjetioci imali bolje informacije o prirodnim i kulturnim vrijednostima Parka. Na osnovu urađenog elaborata o stanju staze Veliki i Mali Međed pristupiće se uređenju u narednom periodu čime će se unaprijediti postojeće infrastruktura u Parku i povećati doživljaj posjetilaca tokom boravka.

Izrađeno idejno rješenje daće smjernice za rekonstrukciju najpoznatije i najposjećenije edukativne staze oko Crnog jezera, koja zahtijeva hitnu sanaciju radi sigurnosti posjetilaca.

Iako biciklistički turizam ima značajan potencijal, trenutno ne postoje razvijene biciklističke rute niti adekvatna infrastruktura koja bi podržala ovu vrstu aktivnosti, te će se u narednom periodu razmotriti njihovo unapređenje.

Odmorišni mobilijar u Parku mora se redovno održavati i po potrebi zamijeniti novim.

Planinarski dom u Sušici je u funkciji zaštite planinara koji posjećuju njegovu dolinu i planinare ka višim vrhovima Durmitora. Zbog njegovog značaja, objekat je potrebno adaptirati i privesti namjeni, uz očuvanje ambijentalnih i funkcionalnih vrijednosti.

Za planinarski dom „Škrka“ neohodna je adaptacija, dok su u prethodnom periodu izvršeni pripremni radovi na uređenju. Sklonište „Lokvice“ je u izrazito lošem stanju i zahtijeva hitnu rekonstrukciju kako bi moglo adekvatno služiti svojoj svrsi. Pored ovih objekata, u planu je završna faza izgradnje objekta za raftere na Žugića luci, čime bi se značajno unaprijedila turistička ponuda rafting na rijeci Tari.

Dodatni izazov predstavlja sistem kontrolno-naplatnih punktova. Iako su uvedeni novi punktovi kako bi se unaprijedila kontrola i naplata ulaznica, na većini lokacija naplata se i dalje vrši na otvorenom. Ovakvi uslovi rada zahtijevaju izgradnju adekvatnih privremenih objekata kako bi se obezbijedila sigurnost zaposlenih i efikasnije poslovanje. U toku 2025. godine izrađen je glavni projekat za izgradnju kontrolno - naplatnog punkta na rampi Crno jezero sa ulaznom kapijom za čiju izgradnju je najveći dio sredstava obezbijeđen iz donatorskih sredstava. U skladu sa vremenskim prilikama, izgradnja ovog punkta počće u 1. i 2. kvartalu 2026. godine i radovi će biti završeni prije početka sezone.

Posebnu pažnju u narednom periodu treba posvetiti uređenju parkinga za kamp vozila (mobilhome) na Vojnom odmaralištu u smislu priključenje na elektro i vodovodne instalacije.

Takođe, potrebno je intenzivirati i prije početka sezone pokrenuti priču oko postavljanja zaštitnih stubića u ulici Vilotija Blečića (put ka Vojnom odmaralištu), iz razloga što nepropisno parkirana vozila i kamp prikolice na tom potezu narušavaju izgled parka i predstavljaju potencijalnu opasnost od nelegalnog odlaganja otpada od kampera i izazivanja požara.

U cilju unapređenja turističke infrastrukture potrebno je u narednom periodu sa Ministarstvom saobraćaja provjeriti mogućnost postavljanja rampi na putnim pravcima u zoni Parka. Predlog Durmitora inicijalno je bio postavljanje rampi:

Koprivna glavica i Jerebinje (Todorev do);

Vidikovac Nedajno;

Kod polaska na stazu za Jablan jezero.

Postavljanje rampi pored pozitivnog uticaja na turiste bilo bi i od velikog značaja i za zaštitu.

Poseban izazov predstavlja i nepristupačnost Parka za osobe sa invaliditetom, budući da nijedan od postojećih objekata nije prilagođen njihovim potrebama, što predstavlja ozbiljan nedostatak u okviru inkluzivnog turizma.

Turistička ponuda

Turistička ponuda Nacionalnog parka Durmitor temelji se na aktivnostima u prirodi i razvija se u skladu s principima održivog turizma, uz izazove u njenom daljem unapređenju.

Posjetioци NP Durmitor najviše se zainteresovani za rafting rijekom Tarom koji predstavlja značajan segment turističke ponude, te potrebno je dodatno raditi na unapređenju infrastrukture i usluga povezanih s ovom djelatnošću kako bi se osigurala bolja organizacija i kvalitetnije iskustvo za posjetioce.

Pješačenje i planinarenje su među najpopularnijim aktivnostima u Parku, zahvaljujući razgranatoj mreži markiranih staza koje vode kroz spektakularne prirodne pejzaže. Međutim, održavanje ovih

staza ostaje izazov – neophodno je redovno obnavljanje markacija, postavljanje novih smjerokaza i informativnih tabli, kao i sanacija najfrekventnijih ruta, posebno one oko Crnog jezera, koja je u lošem stanju i zahtijeva hitne intervencije radi sigurnosti posjetilaca.

Biciklizam ima potencijal za dalji razvoj, ali biciklistička infrastruktura u Parku nije dovoljno razvijena. Iako postoje određene biciklističke rute, one nisu adekvatno obilježene niti održavane, što ograničava njihovu upotrebu. Ulaganje u signalizaciju, obnavljanje staza i uvođenje dodatnih sadržaja moglo bi značajno unaprijediti ovu ponudu i privući veći broj ljubitelja biciklizma.

Zimska ponuda Parka uključuje „šetnju na krpljama“, koja predstavlja spoj rekreacije i sporta. Ova aktivnost je unaprijeđena kroz zamjenu folija na informativnim tablama i postavljanje nove signalizacije na lokalitetima Crno jezero i Savin kuk. Staza je markirana zimskom signalizacijom i prilagođena korisnicima svih uzrasta, ali je potrebno kontinuirano raditi na njenom promovisanju i održavanju kako bi se privukao veći broj posjetilaca.

Dodatni sadržaj koji je privukao veliku pažnju posjetilaca, posebno stranih turista, jeste turistički vozilac koji saobraća na relaciji od hotela Soa do rampe Crno jezero. Ova ponuda se pokazala veoma atraktivnom, ali bi njeno unapređenje kroz redovnije polaske i bolju promociju dodatno doprinijelo boljoj dostupnosti i kvalitetu turističke usluge.

Turističke manifestacije i događaji čine poseban segment ponude, ali su u ograničenom broju i mahom se oslanjaju na tradicionalne formate bez značajnijih inovacija. Najznačajniji događaji su „Osmomartovska izložba ručne radinosti“, koja promovise lokalne proizvođače, te „Dan NP Durmitor“, koji kroz „open door“ aktivnosti omogućava posjetiocima da se bliže upoznaju s prirodnim i kulturnim vrijednostima Parka. Iako su ove manifestacije značajne za promociju i povezivanje sa lokalnom zajednicom, potrebno je razmotriti njihovo proširenje i modernizaciju kako bi se obogatio turistički sadržaj i povećala atraktivnost Parka.

Jedan od nedostataka u turističkoj ponudi Parka je nepostojanje interpretativnih i turističkih programa obilaska. Razlog za to je nedostatak licenci za zaposlene u Parku, koji bi mogli profesionalno voditi posjetioce kroz prirodne i kulturne znamenitosti. Ova situacija značajno ograničava mogućnost organizovanih obilazaka i edukativnih tura, što smanjuje kvalitet posjete i potencijalnu zaradu Parka.

Upravljanje posjetiocima

Upravljanje posjetiocima u Parku još uvijek nije sistemski regulisano i najviše se oslanja na analizu broja posjeta i potreba turista. Za ove potrebe u toku 2025. godine od strane Službe za promociju i edukaciju osmišljen je novi, savremeni način prikupljanja mišljenja i utisaka od strane posjetilaca nacionalnih parkova. Radi se o digitalnoj, online formi anketa za posjetioce.

Osim digitalne, online forme, analiza se sprovodila kroz popunjavanje anketnih listića u Centru za posjetioce.

U toku trajanja ljetnje sezone nadzornici su imali za zadatka popunjavanje odgovarajućih protokola koji bi pomogli u ocjeni stanja.

Problem na koji se nailazilo je najčešće nezainteresovanost turista za učešće u anketama zbog čega broj popunjenih anketa nije relevantan za procjenu strukture, mišljenja i očekivanja posjetilaca.

Kroz komunikaciju sa posjetiocima na terenu i stalnim boravkom na terenu, primjetno je da je najveći broj posjetilaca na edukativnoj stazi oko Crnog jezera, naročito na obali i u blizini samog restorana. Pored Crnog jezera, druga tačka pritiska je most na Đurđevića Tari i Splavište, a zatim i Sedlo.

Posjetioci vrlo često imaju za zamjerku nedostatak toaleta i parking prostora.

U izvještajnom periodu započeta je markacija pojedinih staza što će biti nastavljeno i u narednom periodu. Markirana je staza Koprivna glavica - Suva lokva - Modro jezero - Srablje jezero - Valovito

jezero. Uređena je i staza Marina dolina - Ćurevac i pripremljena za markaciju. Ova aktivnost podrazumijeva kontinuiranu saradnju sa planinarskim klubovima i PSCG, kao i znatna finansijska sredstva.

U izvještajnom periodu nastavljeno je i sa promocijom osam etičkih principa "Ne ostavljaj tragove - Leave No Trace" a lifleti su bili dostupni posjetiocima. Takođe, svakodnevno su na društvenim mrežama objavljujane video i foto priče koje su promovisale i manje posjećene lokacije u Parku sa ciljem smanjenja pritiska posjetilaca na najfrekventnije lokalitete.

Saradnja sa nacionalnim institucijama i organizacijama

Nacionalni park Durmitor je tokom 2025.godine imao intenzivnu i vrlo uspješnu saradnju sa institucijama i organizacijama sa državnog nivoa. Saradnja se najviše ogledala u njihovom učešću u radu Socio ekonomskog foruma, ali i kroz druge modalitete.

NP Durmitor je u tom kontekstu imao intenzivnu komunikaciju sa resornim Ministarstvom ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, a najviše sa Ekološkom inspekcijom koja djeluje u okviru Ministarstva na suzbijanju i procesuiranju nelegalnih aktivnosti na području Parka.

Saradnja sa ministarstvom prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine ogledala se u njihovoj participaciji prilikom donošenja Programa privremenih objekata, a naročito kroz djelovanja Građevinsko-urbanističke inspekcije koja je po prijavi Službe zaštite porcesuirala sve video nelegalne gradnje.

Ministarstvo turizma bilo je prisutno u mjeri turističke valorizacije prostora i njihovog učešća u pripremi i realizaciji turističke sezone.

Nacionalna turistička organizacija je bila uključena u promociju Parka na nacionalnom i međunarodnom nivou. Saradnja Uprave parka, NTO CG, Ministarstva turizma za sinergiju je imala odličnu pripremu turističke sezone i najbolju posjećenost Parka od njegovog osnivanja.

NP Durmitor je u cilju obezbjeđivanja ogrjeva za docilno stanovništvo ostvario saradnju sa Upravom za gazdovanje šumama i lovištima (kroz rad lokalne područje jedinice Uprave) kao i sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Nastavljena je saradnja sa Agencijom za zaštitu životne sredine, Eko fondom i Zavodom za hidrometeorologiju i seizmologiju, kao i drugim državnim organima koji su na posredan ili neposredan način bili involvirani u rad i poslovanje Nacionalnog parka Durmitor.

Saradnja sa međunarodnim organizacijama i institucijama

Tokom izvještajnog perioda ostvaren je vidljiv napredak u razvoju nacionalne i međunarodne saradnje Nacionalnog parka Durmitor, naročito u dijelu jačanja projektnih kapaciteta, međunarodnog umrežavanja i pristupa novim finansijskim mehanizmima. Saradnja je bila usmjerena na razvoj projektnih inicijativa u oblastima zaštite prirode, klimatskih promjena, očuvanja zemljišta i biodiverziteta, kao i unapređenja kapaciteta upravljanja zaštićenim područjem.

Projektne aktivnosti Nacionalnog parka Durmitor tokom izvještajnog perioda bile su intenzivirane, što se ogleda u apliciranju na veći broj međunarodnih i nacionalnih fondova i programa koji do sada nijesu bili u fokusu upravljača. Projektni prijedlozi su podnošeni prema fondovima i programima kao što su UNESCO (projekat SOILSCAPE – Spreading Open and Inclusive Soil Culture through Artistic Practices and Education), EUKI – European Climate Initiative, Boring Fund, Horizon Europe, IPA CBC Bosnia and Herzegovina – Montenegro, kao i Fond za inovacije Crne Gore. Ovakav pristup ukazuje na diversifikaciju izvora finansiranja i jačanje projektne spremnosti Nacionalnog parka Durmitor.

Međunarodna saradnja dodatno je unaprijeđena kroz kontinuiranu saradnju sa EUROPARC Federation, koja doprinosi jačanju vidljivosti Parka u okviru evropskih mreža zaštićenih područja, kao i sa Rewilding Europe, sa fokusom na obnovu ekosistema i primjenu prirodnih rješenja u zaštiti prirode.

Dodatni kvalitativni iskorak ostvaren je na nivou JPNPCG kroz članstvo u European Ranger Federation i International Ranger Federation, čime je unaprijeđeno međunarodno umrežavanje i profesionalno jačanje Službe zaštite. Tokom 2025. godine vođeni su intenzivni razgovori sa Bordom direktora Evropske federacije rendžera, a očekuje se da će tokom 2026. godine biti organizovan međunarodni trening ove federacije sa učešćem preko 100 rendžera iz cijele Evrope, koji će biti održan u Nacionalnom parku Prokletije, pri čemu će JPNPCG biti domaćin ovog značajnog međunarodnog događaja. Ovaj proces ima pozitivan indirektan efekat i na jačanje kapaciteta Službi zaštite svih nacionalnih parkova, uključujući i Nacionalni park Durmitor.

Tokom 2026. godine očekuje se donošenje odluka o ishodu šest projektnih prijedloga podnijetih tokom 2025. godine za Nacionalni park Durmitor, čija bi realizacija dodatno doprinijela jačanju projektnih kapaciteta i unapređenju upravljanja Parkom.

Saradnja sa lokalnim institucijama i organizacijama

Tokom 2025.godine NP Durmitor je nastavio uspješnu saradnju sa institucijama i organizacijama sa lokalnog nivoa. Tako je Park nastavio saradnju uspostavljenu u prethodnom periodu sa svih pet opština durmitorskog područja koje geografski zauzimaju prostor NP Durmitor. Najintezivniju saradnju svakako je imao sa Opštinom Žabljak koja je i administrativno sjedište Parka. Saradnja sa lokalnim turističkim organizacijama i Parkom prirode „Piva” ogledala se u zajedničkim promotivnim aktivnostima područja Parka i njegovog udruženja. Takođe su kreirane nove inicijative od strane lokalnih turističkih organizacija, a koje je Uprava parka prihvatila i koje su inkorporirane u novi Plan upravljanja za NP Durmitor (2026-2030 godina).

Zajednički su organizovane brojne manifestacije (Osmomartovska izložba, Dani planinskog cvijeća i dr.), a koje su za cilj imale promociju područja.

Saradnja sa turističkim agencijama, udruženjem raftera, lokalnim planinarskim klubovima, udruženjem turističkih vodiča, Gorskom službom spašavanja i dr., ogledala se u nikada bolje pripremljenoj turističkoj sezoni, a što je u krajnjem imalo za rezultat najbolju sezonu u istoriji ovog Nacionalnog parka.

U cilju sprječavanja nelegalnih aktivnosti Park je u kontinuitetu imao neposrednu komunikaciju sa lokalnim Komunalnim preduzećima sa Žabljaka, Pljevalja i drugih opština durmitorskog područja.

Socio-ekonomski forumi

Tokom 2025. godine održane su dvije sjednice Socio-ekonomskog foruma. Prva sjednica održana je 29. aprila, sa temom: Priprema turističke sezone, izazovi, pritisci prijetnje.

Sjednici su pored predstavnika lokalnih samouprava, lokalnih zajednica, udruženja raftera, planinarskih klubova, ministarstava u Vladi Crne Gore, NTO i drugih relevantnih subjekata prisustvovali Predsjednik UO JPNNP, Uprave NP Durmitor i predstavnici menadžmenta iz Javnog preduzeća za Nacionalne parkove. Na sjednici su analizirani zaključci sa prethodno održanog sastanka i evaluiran je stepen njihove realizacije. Od strane menadžmenta JPNNP i Uprave Parka identifikovani su prioriteti i iznesene ocjene da samo saradnjom svih činilaca se mogu očekivati dobri rezultati što se tiče turističke sezone, a da se pri tome fokus dominantno ostane na zaštiti prostora i unapređenju stanja svih prirodnih resursa ovog jedinstvenog područja. Naročito su apostrofirana činjenica da je neophodno jasno definisati prava i obaveze svih subjekata koji djeluju na teritoriji Parka, te da odgovornost mora biti i institucionalna i pojedinačna. Tokom sastanaka (a

naročito od turističkih poslenika) istaknut je problem saobraćajnih zastoja na gotovo svim putnim pravicima prema destinaciji, što zbog rekonstrukcije putnih pravaca, što zbog protesta građana u vezi različitih društvenih tema, a koje ugrožavaju turističke tokove i proizvode različite probleme cijeloj turističkoj privredi durmitorskog područja. Predsjednik UO JPNP je prisutne informisao o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prirode i Zakona o nacionalnim parkovima koji treba da trasiraju put ka održivoj upravljačkoj transformaciji preduzeća.

Predsjednik SO Žabljak je tokom sjednice naglasio da stanovnicima koji žive na teritoriji Parka treba omogućiti veće učešće u donošenju odluka koje se tiču njihovog svakodnevnog života i rada. Posebno je u svom izlaganju ukazao na infrastrukturne probleme, uključujući stanje pojedinih puteva, pitanje mosta i dalekovoda, kao i otežan pristup određenim lokacijama. Tokom sastanka razmatrana su i pitanja kampovanja, povećanog prisustva kampera, potreba unapređenja digitalne promocije Parka kroz postavljanje QR kodova sa informacijama o zonama zaštite i potrebi uvođenja interaktivnih sistema za informisanje i prodaju ulaznica, ali i neophodnosti povećanja cijene ulaza u NP Durmitor. Naglašena je važnost jačanja Brendu Nacionalnog parka Durmitor kroz koordinisane promotivne aktivnosti.

Na kraju sastanka su formirani posebni zaključci kojim su identifikovani ključni prioriteti i dati rokovi za njihovu realizaciju.

Drugi sjednica Socio ekonomskog formula održana je 12.11.2025.godine u Upravnoj zgradi Parka na kojoj je analizirano više tema sa fokusom na prezentaciju rezultata turističke sezone i realizacija programskih aktivnosti za NP Durmitor. Sjednici su prisustvovali predstavnici lokalnih samouprava, lokalnih turističkih organizacija, planinarskih klubova i vodiča sa područja Durmitora, predstavnici ministarstva turizma, NTO Crne Gore, kao i menadžment JPNP CG i Uprava Parka. Od strane direktorice Nacionalnih parkova prisutni su informisani o rezultatima za ovu godinu, boljim turističkim parametrima po svim pitanjima, o infrastrukturnim radovima koji su započeli tokom godine, od kojih se mogu izdvojiti rekonstrukcija igrališta prema Crnom jezeru, urađena idejna rješenja za stazu oko Crnog jezera, za naplatni punkt, idejna rješenja za adaptaciju planinarskih domova Škrka i Sušica. Prisutni su informisani i o izradi elaborate za uređenje staza Veliki i Mali Međed, a čija se realizacija očekuje ovog proljeća. Takođe, prisutni su informisani i o finansijskim rezultatima preduzeća i činjenici da NP Durmitor ostvaruje najbolje rezultate u poređenju sa ostalim organizacionim jedinicama, ali su istaknuti i izazovi u poslovanju koje je složeno zbog velikih odšteta koje firma isplaćuje zaposlenima po osnovu pravosudnih presuda iz sudskih postupaka koje se protiv preduzeća vode po osnovu ne (usklađivanja) zarada sa zaradama u javnom sektoru za period od 2016-2022.godine.

Predsjednik SO Žabljak je u svom izlaganju istakao da je saradnja lokalne samouprave, lokalnog stanovništva i Uprave parka odlična i da je neophodna čvrsta povezanost i međusobna podrška lokalne zajednice, lokalne uprave i Nacionalnih parkova. Prisutni su informisani da Opština Žabljak aktivno radi na unapređenju infrastrukture, a kao primjer je navedena izgradnja trotoara do granice sa Nacionalnim parkom, asfaltiranje dionice od 200 (dvjesta) metara prema Macan poljani, kao i radove na putu koji vodi do sela Tepca. To će svakako unaprijediti uslove za povezanost destinacije i olakšati turističke tokove.

Predstavnici nadležnih ministarstava su naglasili opredijeljenost države ka održivom turizmu i spremnost ministarstva turizma da značajno podstiče razvoj svih vidova ekološkog i zelenog turizma, a najviše kroz podsticajne mjere za razvoj ruralnog turizma. NTO CG je tokom sastanka predstavila program Montenegro Quality, naglasivši da se svi zainteresovani pružaoci turističkih i ugostiteljskih usluga mogu prijaviti za učešće, čime se dodatno podstiče unapređenje kvaliteta turističke ponude Durmitorskog područja i Nacionalnog parka. Kao jedna od ključnih tema na ovom sastanku dominirala je potreba snažnijeg uključivanja Planinarskog saveza Crne Gore prilikom uređenja i markacije staza na nacionalnom nivou, a što je do sada izostajalo.

I sa ovog sastanka su formirani konkretni zaključci i definisana dinamika njihovog praćenja i realizacije.

Sa obje sjednice Socio ekonomskog savjeta sačinjeni su detaljni zapisnici.

Fizička zaštita Parka

Služba fizičke zaštite Parka, obavlja sve poslove u skladu sa propisima, uz kontinuiranu saradnju sa relevantnim institucijama kao što su Uprava policije, Služba zaštite i spasavanja.

Iako je 2025. godina obilježena brojnim pozitivnim rezultatima, naročito u oblasti borbe protiv nelegalne gradnje, efikasnost rada je otežana iz više razloga.

Glavni problem koji se ponavlja već više godina je nedovoljan broj nadzornika s obzirom na površinu Parka.

Služba broji 13 nadzornika što nije dovoljno za obezbeđivanje adekvatne fizičke zaštite. Takođe, može se reći da je i starosna struktura Službe upitna.

Rad službe otežavaju institucionalni problemi i neusklađenost zakona. Zakonske barijere u primjeni ovlašćenja, posebno u kontekstu izricanja kazni, predstavljaju ozbiljan izazov, jer čini službu fizičke zaštite nemoćnom da spriječi brojne aktivnosti koje narušavaju biodiverzitet (vožnja kvadovima i motornim sankama van kategorisanih puteva).

Izazov u ljetnjim mjesecima, kada je broj posjetilaca veliki, predstavljaju i organizovanja različitih sportskih manifestacija koje zahtijevaju dodatno angažovanje i dovlačenje pažnje od važnijih problema koje sa sobom nosi turistička sezona.

Takođe, sve češće angažovanje Službe zaštite na poslovima naplate predstavlja problem u funkcionisanju Službe.

Uprkos svim poteškoćama, zaštita prostora Parka se obavlja neprekidno, kroz smjenski rad nadzornika koji redovno evidentiraju i prijavljuju nelegalne aktivnosti.

Dežurstva na pojedinim lokacijama su bila organizovana shodno potrebama i procjeni. Iako su zaposleni Službe fizičke zaštite opremljeni u prethodnom periodu savremenim uniformama, imaju na raspolaganju 2 drona, postoji potreba za nabavkom dodatne tehničke opreme, uključujući kamere, dvoglede, protivpožarnu opremu, motorne sanke i obezbjeđivanje naoružanja u skladu sa Zakonom o zaštiti lica i imovine.

Ključne mjere koje je potrebno sprovesti kako bi se unaprijedila efikasnost rada Službe fizičke zaštite su:

- Povećanje broja nadzornika kroz izmjene pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta;
- Organizovanje edukativnih radionica od značaja za funkcionisanje Službe;
- Nabavka materijalno tehničkih sredstava;
- Definisanje ovlašćenja nadzornika kroz izmjene zakonskih procedura naročito u pogledu izricanja mandatnih kazni;
- Uvođenje sistema mjesečnog nagrađivanja za najaktivnije nadzornike

Glavni cilj ovih mjera je veća motivisanost i bolji radni učinak što u krajnjem ima za posljedicu efikasniju zaštitu prirodnih resursa kao i veću sigurnost i zaštitu Parka.

Održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture

Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture ima ključnu ulogu u očuvanju čistoće i funkcionalnosti parka. Zaposleni u službi odgovorni su za redovno održavanje staza, skupljanje otpadi, popravku mobilijara, postavljanje informativnih tabli. Tokom zimskog perioda radnici ove

službe zaduženi su i za uklanjanje snijega s prilaznih puteva i staza, mostova, oko Upravne zgrade i naplatnih punktova osiguravajući na taj način nesmetan i bezbjedan pristup posjetiocima.

Jedan dio zaposlenih iz Službe održavanja ambijentalne higijene i infrastrukture i tokom 2025. godine bio je angažovan na poslovima naplate ulaznica što je predstavljalo dodatni pritisak na resurse i efikasnost rada.

Osim toga, zbog nesavjesnog odlaganja otpada, naročito u ljetnjim mjesecima od strane posjetilaca, kao i nedostatak terenskog vozila, rad službe je bio otežan.

Ključne mjere koje je potrebno sprovesti kako bi se povećala efikasnost Službe su:

- Redefinisanje opisa posla kroz izmjene pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta;
- Dodatno zapošljavanje radnika na reonu Mala Crna Gora - Sušica (zbog racionalizacije troškova u smislu povlačenja zaposlenih sa drugih terena, troškova goriva);
- Nabavka materijalno tehničkih sredstava (terensko vozilo, dopuna uniformi - radna odijela, kombinezoni, jakne)

4. POSJETE NP DURMITOR

Nacionalni park Durmitor bilježi posjete kako individualnih turista, tako i organizovanih grupa koje koriste ponude / usluge turističkih agencija. Organizovane posjete uglavnom obuhvataju ključne lokacije poput Crnog jezera i Mosta na Đurđevića Tari, a posjetioci koji dolaze ovim putem najčešće pripadaju srednjoj i starijoj populaciji starosne dobi.

Ukupan broj posjetilaca Nacionalnog parka Durmitor u 2025. godini iznosio je 397.426, a najveće interesovanje se pokazalo za edukativnu stazu oko Crnog jezera i posjetu samom jezeru, zatim posjeta masivu Durmitor (vrhovima i jezerima) i posjeta kanjonu rijeke Tare. U toku 2025. godine svakako su najdominantniji domaći turisti, dok je zabilježen i porast broja turista iz Kine. Kinezi obično posjećuju Park organizovano, preko turističkih agencija. Kinezi nisu zainteresovani za planinarenje već isključivo za pješačke ture, posebno oko Crnog jezera i Mosta na Đurđevića Tari. U odnosu na prethodni period imamo pad u posjeti od strane Izraelaca što su uslovila ratna dešavanja. I Izraelci preferiraju pješačke ture.

Za razliku od Izraelaca i Kineza, Evropljani, naročito iz Zapadne Evrope više su zainteresovani za planinarenje, rafting kao i obilazak Durmitorskog prstena.

Tokom ljetnje turističke sezone aktivno je petnaest kontrolno-naplatnih punktova, koji pokrivaju cjelokupnu teritoriju Parka (punktovi zatvorenog i otvorenog tipa). Takođe, u svrhu preciznijeg evidentiranja broja posjetilaca i njihovog kretanja, aktivirani su i fiskalni uređaji, koji su mobilni i koji su namijenjeni za terensku naplatu i provjeru validnosti ulaznica. Prema dostupnim podacima lokacija Crno jezero je lokacija u NP Durmitor koja trpi najveći pritisak. Prema smjernicama Agencije za zaštitu životne sredine i UNESCO preporuka što hitnije se mora izraditi Studija kapaciteta nosivosti za ovo područje, kako bi se ograničio broj posjetilaca. Na osnovu prikupljenih podataka iz sistema za elektronsku kontrolu i praćenje naplate ulaznica i ostalih naknada tokom 2025. godine najveću posjećenost bilježe kontrolno-naplatni punktovi koji gravitiraju Crnom jezeru, zatim kontrolno-naplatni punktovi koji vode do Splavišta i Mosta na Đurđevića Tari, što između ostalog potvrđuje značajnu zainteresovanost posjetilaca za rafting rijekom Tarom, dok su kao najpopularnije početne tačke planinarskih i pješačkih tura i najatraktivnija mjesta Durmitorskog prstena prepoznati Sedlo i Šarban-Todorev Do, što potkrjepljuje treća pozicija na generalnom izvještaju o posjećenosti ovog Parka. Analiza broja posjetilaca za 2025. godinu predstavlja sledeće brojke po kontrolno-naplatnim punktovima: Crno jezero, rampa – 191.965 posjetilaca, Crno jezero, vojno – 41.453 posjetilaca, Splavište – 51.500 posjetioca, Sedlo 1 – 12.942 posjetioca, Sedlo 2 –

20.974 posjetioca, Ćurevac – 10.945 posjetilaca, Zminje – 5.258, Sušica 1 – 1.017 posjetilaca, Sušica 2 – 9.347 posjetilaca, Šarban-Todorev Do – 17.492 posjetioca, Most na Đurđevića Tari – 30.914 posjetioca, Ivan Do – 1.274 posjetioca i Tepca-Radovan luka 155 posjetilaca.

Grafikon 7: Broj posjetilaca u NP Durmitor 2019 - 2025. godina

Sa grafikona se vidi da osim 2020. godine koju je obilježila pandemija korona virusa, iz godine u godinu raste broj posjetilaca Parku.

U navedenom periodu planinski masiv je posjetilo 57.160 posjetilaca. Tokom januara i februara zbog snijega planina je zatvorena i nema posjetilaca. Tokom marta bilo je 5 posjetilaca, u aprilu 839, maj 3941, jun 8.463, jul 12.915, avgust 15.698, septembru 12.100, oktobru 2.779 i tokom novembra 420 posjetilaca. Najintenzivnija posjeta planini tokom 2025. godine bila je u periodu maj-septembar i najviše u popodnevnim časovima. Najveće interesovanje posjetioci pokazuju za posjetu Bobotovom kuku, Prutašu, Sedlenoj gredi, Modrom jezeru i cirku Škrka. Posjeta kanjonu Tare broji 81.739 posjetilaca, tokom januara 1227 posjetilac, u februaru 821, martu 1221, aprilu 3070, maju 7278, junu 10.842, julu 17.674, avgustu 18.911, septembru 13.405, oktobru 6.115 i tokom novembra 1175. Naintenzivnija posjećenost je tokom maja-septembra. Posjetioci su tokom čitave godine pokazivali veliko interesovanje i pozitivne utiske raftingom.

Tabela 23 : Broj posjetilaca u periodu od 2019. do 2025. godine u NP Durmitor

Godina	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Broj posjetilaca	154.417	25.981	175.635	201.478	302.174	316.827	397.426

Analiza podataka pokazuje da je broj posjetilaca u odnosu na prethodnu 2024. godinu veći za 25,4%.

U toku 2025. godine vladalo je i veliko interesovanje za godišnju ulaznicu. U toku izvještajnog perioda 4.705 turista odlučilo se za kupovinu godišnje ulaznice u NP Durmitor što znači da se i ovih 4.705 turista prvo odlučilo da posjeti NP Durmitor, pa tek onda neki od ostalih parkova s obzirom na to da godišnja ulaznica podrazumijeva neograničen broj ulazaka u svih pet parkova. Osim kupovine u samom Parku, godišnja ulaznica se mogla kupiti i u Upravi kao i online.

Kada govorimo o broju turista koji su koristili usluge raftinga preko licenciranih organizatora raftinga, taj broj iznosi - 38.856. Od tog broja 90 % turista je odabralo najkraću relaciju II Logor (Splavište) - Žugića luka. Rast broja zainteresovanih turista za rafting do Radovan luke, očekuje se u narednoj godini s obzirom da je asfaltiran put do Žugića luke što predstavlja veliku olakšicu. Ove godine manje je interesovanje za najdužu turu, do ušća Sušice iz razloga što je najveći broj organizatora ove ture iz Bosne i Hercegovine.

Iz godine u godinu primjetan je rast broja turista na raftingu. Tako u 2025. godini u odnosu na 2024. godinu bilježimo rast od 20.50 %.

Kada govorimo o posjetama Centru za posjetioce i Prirodnjačkoj zbirci koji se nalaze u Upravnoj zgradi Parka , najveći broj posjetilaca zabilježen je u periodu maj- septembar. Dominantno su u pitanju posjete djece do 15 godina, organizovanih grupa, ekskurzija. U ljetnjem periodu najveći broj posjetilaca prija odlaska na planinarske i pješačke ture posjeti centar kako bi se informisali o stazama, sadržajima, vremenskim prilikama ili kako bi kupili suvenir ili vodič i mapu.

5. PROJEKTI

Na osnovu prikazanih podataka, tokom izvještajnog perioda Nacionalni park Durmitor bilježi značajnu projektno-programsku aktivnost. U posmatranom periodu uspješno su završena dva projekta, dok se pet projekata nalazi u fazi realizacije. Paralelno sa tim, šest projektnih inicijativa nalaze se u fazi razmatranja ili evaluacije, pri čemu se tokom 2026. godine očekuje donošenje odluka o njihovom daljem statusu.

Tokom 2025. godine ukupno je podnijeto 9 projektnih prijedloga, od kojih za dio projekata nijesu donesene pozitivne odluke o finansiranju ili aplikacije nijesu finalno podnijete, uglavnom iz proceduralnih ili evaluacionih razloga. Analiza dosadašnjih rezultata ukazuje na kontinuirano jačanje projektnih kapaciteta Parka, rast broja projektnih inicijativa i diverzifikaciju izvora finansiranja, kao i na postojanje jasnog potencijala za unapređenje i ponovno apliciranje u narednom planskom periodu.

U nastavku je dat pregled projekata koji se tokom izvještajnog perioda nalaze u fazi realizacije u Nacionalnom parku Durmitor, sa osnovnim informacijama o statusu implementacije, realizovanim aktivnostima i planiranim narednim koracima.

Tabela 24: Projekti u fazi realizacije

Naziv projekta	Donator / program finansiranja	Period realizacije	Uloga institucije	Ukupna vrijednost projekta	Budžet koji se odnosi na instituciju:	Kratak opis cilja projekta:	Realizovane aktivnosti u izvještajnom periodu	Trenutno stanje realizacije:	Planirane aktivnosti za naredni period:
LASPEH 2.0	Interreg IPA South Adriatic 2021/2027	01.07.2025 – 31.01.2028	Partner	870.156,33 €	210.228,72 €	Jačanje zaštite i očuvanja prirode, biodiverziteta i zelene infrastrukture, uključujući i u urbanim područjima, te smanjenje svih oblika zagađenja	Predstavnici Preduzeća učestvovali su na kick-off sastanku (KoM) u Bariju; sprovedena i zaključena javna nabavka opreme za monitoring temperature i vodostaja na Barnom jezeru; raspisana i zaključena javna nabavka za komunikacione aktivnosti materijale.	Pripreme javnih nabavki za izradu konzervacijskog plana Barnog jezera.. Organizacija Info dana posvećenog najprije LASPEH 2.0 projektu u prostorijama Evropske kuće u Podgorici, a koji će biti prilika za promociju i ostalih projektnih aktivnosti JPNPCG.	Dalje sprovođenje aktivnosti na konzervaciji Barnog jezera, razvoj plana i uključivanje stejkholdera.
EcoDaLLi	Horizon Europe – EU Mission „Restore our Ocean and Waters by 2030“ (podugovor FSB Zagreb)	01.01.2024 – 30.06.2026	Podugovar ač za aktivnosti u Crnoj Gori	2.684.875 €	17,400€	Unapređenje ekosistemskog upravljanja vodama i održive obnove sliva Dunava	2 radionice (Podgorica i Žabljak), mapiranje interesenata, učešće na sastancima i Living Lab događajima, unos podataka u Eco Dalli portal.	Uspostavljena mreža stejkholdera i funkcionalna baza podataka	Dalje uključivanje interesenata, organizacija novih radionica i događaja, kontinuirano ažuriranje EcoDaLLi portala, razvoj i testiranje inovativnih alata, te promocija projektnih rezultata na nacionalnom i regionalnom nivou.
SWIM	HORIZON-MISS-2024-OCEAN-01		Partner	8.198.361,38 €	63.250,00 €	Identifikacija, restauracija i zaštita staništa migratornih riba kroz inovativna i održiva rješenja	Učešće u webinarima, konferencijama i lokalnim javnim događajima; jačanje saradnje i učešća lokalnih zajednica		-analiza uticaja ekonomskih aktivnosti na ekosisteme -učešće u socio-ekonomskim analizama i konsultacijama

Izveštaj o realizaciji programa upravljanja NP Durmitor za 2025. godinu

Naziv projekta	Donator / program finansiranja	Period realizacije	Uloga institucije	Ukupna vrijednost projekta	Budžet koji se odnosi na instituciju:	Kratak opis cilja projekta:	Realizovane aktivnosti u izvještajnom periodu	Trenutno stanje realizacije:	Planirane aktivnosti za naredni period:
									<ul style="list-style-type: none"> -doprinos razvoju preporuka i politika zaštite staništa -dostavljanje podataka i učešće u razvoju SWIM platforme -učešće u evaluaciji i praćenju pilot aktivnosti -doprinos planiranju i implementaciji pilot rješenja -učešće u uključivanju stakeholdera i saradnji -doprinos replikaciji i širenju rezultata u CG -učešće u diseminaciji i edukativnim aktivnostima -doprinos razvoju održivih modela upravljanja -razmatranje eventualne primjene rješenja u nacionalnim parkovima
Održivo upravljanje prirodnim resursima u planinskim područjima - Duga faza projekta	Vlada Italije u okviru FAO Planinskom Partnerstva (FAO Mountain Partnership.	01.01.2020-30.09.2026.	Korisnik	€940,000.00	0	Izrada studije i akcionog plana za smanjenje socio-ekonomskog rizika za lokalne zajednica sjevera Crne Gore. Izrada plana upravljanja	Doprinos Studiji sa akcionim planom za otpornost planinskih lokalnih zajednica na klimatske i socio-ekonomske promjene kroz dostavljanje potrebnih podataka.	Zajednički rad na razvoju studije nosivosti za Crno jezero i staze NP Durmitor.	Završetak Studije nosivosti i predstavljanje proizvoda projekta kroz finalno izvještavanje o cjelokupnim aktivnostima u svim

Izveštaj o realizaciji programa upravljanja NP Durmitor za 2025. godinu

Naziv projekta	Donator / program finansiranja	Period realizacije	Uloga institucije	Ukupna vrijednost projekta	Budžet koji se odnosi na instituciju:	Kratak opis cilja projekta:	Realizovane aktivnosti u izvještajnom periodu	Trenutno stanje realizacije:	Planirane aktivnosti za naredni period:
						prirodnom resursima na održiv način.			zemljama učesnicama.
Ka klimatski-pametnoj povezanosti šuma za krupne zvjeri u Bakansko-Karpatško-Dinarskoj regiji (ForestConnect)	Interreg Danube Region	1.1.2024 – 30.6.2026	Partner	2.764.012,15 EUR	124.365,00 EUR	Prevazilaženje zajedničkih izazova i odgovaranje na potrebe u očuvanju ekoloških koridora krupnih zvjeri, na području Karpata, Balkana i Dinarida, u kontekstu klimatskih promjena i fragmentacije staništa.	Početni sastanci i uspostavljanje koordinacije; izbor pilot i interventnih područja; mapiranje ekoloških koridora i kritičnih poveznica; nacionalna radionice i sastanci; nabavka opreme i uspostavljanje monitoringa krupnih zvjeri po protokolima projekta terenski i kamerama zamkama; nabavka GPS ogrlice za medvjeda i unajmljivanje spoljne ekspertize za hvatanje i uspavljivanje medvjeda; uspostavljanja hranilišta za medvjeda; nabavka opreme za košenje, sadnju i orezivanje; sprovođenje akcija košenja, sadnje i orezivanja na pripremljenim interventnim lokacijama; dostavljanje podataka i materijala neophodnih za stručna dokumenta koja su dio rezultata projekta (digitalni blizanac, studije, akcioni planovi); učestvovanje na međunarodnim događajima, studijskim posjetama i radionicama; sprovođenje promotivnih aktivnosti i izrada promotivnih materijala.	Projekat u toku; projekte aktivnosti koje su u obavezi sprovođenja JPNPCG su završene, dalje je neophodno nastaviti monitoring krupnih zvjeri, nastaviti napore za hvatanjem i obilježavanjem jednog mrkog medvjeda, po potrebi dostavljati neophodne podatke i učestvovati na radionicama i obukama.	Monitoring krupnih zvjeri; Hvatanje jedne jedinke mrkog medvjeda; Učešće na završnoj konferenciji i završnoj studijskoj posjeti projekta.

U nastavku je prikazan pregled projekata koji su uspješno realizovani u Nacionalnom parku Durmitor tokom izvještajnog perioda, sa osnovnim informacijama o ostvarenim ciljevima, najznačajnijim rezultatima, kao i efektima i održivosti realizovanih projektnih aktivnosti.

Tabela 25: Pregled realizovanih projekata

Izveštaj o realizaciji programa upravljanja NP Durmitor za 2025. godinu

Naziv projekta	Donator/program finansiranja	Period realizacije	Uloga institucije	Ukupna vrijednost projekta	Ostvareni ciljevi	Najznačajniji rezultati	Efekti i održivost
Uređenje komunalne infrastrukture u NP Durmitor – separator masti	Fond za zaštitu životne sredine (Ekofond), Odluka o dodjeli bespovratnih sredstava br. 04-322/24-1407/5-1 od 31.10.2024.	2025 (radovi od maja do oktobra 2025)	JPNPCG nosilac projekta - korisnik sredstava iz fonda	49.963,23 € odobreno; 56.063,33 € ugovoreno; 62.118,60 € konačno obračunato	Unapređenje sistema sakupljanja i prečišćavanja otpadnih voda u NP Durmitor; zamjena separatora masti i bioprečišćivača u restoranu „Crno jezero“	Izvedeni preparni i završni radovi; postavljen novi separator masti i bioprečišćivač; izgrađena kanalizaciona mreža; izvršena primopredaja bez nedostataka	Poboljšana zaštita ekosistema Crnog jezera; usklađivanje sa EU direktivama; dugoročna održivost kroz garantni rok do 2027. i trajnu infrastrukturu
Očuvanje prirodnih vrijednosti nacionalnih parkova kroz unapređenje službe fizičke zaštite	Fond za zaštitu životne sredine (Ekofond), Program rada i finansijski plan za 2024.	2025 (aktivnosti od maja do septembra 2025)	JPNPCG nosioc projekta - korisnik sredstava iz fonda	19.725,10 € odobreno; 18.186,63 € realizovano;	Jačanje službe zaštite i kontrole u NPCG	Obuka službe za monitoring, zaštitara i tehničara (Uprava JPNPCG); nabavka kamera-zamki (za sve parkove), nabavka panoramskih kamera za Štirovnik i Obodsku pećinu (NP Lovćen) i akcionih kamera (Skadarsko jezero)	Povećana efikasnost u borbi protiv nelegalnih aktivnosti; unaprijeđen monitoring; održivost kroz trajnu opremu i obučene kadrove

U nastavku je dat pregled projektnih aplikacija koje su tokom izvještajnog perioda podnijete za Nacionalni park Durmitor, sa osnovnim informacijama o statusu aplikacija, ulozi institucije, planiranim budžetima i ciljevima projekata, koji su usmjereni na jačanje institucionalnih kapaciteta, unapređenje sistema monitoringa i zaštite prirodnih vrijednosti, kao i razvoj održivih prekograničnih inicijativa.

Tabela 26: Podnijeti projektni prijedlozi

Naziv projekta	Poziv i donator	Status aplikacije	Uloga institucije	Planirani budžet	Kratak opis ciljeva i planiranih aktivnost
Predlog šireg koncepta	JICA – Japanska agencija	U toku razmatranje	Predlagač i	250.000,00-500.000,00	Jačanje operativnih kapaciteta upravljača zaštićenih

Izveštaj o realizaciji programa upravljanja NP Durmitor za 2025. godinu

finansiranja potreba nacionalnih parkova	za međunarodnu saradnju	prijedloga	implementator aktivnosti	EUR	područja. Fokus inicijative je na unapređenju kapaciteta službi fizičke zaštite, kao i službi za kontrolu i monitoring, sa ciljem jačanja sistema ranog prepoznavanja i pravovremenog reagovanja na šumske požare.
Nedostatak digitalizacije i centralizacije podataka o biodiverzitetu nacionalnih parkova	Fond za inovacije Crne Gore	U procesu aplikacije – uspješno završena prva faza	Podnosilac izazova	Budžet zavisi od firme – ponuđača koja aplicira na izazov Fonda za inovacije	Digitalizacija rada stručnih službi i svih nacionalnih parkova kroz razvoj ili integraciju modularne digitalne platforme; uspostava API konekcija sa drugim relevantnim institucijama, razvoj javnog portala sa agregiranim podacima
Sateliti i bespilotne letjelice u službi modernizacije monitoringa staništa u nacionalnim parkovima	Fond za inovacije Crne Gore	U procesu aplikacije – uspješno završena prva faza	Podnosilac izazova	Budžet zavisi od firme – ponuđača koja aplicira na izazov Fonda za inovacije	Upotreba bespilotnih letjelica i satelitskih snimaka za mapiranje šumskih staništa na sjeveru Crne Gore (izabrana pilot područja) i praćenja promjena u njima u cilju blagovremenog reagovanja i zaštite.
ECO-TRAILS 2030	IPA CBC Bosnia and Herzegovina - Montenegro	Podnesen je concept note	Ko-aplikant	Nije definisan, predat je samo concept note projekta na aplikaciju	Klimatska analiza rizika i GIS mapiranje, razvoj elemenata eco-trails modela i vodiča za geosertifikat, uređenje pilot eko-staza i instalacija senzora, kao i jačanje kapaciteta
CENNA	HORIZON Europe	U procesu aplikacije – uspješno završena prva faza	Projektni partner (član konzorcijuma)	100.000,00	CENNA uspostavlja Centar izvrsnosti za pametni monitoring životne sredine i rješenja zasnovana na prirodi, jačajući kapacitete Crne Gore za održivo upravljanje zaštićenim područjima kroz međunarodno partnerstvo, inovativne tehnologije i pilot-projekte na Skadarskom jezeru i Durmitoru.
Smart Wildfire Risk Management In Protected Areas BIH and MNE: From Data to Action in CBC region - SWIPACBC	IPA III CBC Bosna i Hercegovina - Crna Gora u okviru IPA III	U fazi apliciranja (koncept nota)	Partner	oko 200 000 eura	Projekat za cilj ima osnaženje zaštite i otpornosti prirodnih područja u ciljnim lokalnim zajednicama u prekograničnom. Projektom se planira uspostavljanje SMART sistema za nadzor i rano upozorenje na požare. Ovo obuhvata nabavku opreme kao što su dronovi, kamere, uspostavljanje AI nadzora, opremanje rendžerske službe, te uvezivanje i obuke svih važnih aktera u suzbijanju požara - od čuvarske službe, preko vatrogasaca do lokalnih volontera.

U nastavku je dat pregled projektnih prijedloga za Nacionalni park Durmitor koji tokom izvještajnog perioda nijesu dobili pozitivnu odluku o finansiranju ili nijesu formalno podnijeti, uz navođenje ključnih razloga neodobravanja ili proceduralnih ograničenja, kao i identifikovanih mogućnosti za unapređenje projektnih ideja i ponovno apliciranje u narednom periodu.

Tabela 27: Projektni prijedlozi bez odluke o finansiranju u 2025. godini

Izveštaj o realizaciji programa upravljanja NP Durmitor za 2025. godinu

Naziv projektnog prijedloga	Poziv i donator	Godina apliciranja	Uloga institucije	Razlog neodobranja (ako je poznat)	Mogućnost unapređenja / ponovnog apliciranja
Digitalizacija monitoring podataka za sve jedinice JPNPCG	Boring Fund	2025	Aplikant	Nije dostavljen	Jače povezivanje sa inovacionim komponentama, proširenje ciljne grupe korisnika i ponovno apliciranje na slične pozive u narednom periodu.
RE:PEAT	EUKI – European Climate Initiative	2025	Partner	Nije dostavljen	Dodatno jačanje veze između klimatskih politika, biodiverziteta i socio-ekonomskih benefita za lokalne zajednice, kao i ponovno apliciranje na slične međunarodne pozive u narednom periodu.
Lokalna osviještenost i edukacija mladih ka poštovanju zemljišta - LAYERS	SOILSCAPE - Spreading Open and Inclusive Soil Culture through Artistic Practices and Education (UNESCO)	2025	Aplikant	Nedovoljan broj poena da bi aplikacija prošla. Od mogućih 20 poena aplikacija je ostvarila 17.5 poena, a poeni su oduzeti prije svega što su se aktivnosti implementirale u nacionalnim parkovima koji nisu prepoznati kao mjesta sa ugroženim zemljištem.	Moguće je ponovno aplicirati sa istim projektom s obzirom da tehnički je bio potpuno zadovoljavajući, u nadi da će biti odabran u nekom narednom pozivu. U koliko je prihvatljivo projektno područje odabrati izvan granica nacionalnog parka, projekat se može drugačije osmisliti.

6. KONCESIJSKA ODOBRENJA I ZAKUP PRIVREMENIH OBJEKATA

Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore (JPNPCG) obratilo se krajem maja 2025. godine nadležnom Ministarstvu inicijativom za pokretanje postupka pribavljanja saglasnosti Vlade Crne Gore za davanje u zakup zemljišta u državnoj svojini na području Nacionalnog parkova Durmitor radi postavljanja objekata privremenog karaktera.

S obzirom na to da tokom 2025. godine navedena saglasnost nije dobijena, Javno preduzeće nije bilo u mogućnosti da sprovede proceduru davanja u zakup državnog zemljišta za postavljanje objekata privremenog karaktera, odnosno nije moglo izdavati urbanističko-tehničke uslove za njihovo postavljanje ili građenje, niti zaključivati ugovore o zakupu zemljišta.

7. NAUČNO-ISTRAŽIVAČKE AKTIVNOSTI

U toku 2025. godine JPNPCG su Agenciji za zaštitu životne sredine dostavili mišljenje za obavljanje naučno-obrazovnih istraživanja na teritoriji Parka po sljedećim zahtjevima:

-Mišljenje za istraživanje i sakupljanje prirodnjačkog materijala sfagnumske mahovine *Sphagnum* sp. u svrhu proučavanja ljekovitih svojstava ove grupe biljaka na Barnom jezeru. Zahtjev je upućen od strane Snežane Dragičević, broj 05-3142 od 28.10.2025.god.

-Mišljenje za sprovođenje istraživanja vaskularnih biljaka, mahovina i lišajeva. Zahtjev je upućen od strane Masaryk University, Faculty of Sciences, Department of Botany and Zoology, broj 05-1428/1 od 03.06.2025.god.

-Mišljenje za istraživanje iz oblasti dendrohronologije i dendroklimatologije na području Đurđevića Tare. Zahtjev je upućen od strane Rada Ivanovića iz Bosne i Hercegovine, broj 05-3144 od 30.10.2025.godine.

-Mišljenje za obavljanje naučnih istraživanja i sakupljanja osa iz familije Braconidae na području Crnog jezero, Barnog jezero, Međeda, Zminjeg jezero, Sedla, Valovitog jezero i Škrčkih jezera. Zahtjev je upućen od strane Željka Tomanovića redovnog profesora biološkog fakulteta u Beogradu, broj 05-937 od 23.04.2025 godine.

8. FINANSIJSKA SREDSTVA UTROŠENA ZA REALIZACIJU PROGRAMA UPRAVLJANJA I OSTVARENI PRIHODI OD NAKNADA ZA KORIŠĆENJE DOBARA

U cilju zaštite i očuvanja prirode, te stvaranja uslova za nesmetano odvijanje prirodnih procesa i održivog korišćenja prirodnih resursa na području nacionalnih parkova Crne Gore, Javno preduzeće teži da obezbijedi uslove za obavljanje neposredne zaštite i nadzora nad zaštićenim područjima, turističku djelatnost uključujući različite sadržaje sportsko-rekreativnog turizma za posjetioce, te promociju prirodnog bogatstva nacionalnih parkova kao destinacije, i druge poslove u skladu sa zakonom, što bi trebalo da doprinese stvaranju jedinstvene ponude na globalnom turističkom tržištu.

Sredstva koja Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore ostvari na godišnjem nivou iz sopstvenih prihoda nisu dovoljna za samostalno funkcionisanje i realizaciju tekućih i programskih aktivnosti, te se programske aktivnosti finansiraju uglavnom subvencijama iz državnog budžeta.

Sredstva za rad preduzeća obezbjeđuju se iz:

- budžeta Crne Gore;
- naknada za korišćenje dobara nacionalnih parkova (što je propisano članom 21 Zakona o nacionalnim parkovima);
- donacija;
- kredita;
- drugih izvora u skladu sa zakonom.

Priprema nacрта Godišnjeg finansijskog plana vrši se u okviru stručne službe Javnog preduzeća nakon čega slijedi usvajanje plana od strane Upravnog odbora Javnog preduzeća. Izveštavanje o realizaciji finansijskog plana prema Upravnom odboru vrši se kvartalno. Na kraju kalendarske godine vrši se izrada Završnog računa (bilans stanja, bilans uspjeha, statistički aneks, promjene na kapitalu, tok gotovine, napomene uz finansijske izvještaje). Završni račun usvaja Upravni odbor Javnog preduzeća, a predaje se Poreskoj upravi Crne Gore u skladu sa zakonom.

Prihodi

Odlukom o visini i načinu obračuna i plaćanja naknada za korišćenje dobara nacionalnih parkova definisane su naknade u skladu sa članom 21 Zakona o nacionalnim parkovima, a odnose se na sljedeće:

- ulazak u nacionalni park;
- pružanje usluga posjetiocima (korišćenje vodiča, razgledanje zbirke, korišćenje informativno-edukativnog materijala i dr.);
- ugostiteljske, prodajne, smještajne i infrastrukturne objekte (stalne i privremene);
- iznajmljivanje i/ili korišćenje objekata i prostorija nacionalnog parka;
- korišćenje mineralnih sirovina;
- iznajmljivanje sredstava i opreme za sport i rekreaciju (čamaca, brodova, kajaka, bicikala i dr);
- organizovano posmatranje ptica;
- kampovanje;
- splavarenje i rafting;
- loženje vatre na posebno uređenim mjestima;
- džiping ture;
- parking;
- sportske i kulturne manifestacije;
- korišćenje plaža;
- trafo stanice;
- uspostavljanje zona sanitarne zaštite vodozahvata u sistemima javnog vodosnadbijevanja;
- korišćenje prostora za žičare, uspinjače i ski liftove;
- postavljanje privremenih objekata;
- postavljanje bilborda i reklamnih panoa;
- snimanje igranih i komercijalnih filmova, TV reklama i spotova;
- privredni i sportsko rekreativni ribolov;
- splavarenje i upotrebu plovila u sportsko-rekreativne svrhe;

- korišćenje imena i znaka nacionalnog parka;
- sakupljanje i branje šumskih plodova i gljiva u komercijalne svrhe;
- druge radnje, aktivnosti i djelatnosti u skladu sa zakonom.

U narednoj tabeli prikazani su prihodi NP Durmitor ostvareni u toku 2025. godine. Prihodi od naknada za ulazak u Nacionalni park predstavljaju dominantan izvor prihoda, sa učešćem od 74,41% u ukupnim prihodima organizacione jedinice.

Tabela 28: Prihodi NP Durmitor ostvareni u toku 2025. godine

Elementi	2025. godina
Prihodi od ulaznica	1.951.032,75
Prihodi od raftinga	444.183,34
Prihodi od turističkih vozića	75.227,42
Prihodi od stalnih i privremenih objekata	31.491,76
Prihodi od donacija	77.063,49
Ostali prihodi	42.842,89
UKUPNO (€)	2.621.841,65

Prihodi od donacija pretežno se odnose na realizaciju su aktivnosti u okviru projekata za čiju realizaciju su Javnom preduzeću za nacionalne parkove Crne Gore dodijeljena bespovratna sredstva-subvencije od strane Fonda za zaštitu životne sredine (Eko-fond).

Rashodi

Finansijska sredstva Javnog preduzeća troše se u skladu sa zakonom i opštim aktima preduzeća, donijetim odlukama, planovima i programima rada, zaključenim ugovorima i drugim aktima, u cilju izvršavanja obaveza i zadataka iz nadležnosti Javnog preduzeća, a odnose se na:

- investiciona ulaganja (izrada tehničke dokumentacije, elaborati, studije, geodetska snimanja, recenzije, izvođenje radova sa nadzorom);
- troškove tekućeg održavanja opreme, vozila, plovila, objekata i drugih osnovnih sredstava;
- monitoring i praćenje stanja životne sredine;
- ostale poslovne rashode (troškovi struje, vode, telefon, internet, reklama, zakup prostorija, kancelarijski materijal, održavanje higijene i ostali režijski troškovi);
- osnovna sredstva (nabavka opreme, vozila i dr);
- zarade i ostala lična primanja zaposlenih;
- prenesene aktivnosti.

U narednoj tabeli prikazani su rashodi NP Durmitor nastali u toku 2025. godine. Radi obavljanja zajedničkih poslova i objedinjenih funkcija svih nacionalnih parkova, na nivou Javnog preduzeća formirane su službe zajedničkih poslova. Kako se aktivnosti ovih službi obavljaju u korist svih nacionalnih parkova, troškovi službi zajedničkih poslova izraženi su u iznosu koji predstavlja učešće NP Durmitor u ukupnim troškovima nacionalnih parkova. U cilju sveobuhvatnog prikaza ukupnih rashoda, u tabeli su pripadajući rashodi službi zajedničkih poslova zasebno prikazani.

Tabela 29: Rashodi NP Durmitor ostvareni u toku 2025. godine

Elementi	2025. godina
Troškovi ljudskih resursa	641.192,58
Pripadajući troškovi ljudskih resursa SZP	272.516,96
Troškovi režija i održavanja objekata, vozila i plovila	156.135,64
Pripadajući troškovi režija i održavanja objekata, vozila i plovila SZP	79.477,33
Programske aktivnosti	63.507,53
Pripadajući troškovi programskih aktivnosti SZP	16.384,89
UKUPNO (€)	1.229.214,93

9. ZAVRŠNA RAZMATRANJA I PREPORUKE

Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore/NP Durmitor je Programom upravljanja za 2025 godinu planiralo 104 aktivnost, od kojih je realizovano 69, dok 35 aktivnost ima status nerealizovano.

Grafikon 8: Stepen realizacije programskih aktivnosti

Stepen realizacije programskih aktivnosti na nivou Nacionalnog parka Durmitor je 66%

Realizacija aktivnosti u okviru *Strateške oblasti 1* u Nacionalnom parku Durmitor značajno je doprinijela unapređenju znanja o biodiverzitetu, stanju ekosistema i funkcionalnosti staništa. Kroz sistematsko prikupljanje i obradu literaturnih i terenskih podataka unaprijeđena je baza podataka o flori i fauni, čime je obezbijedena kvalitetna osnova za praćenje stanja, planiranje mjera zaštite i donošenje upravljačkih odluka.

Poseban doprinos ostvaren je kroz identifikaciju velikog broja endemskih, rijetkih i zaštićenih biljnih vrsta, kao i kroz kartiranje i monitoring značajnih stanišnih tipova, uključujući potencijalna Natura 2000 područja. Rezultati monitoringa ukazuju na visoku vrijednost i raznolikost ekosistema, ali i na prisustvo određenih negativnih procesa, poput zarastanja tresetnih staništa i promjena u njihovoj strukturi, što zahtijeva kontinuirano praćenje i adekvatne mjere upravljanja.

U oblasti šumarstva sprovedene su značajne aktivnosti na očuvanju zdravstvenog stanja i stabilnosti šumskih ekosistema, uključujući sanitarne mjere, obnovu degradiranih površina i monitoring štetnih faktora. Takođe, kroz monitoring različitih grupa organizama (leptiri, herpetofauna, ptice, sisari), uspostavljena je ili unaprijeđena baza podataka o njihovoj distribuciji i statusu, što predstavlja važan osnov za dugoročno praćenje i zaštitu.

Istovremeno, realizacija pojedinih aktivnosti ukazala je na određene izazove, posebno u pogledu ograničenih kadrovskih kapaciteta, potrebe za kontinuiranim monitoringom pojedinih vrsta i staništa, kao i neophodnosti unapređenja metodologija i koordinacije u prikupljanju podataka.

U narednom periodu preporučuje se:

- nastavak i proširenje istraživanja i monitoringa biodiverziteta, sa posebnim fokusom na osjetljiva i ugrožena staništa i vrste;
- uspostavljanje i primjena standardizovanih metodologija za praćenje stanja ekosistema;
- jačanje kadrovskih i tehničkih kapaciteta;
- sprovođenje mjera za očuvanje i revitalizaciju ugroženih staništa, posebno tresetnih ekosistema;
- unapređenje upravljanja prirodnim resursima i kontrola njihovog korišćenja;
- kontinuirano unapređenje i integracija baza podataka u funkciji planiranja i upravljanja.

Na ovaj način obezbijediće se dalji napredak u ostvarivanju ciljeva *Strateške oblasti 1* i očuvanje izuzetnih prirodnih vrijednosti Nacionalnog parka Durmitor.

Realizacija aktivnosti u okviru *Strateške oblasti 2* značajno je doprinijela unapređenju znanja o kulturno-istorijskim i etnografskim vrijednostima, kao i njihovoj zaštiti i promociji u Nacionalnom parku Durmitor. Sprovođenjem aktivnosti na istraživanju, dokumentovanju i afirmaciji nematerijalne kulturne baštine unaprijeđena je informaciona osnova o tradicionalnim znanjima i praksama lokalnih zajednica, kroz evidentiranje zanata i vještina, posebno u oblasti tkanja i domaće radinosti, čime su obezbijedeni podaci o nosiocima tradicije i očuvanim oblicima rukotvorstva. Poseban doprinos ogleda se u očuvanju identiteta durmitorskog kraja i njegovog kulturnog kontinuiteta. Organizacija izložbi i učešće na manifestacijama doprinijeli su većoj vidljivosti i afirmaciji kulturne baštine, kao i jačanju saradnje sa lokalnim proizvođačima i nosiocima tradicionalnih znanja. Istovremeno, identifikovani su izazovi u očuvanju etnografske baštine, posebno u kontekstu depopulacije i smanjenja broja aktivnih nosilaca tradicionalnih znanja, što ukazuje na potrebu za sistemskim pristupom njihovoj zaštiti i revitalizaciji.

U narednom periodu preporučuje se:

- nastavak i unapređenje istraživanja i dokumentovanja nematerijalne kulturne baštine;
- podsticanje očuvanja i razvoja tradicionalnih zanata kroz edukativne i promotivne aktivnosti;
- jačanje saradnje sa lokalnim zajednicama u cilju očuvanja etnografskih vrijednosti;
- unapređenje promocije kulturne baštine kroz manifestacije i savremene komunikacione kanale.

Sveukupno, realizovane aktivnosti dale su značajan doprinos ostvarivanju ciljeva Strateške oblasti 2, kroz unapređenje znanja, očuvanje i promociju kulturno-istorijskih i etnografskih vrijednosti, kao i jačanje osnova za njihovu održivu valorizaciju u Nacionalnom parku Durmitor.

Realizacija aktivnosti u okviru Strateške oblasti 3 značajno je doprinijela unapređenju edukativnih i interpretativnih funkcija Parka, kao i jačanju njegove prepoznatljivosti kao zaštićenog područja od međunarodnog značaja. Sprovedenjem edukativnih programa i saradnjom sa obrazovnim institucijama unaprijeđena je edukativna osnova o prirodnim i kulturnim vrijednostima Parka, kroz primjenu savremenih metoda učenja i iskustveni pristup, čime je obezbijeđeno bolje razumijevanje značaja očuvanja prirode kod djece i mladih. Aktivnosti promocije i interpretacije, realizovane kroz medije, digitalne kanale i učešće na manifestacijama, doprinijele su povećanju vidljivosti Parka, jačanju njegovog imidža i boljoj informisanosti javnosti o njegovim vrijednostima. Poseban doprinos ogleda se u razvoju digitalne komunikacije i rastu interakcije sa publikom. Istovremeno, postojeći edukativni i interpretativni potencijali ukazuju na mogućnosti daljeg razvoja sadržaja, uz potrebu za njihovim unapređenjem, održavanjem i intenzivnijom promocijom.

U narednom periodu preporučuje se:

- nastavak i unapređenje edukativnih programa i saradnje sa obrazovnim institucijama;
- razvoj novih interpretativnih sadržaja i primjena inovativnih metoda učenja;
- unapređenje i redovno održavanje edukativnih i tematskih staza;
- jačanje promotivnih aktivnosti na nacionalnom i međunarodnom nivou;
- unapređenje interpretacije UNESCO statusa kroz specijalizovane programe.

Sveukupno, realizovane aktivnosti dale su značajan doprinos ostvarivanju ciljeva Strateške oblasti 3, kroz unapređenje edukacije i interpretacije, promociju prirodnih i kulturnih vrijednosti i jačanje osnova za održivo upravljanje Nacionalnim parkom Durmitor.

Realizacija aktivnosti u okviru Strateške oblasti 4 značajno je doprinijela unapređenju turističke infrastrukture, kao i razvoju turizma zasnovanog na aktivnom odmoru u prirodi u Nacionalnom parku Durmitor. Sprovedenjem aktivnosti na unapređenju infrastrukture, posebno u oblasti signalizacije i bezbjednosti, unaprijeđeni su uslovi za boravak posjetilaca i bolje upravljanje njihovim kretanjem u prostoru Parka, čime je obezbijeđen veći nivo zaštite prirodnih vrijednosti. Poseban doprinos ogleda se u postavljanju informativnih i upozoravajućih tabli na ključnim lokacijama. Izrada elaborata i planova za unapređenje planinarske i biciklističke infrastrukture doprinijela je boljem planiranju intervencija, posebno na frekventnim i opterećenim stazama, dok priprema infrastrukturnih projekata predstavlja osnovu za njihovu dalju realizaciju. Rezultati praćenja posjeta ukazuju na kontinuiran rast broja posjetilaca, ali i na izraženu koncentraciju na najposjećenijim lokalitetima, što nameće potrebu za unapređenjem upravljanja posjetiocima i ravnomjernijom distribucijom turističkih tokova.

U narednom periodu preporučuje se:

- nastavak sistemskog ulaganja u turističku infrastrukturu, posebno na najopterećenijim lokalitetima;
- realizacija planiranih sanacionih mjera na prioritetnim stazama;
- kontinuirano unapređenje planinarske i biciklističke infrastrukture;
- unapređenje sistema upravljanja posjetiocima i njihove distribucije u prostoru Parka;
- jačanje kapaciteta za održivo upravljanje turističkim pritiscima.

Sveukupno, realizovane aktivnosti dale su značajan doprinos ostvarivanju ciljeva Strateške oblasti 4, kroz unapređenje infrastrukture, razvoj turizma aktivnog odmora i jačanje osnova za održivo upravljanje posjetama u Nacionalnom parku Durmitor.

U okviru Strateške oblasti 5 ostvareni su značajni rezultati u oblasti saradnje sa nacionalnim i međunarodnim organizacijama, institucijama i lokalnim zajednicama. NP Durmitor je prepoznat kao pouzdan partner, što se ogleda u povećanom broju zajedničkih inicijativa, projekata i projektnih aplikacija, kao i u intenziviranju saradnje sa relevantnim međunarodnim organizacijama.

Projekat ForestConnect, koji je sa implementacijom započeo u junu 2024. godine i sprovodio se tokom 2025. godine, unaprijedio je znanja i metode upravljanja krupnim zvijerima i njihovim staništima u kontekstu klimatskih promjena. Razvijene su metode za oporavak staništa nakon požara i dejstva potkornjaka, unaprijeđena otpornost staništa i dostupnost hrane, čime se doprinosi smanjenju konflikata između lokalnih zajednica i divljih životinja, kao i unaprijeđene metode monitoringa. Rezultati projekta uključuju i akcione planove i smjernice za buduće upravljanje, u skladu sa međunarodnim standardima.

Projekat „Unapređenje komunalne infrastrukture u Nacionalnom parku Durmitor“, finansiran od strane Eko fonda, doprinio je smanjenju negativnih uticaja na vodene ekosisteme, posebno na lokalitetu Crnog jezera, kroz unapređenje sistema za tretman otpadnih voda.

U oblasti zaštite i očuvanja prirode, projekat „Zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti nacionalnih parkova kroz unapređenje službe fizičke zaštite“ doprinio je jačanju kapaciteta za nadzor i kontrolu na terenu. Nabavkom savremene opreme unaprijeđeno je praćenje stanja biodiverziteta i efikasnije evidentiranje nepravilnosti, dok je kroz obuku zaposlenih osigurana njena pravilna primjena.

Projekat LASPEH 2.0 započeo je u NP Durmitor, a planirane aktivnosti doprinijeće unapređenju znanja o stanju biodiverziteta Barnog jezera, uspostavljanju mjera za njegovu dugoročnu zaštitu i očuvanje, kao i jačanju kapaciteta za primjenu savremenih pristupa u restauraciji prirode. Takođe, projekat će doprinijeti unapređenju regionalne saradnje i razvoju zajedničkih rješenja za povećanje otpornosti ekosistema na klimatske promjene.

Poseban iskorak ostvaren je kroz uključivanje u međunarodne projekte i inicijative, koje su omogućile razmjenu znanja, unapređenje upravljačkih praksi i jačanje institucionalnih kapaciteta. Takođe, saradnja sa lokalnim zajednicama dodatno je osnažena kroz zajedničke aktivnosti, čime se doprinosi boljoj integraciji zaštite prirode i lokalnog razvoja.

Istovremeno, kontinuirana saradnja sa različitim partnerima doprinijela je većoj vidljivosti nacionalnih parkova na nacionalnom i međunarodnom nivou, kao i njihovom pozicioniranju u okviru relevantnih mreža i inicijativa.

Međutim, i dalje postoji potreba za daljim unapređenjem koordinacije i sistematičnijim pristupom razvoju partnerstava, kako bi se u potpunosti iskoristili potencijali saradnje, posebno u kontekstu povlačenja sredstava iz međunarodnih fondova i jačanja uloge lokalnih zajednica u procesima upravljanja.

U narednom periodu preporučuje se:

- nastaviti i intenzivirati saradnju sa međunarodnim organizacijama kroz aktivno učešće u projektima i inicijativama.
- jačati partnerstva sa nacionalnim institucijama u cilju koordinisanog djelovanja i efikasnijeg upravljanja zaštićenim područjima.
- unaprijediti uključivanje lokalnih zajednica kroz participativne modele saradnje i zajedničke razvojne inicijative.
- povećati kapacitete za pripremu i implementaciju međunarodnih projekata, posebno u dijelu pristupa fondovima EU i drugim donatorskim programima.
- razvijati mehanizme za sistemsko praćenje i evaluaciju saradnje i njenih efekata.

Saradnja sa nacionalnim i međunarodnim partnerima predstavlja ključan segment daljeg razvoja i unapređenja upravljanja nacionalnim parkovima. Njeno kontinuirano jačanje doprinosi ne samo unapređenju zaštite prirodnih vrijednosti, već i razvoju održivih modela upravljanja, jačanju kapaciteta i boljoj integraciji parkova u šire društvene i međunarodne tokove.

U izvještajnom periodu dio planiranih aktivnosti nije realizovan uslijed kombinacije finansijskih, kadrovskih, regulatornih i eksternih okolnosti, kao i zbog usklađivanja sa stručnim preporukama i važećim procedurama.

Aktivnosti koje se odnose na kontrolu terena i unos podataka o ubiranju divlje flore nijesu realizovane iako je mobilna aplikacija tehnički izrađena, jer nije sprovedena obuka nadzornika i stručnih saradnika za njeno korišćenje, čime nijesu stvoreni operativni uslovi za uspostavljanje funkcionalne baze podataka. Takođe, nije bilo moguće sprovesti ni analizu i mapiranje staništa pod pritiskom, imajući u vidu da se ova aktivnost nadovezuje na prethodne aktivnosti iz Plana upravljanja 2021–2025, koje nijesu realizovane planiranom dinamikom.

U oblasti zaštite od požara i biološke zaštite šuma, planirane aktivnosti nijesu sprovedene prvenstveno zbog nedostatka finansijskih sredstava (planiranih kroz donacije), kao i nedostupnosti specifičnih biohemijskih sredstava na tržištu u predviđenom periodu realizacije.

Aktivnosti vezane za upravljanje faunom realizovane su u skladu sa principima predostrožnosti i važećim stručnim mišljenjima. Poribljavanje durmitorskih jezera nije sprovedeno jer bi moglo imati negativan uticaj na postojeći biodiverzitet. Reintrodukcija tritona nije realizovana zbog potrebe pribavljanja dozvole Agencije za zaštitu životne sredine, sprovođenja istraživanja nultog stanja biodiverziteta i obezbjeđivanja finansijskih sredstava i stručnog kadra. Takođe, definisanje konzervacionih mjera za ciljane vrste gnjezdarica odloženo je jer dosadašnji trogodišnji monitoring nije ocijenjen kao dovoljan za donošenje utemeljenih upravljačkih mjera. Mjere prihrane i izgradnje hranilišta za krupne sisare nijesu realizovane po nalogu Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, zbog rizika širenja afričke svinjske kuge, što predstavlja mjeru postupanja u skladu sa važećim veterinarskim preporukama.

U oblasti zaštite i prezentacije kulturne baštine, veći broj aktivnosti nije realizovan zbog nepostojanja sistematizovanog radnog mjesta za stručnog saradnika za materijalnu kulturnu baštinu i ne angažovanja eksternog eksperta. Istovremeno, terenska istraživanja nijesu rezultirala elementima koji bi, prema stručnoj procjeni, ispunjavali kriterijume za pravnu zaštitu nematerijalnog kulturnog dobra. Aktivnosti učešća u projektima realizuju se kroz dugoročne inicijative (npr. uključivanje u međunarodne projekte), ali bez finansijskih obaveza u izvještajnom periodu.

U segmentu turističke infrastrukture i turizma, ne realizacija pojedinih aktivnosti uslovljena je nedostatkom odgovarajućih projektnih poziva EU fondova, čekanjem rezultata donatorskih aplikacija, pribavljanjem saglasnosti nadležnih organa, kao i planiranjem realizacije kroz projekte drugih institucija (npr. Ministarstva turizma). Određene aktivnosti su u pripremljivoj fazi (izrađeni glavni projekti, elaborati, podnesene aplikacije), dok je njihova implementacija planirana za naredni period (2026. godina). Programi obilaska Parka nijesu realizovani jer zaposleni nijesu posjedovali zakonom propisane licence turističkih vodiča.

Aktivnosti vezane za utvrđivanje i obilježavanje granica Parka nijesu pokrenute imajući u vidu da su Nacrtom studije revizije Nacionalnog parka predložene izmjene granica, te je ocijenjeno svrsishodnim sačekati okončanje javne rasprave i usvajanje konačnog dokumenta prije formiranja radnog tijela i definisanja budžeta.

Napomena: U završnim razmatranjima potrebno je naglasiti da evidentirani broj nerealizovanih aktivnosti ne odražava u potpunosti stvarni obim sprovedenih aktivnosti tokom izvještajnog perioda. Naime, značajan broj mjera je započet i realizovan u značajnom procentu, pri čemu su pojedine aktivnosti sprovedene i preko 50% planiranog obima. Međutim, u skladu sa važećom

metodologijom izvještavanja, status „realizovano“ može se dodijeliti isključivo aktivnostima koje su u potpunosti sprovedene u skladu sa planiranim indikatorima i definisanim ciljevima. Shodno tome, djelimično realizovane aktivnosti formalno su evidentirane kao nerealizovane, što administrativno utiče na ukupan procenat realizacije. Imajući u vidu navedeno, potrebno je sagledati rezultate kroz širi kontekst sprovedenih aktivnosti, uloženi resursa i ostvarenog napretka na terenu.

Ukupno posmatrano, nerealizovane aktivnosti rezultat su objektivnih ograničenja – nedostatka finansijskih sredstava, kadrovskih kapaciteta, regulatornih procedura, zavisnosti od eksternih partnera i projektnih ciklusa, kao i postupanja u skladu sa stručnim i bezbjednosnim preporukama. Većina aktivnosti nalazi se u pripremnoj fazi ili je planirana za realizaciju u narednom planskom periodu, uz stvaranje potrebnih administrativnih, finansijskih i stručnih pretpostavki.

Potrebno je:

- Angažovati stručne saradnike za šumarstvo, herpetofaunu, faunu beskičmenjaka, faunu sisara i materijalnu kulturnu baštinu u cilju jačanja stručnog kapaciteta Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
- Nastaviti saradnju sa klasterima u okviru socio-ekonomskih foruma;
- Aplicirati na projektima koji će unaprijediti zaštitu i održivi razvoj Parka i ojačati saradnju sa lokalnim stanovništvom;
- Izraditi Studiju kapaciteta nosivosti za najposjećenije lokalitete u Parku;
- Razviti interpretativne i turističke programe obilaska Parka;
- Izvršiti popravku i adaptaciju postojećih i izvršiti nabavku novog mobiljara (klupe, stolovi, nadstrešnice, korpe za otpatke);
- Rekonstruisati Centar za posjetioce u Upravnoj zgradi Parka I Upravnu zgradu
- Urediti glavni ulaz u Park;
- Izgraditi kontrolno - naplatne punktove na lokalitetima Dobri do, Todorov do i Ivan do, Vojno odmaralište
- Postaviti glavne, najavne i informativne table i smjerokaze;
- Urediti vidikovce;
- Izraditi odmorišta za planinare i bicikliste;
- Izraditi infrastrukturu za posmatranje ptica i divljih životinja;
- Povećati broja zaposlenih u Službi zaštite i Službi za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture;
- Izvršiti II fazu rekonstrukcije i adaptacije planinarskog doma „Škrka“
- Organizovati hitne zajedničke inicijative Parka, lokalnih uprava ka Upravi za šume i Agenciji za zaštitu životne sredine u vezi regulisanja snabdijevanja ogrjevom lokalnog stanovništva koje živi na prostoru Parka;
- Staviti u funkciju suvenirnice na šetalištu prema Crnom jezeru i na Tari;
- Izvršiti uređenje planinarskih staza;
- Popraviti potporni zid kod Upravne zgrade;
- Izvršiti rekonstrukciju mostova i uređenje edukativne staze oko Crnog jezera
- Nabaviti motorne sanke
- U saradnji sa Opštinom Pljevlja asfaltirati put do Žugića luke što će omogućiti i stvaranje uslova za rekonstrukciju i adaptaciju objekta na Žugića luku, tj. Doma za raftere
- Rekonstruisati i adaptirati toalet na Crno jezeru
- Izraditi kućicu za nadzornike na Crnom jezeru

10. TABELARNI PRIKAZ CILJEVA I AKTIVNOSTI PROGRAMA UPRAVLJANJA ZA 2025. GODINU

PROGRAM UPRAVLJANJA ZA 2025. GODINU – DINAMIKA I REALIZACIJA

STRATEŠKA OBLAST 1: ISTRAŽIVANJE, PRAĆENJE, OBNOVA I UNAPREĐENJE EKOSISTEMA, STANIŠTA I VRSTA	
Cilj 1.1.	Unapređenje informacione baze podataka o flori Nacionalnog Parka kroz literaturni i terenski rad, softverska nadogradnja i stručno usavršavanje saradnika
Indikator cilja: Funkcionalna baza podataka o flori unapređenja (kvalitativno i kvantitativno) sa brojem novih unosa u odnosu na prethodni planski period	
Aktivnost 1.1.4	Izvršiti analizu literaturnih i terenskih podataka unijetih u bazu
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o analizi i reviziji podataka o flori sa akcentom na prioritetne vrste</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se analiza literaturnih i terenskih podataka, koji su se kontinuirano unosili u bazu i nomenklaturno usklađivali, i time obezbijediti podaci značajni za sagledavanje stanja florističkog diverziteta NP Durmitor, po osnovu brojnosti, zastupljenosti, distribucije, konzervacijskog statusa, sa akcentom na nacionalno značajne vrste (endemi, zakonom zaštićene) i međunarodno značajne vrste i njihova staništa (IUCN Crvene liste, Bernska konvencija, EU Habitat direktiva, IPA, CITES). Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	<i>0,00€</i>
Aktivnost 1.1.5	Uraditi karte distribucije za prioritetne vrste
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj mapa distribucije prioritetnih vrsta</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Primjenom Qgis i Google earth programa izradiće se mape distribucije za odabrane rijetke taksone, od nacionalnog i/ili međunarodnog značaja. Prioritet 2
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	<i>0,00€</i>
Cilj 1.2	Utvrđeno nulto stanje 4060 planinskih i borealnih vriština, prelaznih i alkalnih tresava- potencijalnih NATURA 2000 staništa
Indikator cilja: Broj kartiranih potencijalnih NATURA 2000 staništa i definisano stanje dijagnostičkih vrsta	
Aktivnost 1.2.1	Kartirati stanišni tip 4060 planinske i borealne vrištine i sprovesti analizu stanja
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađene mape distribucije za stanišni tip 4060</i>

Opis aktivnosti i njen prioritet	Identifikacija staništa će se raditi u skladu sa Priručnikom za identifikaciju tipova staništa Crne Gore od značaja za Evropsku Uniju. Biće određene: dijagnostičke vrste, njihova pokrovnost, pratilice i reprezentativnost. Dobiće se podaci za monitoring i prema potrebi sprovesti mjere za sprječavanje vegetacijske sukcesije. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	740,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.2.2	Izraditi analizu stanja dijagnostičkih vrsta na stanišnom tipu 4060
Indikator aktivnosti	Izveštaj o stanju dijagnostičkih vrsta za stanišni tip 4060
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uspostaviće se monitoring dijagnostičkih vrsta u svrhu očuvanja povoljnih stanišnih uslova za ciljne i ostale značajne vrste habitat. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Napomena	Tereni će se realizovati u sklopu aktivnosti 1.2.1
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00€
Aktivnost 1.2.3	Dati kartografski prikaz stanišnih tipova (7140, 7230 i 6410) na Barnom jezeru, sprovesti monitoring sukcesije i dati mjere njihovog očuvanja
Indikator aktivnosti	Urađene mape distribucije za stanišni tip 7140, 7230 i 6410
Opis aktivnosti i njen prioritet	Identifikacija staništa će se raditi u skladu sa Priručnikom za identifikaciju tipova staništa Crne Gore od značaja za Evropsku Uniju. Odrediće se granice, dobiće se podaci za monitoring i prema potrebi sprovesti mjere za sprječavanje vegetacijske sukcesije. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	499,25€ Budžet CG
Cilj 1.3	Unaprijeđen sistem kontrole ubiranja divlje flore u komercijalne svrhe
Indikator cilja: Broj evidentiranih kontrolisanih kontrola kroz aplikaciju	
Aktivnost 1.3.3	Kontrolisati stanje na terenu i unositi terenske podatke u bazu podataka
Indikator aktivnosti	Broj izvršenih kontrola. Broj terenskih podataka unijetih u bazu
Opis aktivnosti i njen prioritet	Svi podaci koji se odnose na ubiranje divlje flore u komercijalne svrhe, dobijeni radom nadzornika na terenu, korišćenjem mobilne aplikacije, biće unijeti u Excel bazu podataka. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Izrađena je mobilna aplikacija, ali nije organizovana obuka za nadzornike i stručne saradnike za korišćenje aplikacije.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj,

	Služba fizičke zaštite NP	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€
Aktivnost 1.3.4	Izvršiti analizu stanja i mapirati staništa na kojima je vršeno ubiranje	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju sa mapom staništa koja su pod pritiskom</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se analiza podataka sa terena, unijetih u Exel bazu, i mapirati staništa koja su pod pritiskom ubiranja divlje flore u komercijalne svrhe. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije	Aktivnost se nadovezuje na aktivnosti 1.3.1., 1.3.2. i 1.3.3. PU NP Durmitor 2021-2025.godina. Kako se kasnilo sa realizacijom ovih aktivnosti, tako ova aktivnost nije mogla biti realizovana	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba fizičke zaštite NP	
Napomena	Analiza će biti prikaz stanja za 2025. godinu, jer prethodne Aktivnosti 1.3.1., 1.3.2. i 1.3.3., na koje se nadovezuje, nijesu realizovane u predviđenom planskom periodu.	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€
Cilj 1.4	Očuvani šumski ekosistemi	
<i>Indikator cilja: Šumski ekosistemi bez negativnih pritisaka</i>		
Aktivnost 1.4.1	Pratiti zdravstveno stanje šumskih ekosistema na odabranim bioindikatorskim tačkama	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o sprovedenom monitoringu na mreži bioindikacijskih tačkama</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na bioindikacijskim tačkama izvršiće se prikupljanje podataka o opštem zdravstvenom stanju šumskih ekosistema na prostoru PC Žabljak I. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba fizičke zaštite NP	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		774,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.4.3	Sprovoditi sanitarno-higijenske aktivnosti	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Količina doznačene drvne mase u šumskim ekosistemima</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se obilježavanje četinarskih i lišćarskih stabala sa izrazitim simptomima zaraze, izvaljena i suva stabla, snjegolomovi i vjetrolomovi, prevršena i oštećena stabla, koja nemaju mogućnost daljeg razvoja u cilju zaštite i unapređenja šumskih ekosistema. Aktivnost će se sprovoditi na osnovu izveštaja Službe zaštite sa terena nakon čega stručna služba preduzima dalje mjere. Izvršiće se prodaja ogrjeva lokalnom stanovništvu sa teritorije Parka od sanitarno doznačenih stabala. Po potrebi, izvršiće se popunjavanje šumskih ekosistema sadnjom sadnica u količini od 1000 sadnica smrče i jele, starosti 2+0 i 2+2. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		

Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba fizičke zaštite NP
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	1205,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.4.4	Sprovesti mjere zaštite od požara
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvršena nabavka protiv požarne opreme u skladu sa Planom zaštite i spašavanja</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U cilju preventivnih mjera zaštite, kao i efikasnog reagovanja, izvršiće se nabavka potrebne opreme, instalacija potrebne infrastrukture i distanciono praćenje požara uz pomoć GIS tehnologije. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Planirana aktivnost nije realizovana uslijed nedostatka finansijskih sredstava, koja su planirana u vidu donacija. Shodno tome, nije pokrenut postupak javne nabavke potrebne opreme niti su preduzimate mjere u vezi sa sprovođenjem tenderske procedure.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba fizičke zaštite NP
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.4.6	Sprovesti biološke i biotehničke mjere zaštite šuma
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Nabavljena adekvatna biohemijska sredstva i izvještaj o sprovedenim mjerama zaštite</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se nabavka bioloških sredstava za zaštitu četinarskih šuma od parazitske gljive <i>Heterobasidion annosum</i> (Penofil). Prioritet 4
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Aktivnost nabavke adekvatnih biohemijskih sredstava nije realizovana, budući da, uprkos sprovedenim postupcima ispitivanja tržišta, tražena sredstva nijesu bila dostupna na tržištu u periodu planiranom za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba fizičke zaštite NP
Napomena	Realizacija aktivnosti zavisi od dostupnosti bioloških preparata na tržištu.
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.4.7	Sprovesti mjere gajenja i sanacije degradiranih šuma
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Posječena izgorela šuma izražena u m², pripremljen teren za pošumljavanje uklanjanjem korova i uspostavljanjem šumskog reda i posađeno 200 autohtonih sadnica.</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se sanacija degradiranih šumskih ekosistema, nastalih uslijed požara i drugih biotičkih i abiotičkih faktora. Izvršiće se uklanjanje izgorelih i oštećenih stabala, pošumljavanje sa autohtonim sadnicama i druge meliorativne aktivnosti u cilju obnove degradiranih površina na području kanjona rijeke Tare. Prioritet 2
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba fizičke zaštite NP

Napomena	Sanacija lokacija će se realizovati kroz projekat Forest Connect
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	2580,00€
Aktivnost 1.4.8	Sprovesti monitoring i adekvatne mjere prilagođavanja i adaptacije i obuka u cilju ublažavanja efekata klimatskih promjena
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o sprovedenom monitoringu</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Sprovodiće se mjere adaptacije i prilagođavanja šumskih ekosistema na globalne promjene klime, kao i kontinuirani monitoring šumskih ekosistema. Prioritet 3
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba fizičke zaštite NP
Napomena	Aktivnost se djelimično poklapa sa aktivnostima 1.4.3. 1.4.7. i 1.4.9. Imajući u vidu finansijske resurse, nije izvodljivo sprovesti sve aktivnosti u potpunosti. Kako se planira od donatorskih fondova obezbijedili potrebna sredstva, tako će se pristupiti konkretnim i odgovarajućim mjerama zaštite, fokusirajući se na prilagođavanje i adaptaciju na klimatske promjene.
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	1721,56€ Budžet CG
Aktivnost 1.4.9	Sprovesti monitoring potkornjaka i parazitskih i saprofitskih gljiva
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Postavljene feromonske klopke i izrađen izvještaj o prikupljenom materijalu</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se postavljanje feromonskih klopki u cilju praćenja brojnosti potkornjaka, procijene rizika od prenamnoženja i smanjivanja brojnosti štetnih vrsta potkornjaka. Feromonske klopke će se postaviti u okolini „žarišta“ suvih četinarskih stabala koja se smatraju kao najrizičnija za pojavu prenamnoženja potkornjaka. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba fizičke zaštite NP
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	2065,87€ Budžet CG
Cilj 1.5	Utvrđeno nulto stanje dnevnih leptira
Indikator cilja: Ček lista dnevnih leptira na području Parka	
Aktivnost 1.5.1.	Istražiti i dopuniti literaturne podatke o fauni Lepidoptera
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj unesenih podataka u bazi</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Istraživanje literaturnih podataka o prisutnosti Lepidoptera, kao i dopunjavanje baze podataka monitoringom. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Napomena	Aktivnost će se realizovati ukoliko se popuni radno mjesto stručni saradnik za faunu beskičmenjaka

<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€
Aktivnost 1.5.2.	Odrediti nulto stanje dnevnih leptira na području Parka	
<i>Indikator aktivnosti</i>	Izveštaj o nultom stanju dnevnih leptira	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Realizovaće se terenska istraživanja u cilju određivanja nultog stanja dnevnih leptira na području Parka, sa posebnim osvrtom na zakonom zaštićene i Natura 2000 vrste. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	
Napomena	Aktivnost će se realizovati ukoliko se popuni radno mjesto stručni saradnik za faunu beskičmenjaka	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		636,98€ Budžet CG
Cilj 1.6	Urediti sportski ribolov na durmitorskim jezerima	
<i>Indikator cilja: Na durmitorskim jezerima je regulisan sportski ribolov i evidencija ulova; Crno jezero je poribljeno adekvatnim brojem pastrmki.</i>		
Aktivnost 1.6.1	Vršiti analizu stanja ihtiofaune i u skladu sa potrebama sportskog ribolova poribljavati Crno jezero	
<i>Indikator aktivnosti</i>	Izveštaj o stanju ihtiofaune durmitorskih jezera; Izveštaj o količini pastrmke kojom je poribljeno Crno jezero za potrebe sportskog ribolova	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Vršiti monitoring ihtiofaune i dalje postupati u skladu sa rezultatima monitoringa. Prioritet 2	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije	Durmitorska jezera se neće poribljavati jer bi svako poribljavanje narušilo dodatno biodiverzitet druge faune.	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€
Aktivnost 1.6.2	Evidentirati ulov i unositi podatke u jedinstvenu bazu koju vodi Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	
<i>Indikator aktivnosti</i>	Broj unesenih dozvola i ulova u bazu	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Vršiće se unos podataka kroz aplikaciju kojom se ažurira baza koju vodi Ministarstvo. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€
Cilj 1.7	Inventarizacija vodozemaca i gmizavaca	
<i>Indikator cilja: Ček lista vodozemaca i gmizavaca na području Parka</i>		
Aktivnost 1.7.1	Istražiti i sakupiti literaturne podatke o fauni vodozemaca i gmizavaca	
<i>Indikator aktivnosti</i>	Sakupljeni podaci o prethodnim istraživanjima herpetofaune	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Objedinjeni i prikupljeni podaci o prethodnim istraživanjima herpetofaune i upoređivanje sa stanjem na terenu.	

	Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		172,00€
Aktivnost 1.7.2	Odrediti distribuciju vodozemaca i gmizavaca na području Parka	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Utvrđiće se broj vrsta herpetofaune i njihovo stanje na terenu i dokumentovati kroz Izveštaje o monitoringu</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Realizovaće se terenska istraživanja u cilju inventarizacije faune vodozemaca i gmizavaca sa posebnim osvrtom na zakonom zaštićene i Natura vrste. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		605,00€ Budžet CG
Cilj 1.8	Izvršiti reintrodukciju tritona u ledničkim jezerima	
Indikator cilja: Uspješna reintrodukcija tritona u Velikom Škrčkom i Modrom jezeru		
Aktivnost 1.8.1	Izvršiti reintrodukciju tritona iz Malog Škrčkog jezera u Veliko Škrčko jezero	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj reintrokovanih jedinki u Škrčko jezero</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Vršiti monitoring tritona iz Malog Škrčkog u Veliko Škrčko jezero, i dalje postupati u skladu sa rezultatima monitoringa. Prioritet 2	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije	Potrebna je dozvola AZŽS i finansijska sredstva	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	
Napomena	Realizacija aktivnosti reintrodukcije zahtjeva dozvolu Agencije za zaštitu životne sredine i angažovanje stručnog saradnika za herpetofaunu.	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€
Aktivnost 1.8.2	Izvršiti reintrodukciju tritona iz Valovitog u Modro jezero	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj reintrokovanih jedinki u Modro jezero</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Vršiti monitoring tritona u Valovitom i Modrom jezeru, i dalje postupati u skladu sa rezultatima monitoringa. Odrediti se nulto stanje biodiverziteta koje će pokazati da li je moguće izvršiti reintrodukciju. Prioritet 4	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije	Potrebna je dozvola AZŽS i finansijska sredstva	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	
Napomena	Tokom 2023. JPNPCG se obratilo Agenciji za zaštitu životne sredine za dozvolu za sprovođenje ove aktivnosti. Od Agencije je dobijeno mišljenje da je neophodno uraditi istraživanje „nultog stanja biodiverziteta" Modrog jezera i njegove okoline, kako bi se na osnovu nje moglo dati mišljenje u vezi reintrodukcije. Potrebno je angažovanje stručnog saradnika za herpetofaunu.	

<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€ Budžet CG
Cilj 1.9	Stabilne populacije značajnih vrsta gnjezdarica	
Indikator cilja: Očuvane ključne (kišobran) vrste ptica i njihova staništa		
Aktivnost 1.9.2.	Sprovesti monitoring gnjezdarica	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaji sprovedenog monitoringa</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na osnovu protokola, pratiće se stanje značajnih vrsta gnjezdarica na području Parka. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		560,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.9.3.	Definisati mjere konzervacije za ciljne vrste gnjezdarica	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen akcioni plan konzervacionih mjera za vrste: Tetrao urogallus, Bonasa bonasia, Strix uralensis, Aegolius funereus, Alectoris graeca</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na osnovu protokola, pratiće se stanje značajnih vrsta gnjezdarica na području Parka, i izraditi akcioni plan konzervacionih mjera za određene vrste. Prioritet 2	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije	Monitoring se vršio prethodne tri godine, što nije dovoljan period kako bi se neke od konzervacionih mjera mogle sprovesti.	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	
Napomena	Terani će se realizovati u sklopu aktivnosti 1.9.2	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€
Cilj 1.10	Očuvane populacije slijepih miševa	
Indikator cilja: Broj istraženih objekata važnih za očuvanje kolonija slijepih miševa i sprovedene mjere zaštite ugroženih kolonija		
Aktivnost 1.10.2	Istražiti rasprostranjenost i utvrditi važna područja za očuvanje slijepih miševa	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađene mape distribucije vrsta i njihovih skloništa</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Primjenom nevidljivih mreža i ultrazvučnom detekcijom utvrdiće se rasprostranjenost slijepih miševa i odrediti najznačajnija staništa na prostoru Parka. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije	/	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		1377,23€ Budžet CG
Aktivnost 1.10.3	Utvrđiti faktore ugrožavanja i po potrebi sprovesti mjere očuvanja kolonija slijepih miševa	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Definisani faktori ugrožavanja i broj zaštićenih skloništa</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	U odnosu na prethodni period definisaće se faktori ugrožavanja populacije slijepih miševa na teritoriji Parka i definisaće se potrebne mjere konzervacije. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	

Razlog ne realizacije	/	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	
Troškovi realizacije i izvori finansiranja		0,00€
Cilj 1.11 Utvrđeno stanje vrsta iz porodice kuna		
Indikator cilja: Izrađena lista prisutnih vrsta sa mapom distribucije i ocjenom stanja populacija		
Aktivnost 1.11.1	Nabavka opreme za istraživanje Mustelidae (foto zamke, živolovke)	
Indikator aktivnosti	Izvršena nabavka živolovki	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiti nabavku živolovki za istraživanje Mustelidae. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije	Nije izvršena nabavka odgovarajuće opreme	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	
Troškovi realizacije i izvori finansiranja		0,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.11.2	Monitoring stanja vrsta iz porodice kuna	
Indikator aktivnosti	Izveštaj monitoringa o stanju vrsta iz porodice kuna	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Terenskim istraživanjem utvrdiće se stanje populacija familije Mustelidae i predložiće se mjere očuvanja i zaštite.	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije	/	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	
Troškovi realizacije i izvori finansiranja		1032,94€
Aktivnost 1.11.3	Izvršiti kartiranje potencijalnih staništa porodica kuna	
Indikator aktivnosti	Izrađene mape distribucije potencijalnih staništa	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uradiće se lista prisutnih vrsta Mustelidae i kartiraće se i evidentirati njihova najznačajnija staništa u Parku. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije	/	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	
Troškovi realizacije i izvori finansiranja		172,16€
Cilj 1.12 Utvrđeni koridori i staništa krupnih sisara		
Indikator cilja: Identifikovani koridori i staništa za krupne sisare na prostoru Parka sa mapom distribucije		
Aktivnost 1.12.4	Sprovesti monitoring krupnih sisara	
Indikator aktivnosti	Izveštaj o sprovedenom monitoringu i mapirani koridori	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Terenskim istraživanjima utvrdiće se stanje populacija krupnih sisara i mapiraće se njihova staništa. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije	/	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba za projekte i međunarodnu saradnju	
Troškovi realizacije i izvori finansiranja		1549,40€ Budžet CG

Cilj 1.13		Obezbijeđena prihrana za krupne sisare tokom zimskih mjeseci
Indikator cilja: Uspostavljena funkcionalna hranilišta		
Aktivnost 1.13.1	Vršiti prihranu krupnih sisara tokom zimskih mjeseci na hranilištima	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Količina utrošene hrane i soli</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Utvrđiće se solila za divokoze i srne u procjepima stijena i pukotina. Hranilišta su napravljena tokom 2024 godine.	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije	Prihrana krupnih sisara je stopirana po Naredbi Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove zbog rizika širenja afričke kuge svinja.	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba fizičke zaštite	
Napomena	Prihrana krupnih sisara je stopirana po Naredbi Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove zbog rizika širenja afričke kuge svinja.	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€
Aktivnost 1.13.2	Izgraditi nova hranilišta i solila	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izgrađena dva hranilišta i četiri solila</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Hranilišta napravljena tokom 2024 godine. Prioritet 1.	
Stepen realizacije	Nerealizovano.	
Razlog ne realizacije	Prihrana krupnih sisara je stopirana po Naredbi Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove zbog rizika širenja afričke kuge svinja.	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba fizičke zaštite	
Napomena	Aktivnost će se realizovati samo ukoliko Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove procjeni da je prihrana bezbjedna (prihrana je na apel Uprave trenutno obustavljena zbog rizika širenja afričke svinjske kuge).	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€ Budžet CG
Cilj 1.14		Zaštita i održivo korišćenje vodenih resursa
Indikator cilja: Ekološki kvalitet vode je na zadovoljavajućem nivou		
Aktivnost 1.14.1	Monitoring hidroloških objekata	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Ispitan kvalitet vode Crnog jezera, obezbijeđena dugoročna zaštita i održivo korišćenje</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	U saradnji sa Zavodom za hidrometeorologiju i seizmologiju i Upravom za vode, vršiče se monitoring hidroloških objekata u skladu sa važećom Zakonskom regulativom. Prioritet 2	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju; Uprava za vode; Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka.	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		860,78€

STRATEŠKA OBLAST 2: OČUVANJE, UNAPREĐENJE I PROMOCIJA KULTURNO-ISTORIJSKIH I ETNOGRAFSKIH VRIJEDNOSTI I POTENCIJALA

Cilj 2.1 Očuvana materijalna kulturna baština	
Indikator cilja: Broj Istraženih i valorizovanih elemenata materijalne kulturne baštine Parka	
Aktivnost 2.1.2	Inicirati i učestvovati u projektima istraživanja, sprovođenja mjera zaštite i prezentovanja kulturnog nasljeđa, koje implementiraju nadležne institucije
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj realizovanih projekata i sprovedenih mjera zaštite</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Sa stručnim timom Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore obaviće se arheološko rekognosciranje potencijalnih arheoloških lokaliteta na prostoru Parka i užeg okruženja, kao prva faza budućih detaljnih istraživanja i iskopavanja. Prioritet 2
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije angažovan ekspert za materijalnu kulturnu baštinu
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor JPNPCG
Napomena	U Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj nije sistematizovano radno mjesto stručnog saradnika za materijalno kulturno nasljeđe. S tim u vezi angažovaće se ekspert kako bi se realizovale programske aktivnosti koje se odnose na ciljeve 2.1 i 2.2
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	<i>0,00€</i>
Aktivnost 2.1.3 Pokretati inicijative za uspostavljanje zaštite kulturnih dobara	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj pokrenutih inicijativa. Broj zaštićenih kulturnih dobara</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Relevantnim institucijama uputiće se inicijativa za uspostavljanje zaštite kulturnog dobra, na osnovu istraživačkih nalaza, osobenosti i značaja koje ima to kulturno dobro. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije angažovan ekspert za materijalnu kulturnu baštinu
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor JPNPCG
Napomena	U Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj nije sistematizovano radno mjesto stručnog saradnika za materijalno kulturno nasljeđe. S tim u vezi angažovaće se ekspert kako bi se realizovale programske aktivnosti koje se odnose na ciljeve 2.1 i 2.2
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	<i>0,00€</i>
Cilj 2.2 Prezentacija materijalne kulturne baštine Parka	
Indikator cilja: Broj promovisanih i prezentovanih elemenata materijalne kulturne baštine Parka	
Aktivnost 2.2.1	Prikupljati stariju foto građu i umjetničke slike akademskih likovnih stvaralaca u digitalnoj formi
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj digitalizovanih elemenata</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Prikupiće se starija foto građa i umjetničke slike akademskih likovnih stvaralaca u digitalnoj formi. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije angažovan ekspert za materijalnu kulturnu baštinu
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor JPNPCG

Napomena	U Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj nije sistematizovano radno mjesto stručnog saradnika za materijalno kulturno nasljeđe. S tim u vezi angažovaće se ekspert kako bi se realizovale programske aktivnosti koje se odnose na ciljeve 2.1 i 2.2
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 2.2.2	Organizovati tematske izložbe povodom značajnih datuma
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj organizovanih tematskih izložbi</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se tematske izložbe povodom značajnih datuma, na prijedlog angažovanog eksperta za materijalnu kulturnu baštinu. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije angažovan ekspert za materijalnu kulturnu baštinu
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor JPNPCG
Napomena	U Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj nije sistematizovano radno mjesto stručnog saradnika za materijalno kulturno nasljeđe. S tim u vezi angažovaće se ekspert kako bi se realizovale programske aktivnosti koje se odnose na ciljeve 2.1 i 2.2
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Cilj 2.3	Zaštita i prezentacija nematerijalne kulturne baštine
Indikator cilja: Broj zaštićenih, valorizovanih i promovisanih elemenata nematerijalne kulturne baštine	
Aktivnost 2.3.1	Inventarisati nematerijalnu kulturnu baštinu Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj popisanih elemenata nematerijalne kulturne baštine</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Inventarisati nematerijalnu kulturnu baštinu Parka, gdje bi prikupljena dokumentacija imala osim popunjavanja relevantne baze podataka, bila iskorišćena i za potrebe upisa novog elementa u Nacionalni registar nematerijalnog kulturnog nasljeđa Crne Gore. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	1032,40€ Budžet CG
Aktivnost 2.3.2	Prikupiti podatke od nosilaca nematerijalnih kulturnih dobara
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj nosilaca nematerijalnih kulturnih dobara</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Prikupiće se podaci od pojedinaca koji čuvaju znanja, vještine i umijeća NKN. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	774,70€ Budžet CG
Aktivnost 2.3.3	Popunjavati upitnike za identifikaciju elemenata nematerijalnog kulturnog nasljeđa
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj popunjenih upitnika</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Popunjavanje obrazaca u vidu Upitnika za svaki evidentirani element NKN. Prioritet 1

Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	413,17€ Budžet CG
Aktivnost 2.3.4	Inicirati ka Upravi za zaštitu kulturnih dobara uspostavljanje zaštite, na osnovu istraživačkih nalaza, zaštitu nematerijalnog kulturnog dobra
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj inicijativa i broj zaštićenih elemenata nematerijalnog kulturnog dobra</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Aktivnost uslovljena istraživačkim nalazima na terenu (jer svaki element NKN ne podrazumijeva zakonsku zaštitu) i zavisi od stručne procjene. Prioritet 2
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Terenski rad je pokazao da zabilježeni elementi NKN , prema stručnoj procjeni , nemaju vrijednost koja bi podrazumjevala njihovu pravnu zaštitu
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Aktivnost 2.3.5	Organizovati manifestacije i učestvovati na sajmovima, izložbama i kulturno-umjetničkim programima koji se oslanjaju na etnografsko nasljeđe
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj organizovanih manifestacija i tematskih sajmova</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Unaprijediti NKN kroz organizovanje manifestacija od posebnog značaja za Park, kao i sajmova, izložbi i kulturno-umjetničkih programa koji promovišu ljude, njihov način života, lokalnu gastronomiju muziku, muzički folklor, znanja i vještine koje su proizvod ovog prostora ili u vezi sa njim. Prioritet 3
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	3787,43€ Budžet CG
Aktivnost 2.3.6	Učestvovati u projektima zaštite i valorizacije nematerijalne kulturne baštine pod pokroviteljstvom relevantnih institucija (Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturnih dobara, CANU i dr.)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj realizovanih projekata</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U skladu sa usvojenim programskim aktivnostima institucija iz oblasti kulturnog nasljeđa iniciraće se projektne aktivnosti na zaštiti i valorizaciji nematerijalnog kulturnog nasljeđa .
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	JPNPCG se ove godine uključilo u mrežu partnera projekta "Rimsko nasljeđe u podunavskom regionu" , Projekat traje do 2028 godine, Do sada je organizovana radionica u novembru u Muzejima i galerijama Podgorice i ostvareno je učešće u procesu brendiranja Kulturne rute i izrade logoa,

Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, Institucije iz oblasti zaštite kulturnog naslijeđa, Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturnih dobara, CANU i dr.
Napomena	Finansijsko učešće JPNPCG zavisi od odobrenih projekata relevantnih institucija, pa se sredstva JPNPCG ne mogu sada projektovati
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 2.3.7	Pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i medija kreirati programe za obilježavanje „Dana evropske baštine“
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Realizovan program „Dani evropske baštine“</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Osmišljavanje i realizovanje događaja koji korespondira sa zadatom temom koju daje Savjet Evrope za tekuću godinu. Prioritet 3
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Ove godine je manifestacija “Dani evropske baštine“, organizovana u NP Prokletije
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, Ministarstvo kulture i medija
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG

STRATEŠKA OBLAST 3: EDUKACIJA, INTERPRETACIJA I PROMOCIJA PRIRODNIH I KULTURNIH VRIJEDNOSTI PARKA

Cilj 3.1 *Razvijena i unaprijeđena edukacija i interpretacija*

Indikator cilja: Procenat školske populacije, posjetilaca i lokalnog stanovništva koji su kvalitetno edukovani o vrijednostima Parka je povećan za 15% u odnosu na prethodni period

Aktivnost 3.1.2	U saradnji sa osnovnim školama sprovesti edukativne programe
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih radionica sprovedenih po edukativnom programu. Broj učenika koji su prošli kroz edukativni program</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U saradnji sa osnovnim školama i nadležnim Ministarstvom organizovaće se edukativni programi „Obradujmo prirodu”. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, osnovne škole koje gravitiraju ka Parku, nadležno Ministarstvo.
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	1032,94€ Budžet CG
Aktivnost 3.1.3	U saradnji sa TO obilježiti značajne ekološke datume
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj obilježenih ekoloških datuma; Broj organizovanih radionica; Broj učesnika na radionicama</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Osmisliće se i organizovati interaktivne tematske radionice, u cilju obilježavanja važnih datuma i to: - 26. januar-Svjetski dan obrazovanja o zaštiti životne sredine - 21. mart – Dan zaštite šuma - 22. april - Dan planete Zemlje - 24. maj - Evropski dan parkova - 31. jul Svjetski dan nadzornika

	- 04. oktobar – Dan zaštite životinja - 11. decembar - Dan planina Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Napomena	Dio materijala za realizaciju aktivnosti izrađen kroz saradnju sa OEBS-om
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, TO: Žabljak, Šavnik, Plužine, Mojkovac i Pljevlja.
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	1158,92€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 3.1.4	U saradnji sa TO osmisliti i sprovesti ciljne interpretativne programe obilaska Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Osmišljeni interpretativni programi Parka. Broj sprovedenih obilazaka.</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U saradnji sa LTO napraviće se liflet sa programom obilaska parka za ciljne grupe. Napraviti liflete za promociju turističkog vozića sa redom vožnje. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, TO: Žabljak, Šavnik, Plužine, Mojkovac i Pljevlja.
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	860,78€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 3.1.5	U saradnji sa Planinarskim savezom Crne Gore formirati nove edukativne i tematske staze
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Formirana jedna edukativna i jedna tematska staza</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U prethodnom periodu u saradnji sa NVO formirane je jedna tematska staza: „U zagrljaju šume i tri jezera“, koja je i promovisana na društvenim mrežama. U planu je još jedna tematska staza na relaciji Koprivna glavica-Modro jezero - Srablje jezero (ili Momčilov grad-Jablan jezero). Odradiće se i promocija staza u narednoj godini. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, direktor Parka, Planinarski savez Crne Gore
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	612,88€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 3.1.6	U saradnji sa Planinarskim savezom Crne Gore održavati i unaprijediti postojeće edukativne i tematske staze
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Edukativna staza oko Crnog jezera i dvije postojeće tematske staze su unaprijeđene i u funkciji su posjetilaca</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se uređenje i sanacija edukativne staze oko Crnog jezera u skladu sa projektnim zadatkom. U ovoj programskoj godini vršiće se promocija tematske staze „Mlinski potok”. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano

Razlog ne realizacije	Izvršena je promocije tematske staze "Mlinski potok". Urađen je glavni projekat sa revizijom za rekonstrukciju staze oko Crnog jezera, uključujući mostove sa nadstrešnicom. Projektant: Optimusprojekt, revident: Genesis projekt. Rekonstrukcija radova predviđena je nacrtom plana JN za 2026. godinu.
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam, Služba za projekte i međunarodnu saradnju, Planinarski savez Crne Gore
Napomena	U toku 2024. godine predata je aplikacija Eko fondu Crne Gore sa projektnim zadatkom „Unapređenje turističke infrastrukture u Nacionalnom parku Durmitor - sanacija staze oko Crnog jezera". Donacija Eko fonda 75200,00€
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ <i>Budžet CG</i>
Cilj 3.2	Park je uspješno promovisan na nacionalnom i međunarodnom nivou
Indikator cilja: Park je prepoznatljiva i atraktivna destinacija za posjetioce i ljubitelje prirode	
Aktivnost 3.2.1	Sprovoditi PR kampanje
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj sprovedenih PR kampanja</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Promovisati prirodne i kulturne vrijednosti i turističku ponudu NP, sprovođenjem PR aktivnosti, obilježavanjem najznačajnijih ekoloških datuma, manifestacija i događaja u zaštićenom području. Promocija ukupnih aktivnosti realizovaće se u saradnji sa medijima, objavljivanjem informacija i pratećih fotografija/video priloga na sajtu (www.nparkovi.me) i društvenim mrežama (Instagram, Facebook).
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, direktor Parka, direktor JPNPCG
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	1408,06€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 3.2.2	Učestvovati na turističkim sajmovima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj međunarodnih i nacionalnih turističkih sajmova na kojima je JPNPCG uzelo učešće</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uzeće se učešće na lokalnim, regionalnim i međunarodnim sajmovima turizma koji se budu oglašavali tokom programske godine. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, direktor Parka, direktor JPNPCG
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	518,18€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 3.2.3	Organizovati manifestacije i događaje
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj organizovanih manifestacija i događaja</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se manifestacija „Durmitorski zimski dani“, u okviru koje će se organizovati šetnja krpeljama markiranom stazom od Crnog jezera do Savinog kuka i čajanka na obali Crnog jezera. Organizovaće se tradicionalna „Osmomartovska izložba ručne radinosti“ u Upravnoj zgradi Nacionalnog parka. Učešće u organizaciji manifestacije „Dani planinskog cvijeća.“

	U saradnji sa TO Žabljak organizovaće se događaj „Dan NP Durmitor“ (6. septembar) kojim će se promovisati „open door“ aktivnosti (pješačenje, kajakarenje, vožnja drvenim čamcima i sl.), kao i sajam tradicionalnih domaćih proizvoda lokalnih proizvođača sa područja Durmitora. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	2963,76 € <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 3.2.4	Izraditi promotivni materijal
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Količina izrađenog promotivnog materijala</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izradiće se i štampati promotivni materijal (brošura, kataloga, flajera, postera i sl.). Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	1120,00€ <i>Budžet CG</i>
<i>Napomena</i>	Iznos od 117,10€ su sredstva obezbijeđena preko projekta „Eco Dalí“ - Evropski dan parkova
Aktivnost 3.2.5	Izraditi propagandni materijal
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Količina izrađenog propagandnog materijala</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izrada i štampa propagandnog materijala (olovke, planeri, vrećice i majice itd.) sa logom i motivima NP Durmitor. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	1169,80€ <i>Budžet CG</i>
<i>Napomena</i>	Iznos od 446,49€ su sredstva obezbijeđena preko projekta „Eco Dalí“ - za panel diskusiju „Izazovi u očuvanju NP Durmitor i rijeke Tare“
Aktivnost 3.2.6	Izraditi autentični suvenir Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Objavljen i sproveden konkurs, izabran autentičan suvenir Parka</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Objaviti konkurs i izabrati autentičan suvenir Parka od strane lokalnih proizvođača suvenira. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Poslata je inicijativa od strane NP Durmitor sa predlogom
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ <i>Budžet CG</i>

STRATEŠKA OBLAST 4: TURIZAM ZASNOVAN NA AKTIVNOM ODMORU U PRIRODI	
Cilj 4.1	Unapređena i razvijena posjetilačka infrastruktura Parka
Indikator cilja: Broj uređenih, adaptiranih i novoizgrađenih elemenata posjetilačke infrastrukture	
Aktivnost 4.1.4	Postaviti i dopuniti najavne, glavne i informativne table ka i u Parku
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj postavljenih tabli</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izradiće se i postaviti dvije najavne, tri glavne i četiri informativne tabla ka/i u Parku koje će usmjeravati posjetioce sa saobraćajnih puteva na glavne ulaze u Park. Prioritet 1
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U toku je postupak pribavljanja neophodnih saglasnosti od nadležnih organa za postavljanje znakova na lokalnim i regionalnim saobraćajnicama. Nabavka i montaža tabli predviđena je nactom plan JN za 2026. godinu
Napomena	Izrađen je elaborat. Aktivnost će se realizovati u narednom periodu u skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 4.1.5	Unaprijediti postojeći sistem informativnih tabli i smjerokaza
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj obnovljenih elemenata informativnog mobilijara</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Obnoviće se i/ili postaviti novi informativni mobilijar na tačno utvrđenim mjestima u Parku (table upozorenja, informativne table, planinarske table-aktivnosti i pravila ponašanja, zabrana voženje kvadova, zabrana vožnje motornih sanki, zabrana upotrebe drona itd.). Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	2124,84€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 4.1.6	U saradnji sa planinarskim savezom unaprijediti pješačke staze
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o uređenju pješačkih staza; Broj unaprijeđenih pješačkih staza</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U saradnji sa PSCG angažovaće se stručno lice za Izradu elaborata o stanju staze Veliki i Mali Međed, i dati detaljan prijedlog za njeno eventualno uređenje sa finansijskom konstrukcijom. U saradnji sa Planinarskom savezom Crne Gore obnoviće se markacija i unaprijediti staze: • Urdeni do – Šareni pasovi, • Koprivna glavica – Suva lokva – Modro jezero – Svrablje jezero – Valovito jezero Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam, Planinarski savez CG

<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		5866,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 4.1.7	U saradnji sa biciklističkim savezom unaprijediti biciklističke staze	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o uređenju biciklističkih staza; Broj unaprijeđenih biciklističkih staza</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Urađen izvještaj, analiza i broj unaprijeđenih staza. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam, Biciklistički savez CG	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 4.1.8	Urediti vidikovce	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Uređen vidikovac Čurevac</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Zamijeniti se i učvrstiti ograda na vidikovcu, učvrstiti, ofarbati, zamijeniti postojeći drveni mobilijar (drveni stolovi, klupe i korpe). Obnoviti se info table i postaviti nove. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije	Kroz projekat uređenja panoramske rute „Durmitorski prsten” koje implementira Ministarstvo turizma izvršiće se uređenje vidikovca Čurevac u 2026. godini	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam	
Napomena	Kroz projekat uređenja panoramske rute „Durmitorski prsten” koje implementira Ministarstvo turizma izvršiće se uređenje vidikovca Čurevac u 2026. godini	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 4.1.15	Prilagoditi glavne atrakcije u Parku (učiniti ih dostupnim) za posjete osoba sa invaliditetom	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađena rampa za pristup osoba sa invaliditetom ispred Centra za posjetioce</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	U okviru idejnog rješenja za adaptaciju Centra za posjetioce, pristupiće se i izradi rampe za osobe sa invaliditetom. Veza sa aktivnosti 4.1.1 Prioritet 1	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije	Tokom izvještajnog perioda prioritet je bio usmjeren na hitne operativne aktivnosti, dok će realizacija ove aktivnosti biti razmatrana u narednom periodu uz obezbjeđivanje finansijskih sredstava.	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€
Cilj 4.2	Unapređena turistička ponuda koja je zasnovana na rekreaciji	
Indikator cilja: Uspostavljeni elementi za rekreativne aktivnosti povećavaju zadovoljstvo i broj posjetilaca		
Aktivnost 4.2.3	Osmisliti nove izložbene postavke u Centru za posjetioce	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađena nova izložbena postavka</i>	

Opis aktivnosti i njen prioritet	U pristupnim EU fondovima, tražiće se sredstva za novu izložbenu postavku u Centru za posjetioce u Upravnoj zgradi NP Durmitor. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U izvještajnom periodu pokušalo se doći do donatorskih sredstava, ali nije bilo relevantnih projektnih poziva za realizaciju ove aktivnosti. Projektna ideja je spremna i čeka se raspisivanje odgovarajućeg projektnog poziva od strane EU fondova.
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Napomena	U toku 2024. godine dat je prijedlog idejnog rješenja za izložbenu postavku
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00€ Budžet CG
Cilj 4.3	Upravljanje posjetiocima
Indikator cilja: Uređen i funkcionalni sistem posjećivanja sa akcionim planom upravljanja posjetiocima; Povećan nivo zadovoljstva posjetilaca Parka	
Aktivnost 4.3.1	Analizirati strukturu, mišljenje, potrebe i očekivanja posjetilaca
Indikator aktivnosti	Sprovedena anketa i izrađen izvještaj analize
Opis aktivnosti i njen prioritet	U centrima za posjetioce sprovodiće se anketiranje posjetilaca pomoću anketnih listića, na osnovu kojih će se dobiti informacija o strukturi, mišljenju, potrebi i očekivanjima posjetilaca u Parku. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	86,40€
Aktivnost 4.3.2	Analizirati uticaj posjetilaca na prirodne i kulturne vrijednosti
Indikator aktivnosti	Izveštaj o analizi uticaja posjetilaca u Parku na osnovu dnevnih izvještaja nadzornika
Opis aktivnosti i njen prioritet	Pripremiće se protokoli za Službu zaštite, u kojima će se upisivati uticaj i broj posjetilaca na lokacijama na edukativnoj stazi oko Crnog jezera koja je najposjećenija tokom turističke sezone, kao i na tematskoj stazi Mlinski potok. Utvrdiće se vrste uticaja posjetilaca na edukativnu stazu i predložiti mjere zaštite. Prioritet 1.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00€
Aktivnost 4.3.3	U saradnji sa planinarskim i biciklističkim savezom analizirati korišćenje postojećeg sistema staza
Indikator aktivnosti	Izrađen elaborat o analizi svih vrsta staza
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se sastanci sa Planinarskim savezom CG, planinarskim klubovima, domaćinima i Biciklističkim savezom Crne Gore u svrhu analize korišćenja postojećeg Sistema staza, koji podrazumijeva broj posjetilaca na stazama, njihovu strukturu, period korišćenja staza, klubovi koji koriste staze i sl. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano

Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	253,07€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 4.3.4	Istražiti i odrediti prihvatne kapacitete pojedinih najposjećenijih lokaliteta u skladu sa smjericama zaštite prirode, pratiti i regulisati broj posjetilaca
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađena studija prihvatnih kapaciteta najposjećenijih lokaliteta</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uradiće se studija prihvatnih kapaciteta za lokalitet Crno jezero u skladu sa smjericama zaštite prirode, pratiti i regulisati broj posjetilaca. Potrebno je isto uraditi i za masiv Durmitora jer je pritisak posjetilaca prevelik. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U toku je realizacija kroz FAO projekat, studija će biti gotova tokom 2026. godine
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Napomena	JPNPCG je tokom 2023. godine pripremio projekat vezan za izradu Studije kapaciteta nosivosti za najposjećenije lokalitete u svim nacionalnim parkovima. Pripremljenim projektom će se konkurisati za donatorska sredstva, a aktivnost će se realizovati ukoliko projekat bude odobren.
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 4.3.5	Izgraditi mehanizam koji će doprinijeti da se smanji efekat vidljivosti posjetilaca u određenim područjima („leave no trace“ principi)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Razvijen mehanizam zasnovan na „leave no trace“ principima.</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Promovisaće se „leave no trace“ principi i po potrebi štampaće se liflet leave no trace 8 principa“. Afirmisaće se pravila odgovornog ponašanja u Parku. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka; Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	774,70€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 4.3.6	Razviti programe obilaska Parka (bazirane na prirodnim i kulturnim vrijednostima) za različite ciljne grupe
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Osmišljeni ciljani programi obilaska Parka. Broj sprovedenih obilazaka</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se adekvatan program obilaska parka sa vozićem uz mogućnost promovisanja ostalih aktivnosti. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Zaposleni u NP Durmitor nemaju licence turističkih vodiča koje su im neophodne za sprovođenje Programa obilaska Parka shodno Zakonu
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ <i>Budžet CG</i>

STRATEŠKA OBLAST 5: SARADNJA SA NACIONALNIM I MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA I INSTITUCIJAMA I LOKALNIM ZAJEDNICAMA	
Cilj 5.1	Unapređenje upravljanja, umrežavanja, zaštite i promocije kroz nacionalnu i međunarodnu saradnju
Indikator cilja: Park je prepoznat kao pouzdan partner domaćim i međunarodnim organizacijama i institucijama; Mehanizmi saradnje su unaprijeđeni i raste broj zajedničkih inicijativa i projekata	
Aktivnost 5.1.1	Poboljšati saradnju sa državnim institucijama i ustanovama u vezi definisanja jasnih procedura i zakonskih obaveza iz oblasti zaštite živote sredine i prirode
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih tematskih sastanaka. Efikasnije sprovođenje procedura i obaveza</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Održavaće se redovni sastanci i kontakti sa državnim institucijama u cilju definisanja, obaveza, odgovornosti i razgraničenja nadležnosti. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	860,78€
Aktivnost 5.1.2	Uputiti inicijative državnim institucijama i ustanovama u cilju efikasnijeg upravljanja zaštićenog područja
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj inicijativa i zaključci sa održanih sastanaka</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izrada inicijativa, prijedloga i urgencija od strane stručnih službi prema državnim institucijama koje će doprinijeti efektivnosti i efikasnosti u upravljanju zaštićenom području. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	172,16€
Aktivnost 5.1.3	Aktivnom saradnjom sa NVO sektorom realizovati projekte iz oblasti zaštite prirode i životne sredine
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj realizovanih zajedničkih projekata</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U saradnji sa lokalnim nevladinim organizacijama iz opština koje gravitiraju u Parku pripremiće se prijedlozi projekata za konkurse domaćih i inostranih donatora. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju, NVO
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	344,31€ Budžet CG
Aktivnost 5.1.4	Uputiti inicijative ka lokalnim organizacijama i u cilju efikasnijeg upravljanja zaštićenim područja
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj inicijativa i zaključci sa održanih sastanaka</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se sastanci sa svim lokalnim institucijama i organizacijama koje gravitiraju Parku kako bi se unaprijedila

	saradnja i inicirale akcije u svrhu efikasnijeg upravljanja ovim zaštićenim područjem. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	860,78€
Aktivnost 5.1.5	Uspostaviti saradnju sa zaštićenim područjima u regionu
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Memorandumi o saradnji sa najmanje 2 zaštićena područja</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uspostaviće se saradnja sa zaštićenim područjima u regionu sa ciljem razmjene iskustava, primjeni dobrih praksi i pokretanja partnerskih inicijativa i zajedničkih projekata. Prioritet 2
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U izvještajnom periodu nijesu zaključeni formalni memorandumi o saradnji sa zaštićenim područjima u regionu. Istovremeno, ostvarena je saradnja i komunikacija sa drugim relevantnim institucijama i organizacijama iz oblasti zaštite prirode, što predstavlja osnov za buduću formalizaciju saradnje sa zaštićenim područjima u narednom planskom periodu.
Odgovornost	Direktor JPNPCG
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Aktivnost 5.1.6	Unaprijediti saradnju sa partnerskim zaštićenim područjima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih sastanaka, partnerskih inicijativa i studijskih posjeta</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Realizovaće se aktivnosti unaprijeđenja saradnje sa partnerskim zaštićenim područjem (NP Švarcvald) sa ciljem razmjene iskustava, primjeni dobrih praksi i pokretanja partnerskih inicijativa i zajedničkih projekata. Prioritet 2
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	2168,00€ Budžet CG
Aktivnost 5.1.7	Nastaviti saradnju sa međunarodnim organizacijama (IUCN, UNESCO, Europark federacija i dr.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Učešće u radnim grupama, inicijativama i platformama</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Prisustvo seminarima i radnim grupama na poziv organizacija. Apliciranje na konkursima i pozivima za projekte. Učešće u on-line radnim grupama shodno pozivima organizacija. Prioritet 1
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	6000,00€ Budžet CG
Aktivnost 5.1.8	Priprema i izrada prijedloga projekata u skladu sa potreba Parka i javnim pozivima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj podnesenih i broj odobrenih projektnih prijedloga</i>

Opis aktivnosti i njen prioritet	U skladu sa potrebama Parka kao i prioritetima javnih poziva pripremiće se prijedlozi projekata. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	817,74€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 5.1.9	Realizacija projektnih aktivnosti
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaji o uspješnosti realizacije projektnih aktivnosti</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Kvalitetna implementacija projektnih aktivnosti kao i redovno izvještavanje o svim sprovedenim projektnim aktivnostima. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano.
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Napomena	Realizacija aktivnosti zavisi od projekata koji će se realizovati tokom 2025.godine
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	674,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 5.1.10	Učešće u obukama za pisanje i izvještavanje projekata
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj stručnih saradnika koji su uspješno završili obuku</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U skladu sa potrebama Službe, učestvovati na obukama koje se odnose na podizanje i jačanje kapaciteta zaposlenih. Prioritet 3
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U izvještajnom periodu nijesu bile dostupne odgovarajuće obuke za pisanje i izvještavanje projekata koje bi bile usklađene sa potrebama Službe.
Odgovornost	Služba za projekte i međunarodnu saradnju
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ <i>Budžet CG</i>
Cilj 5.2	Podrška lokalnoj zajednici u održivom razvoju u skladu sa principima očuvanja vrijednosti Parka
<i>Indikator cilja: Lokalne zajednice aktivno saraduju sa Parkom; Povećan broj zajedničkih projekata i inicijativa, tradicionalnih funkcionalnih gazdinstava i usluga i proizvoda lokalne zajednice u ponudi Parka.</i>	
Aktivnost 5.2.1	Izraditi prijedloge projekata u skladu sa pozivima u partnerstvu sa lokalnim zajednicama koje gravitiraju Parku
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj podnesenih i broj odobrenih projektnih prijedloga</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U skladu sa potrebama Parka i lokalne zajednice kao i prioritetima javnih poziva pripremiće se prijedlozi projekata. Prioritet 2
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Napomena	Aktivnost zavisi od dostupnih relevantnih partnera, od otvorenih poziva i implementacije ostalih projekata
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 5.2.2	Pružiti podršku lokalnom stanovništvu za očuvanje tradicionalne poljoprivrede

<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj tradicionalnih funkcionalnih gazdinstava</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Kroz sponzorstva , pojednostavljivanje procedure dobijanja ogrjeva u privatnoj i državnoj svojini. Organizovati sastanak s Agencijom za zaštitu životne sredine radi ubrzanja procedura dobijanja saglasnosti za izgradnju objekata u funkciji poljoprivrede, a u skladu sa zakonskim propisima. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	1700,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 5.2.3	Pružiti podršku lokalnom stanovništvu za razvoj ponuda zasnovanih na tradicionalnim oblicima, u skladu sa održivim principima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj tradicionalnih funkcionalnih ponuda</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Kroz sponzorstva i brendiranje ponude, pružiti podršku lokalnom stanovništvu.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	1035,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 5.2.4	Uspostaviti geografski sertifikat porijekla za lokalne proizvode
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Uspostavljen geografski sertifikat</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Formiraće se radna grupa koja će nastaviti sa daljim koracima neophodnim za uspostavljanje geografskog sertifikata. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Tokom 2025. godine aplicirano je na projekat <i>Mountain for All</i> , kroz koji je planirana systemska razrada i promocija geosertifikata, ali realizacija daljih aktivnosti zavisi od obezbjeđenja projektnih sredstava.
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Napomena	Tokom 2024. godine dobijeno je Rješenje o upisu žiga u registar žigova.
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	172,16€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 5.2.5	Pružiti podršku lokalnom stanovništvu da svoje proizvode plasiraju na manifestacijama i sajmovima koje organizuje JPNPCG
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj lokalnih proizvođača koji se odazvao pozivu</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Kroz Osmomartvosku izložbu, Dane planinskog cvijeća i Dan NP Durmitor, pružiti priliku lokalnim proizvođačima da na platou Crno jezero i u Centru za posjetioce izlože svoje domaće proizvode bez naknade. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam

<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	1127,62€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 5.2.6	Uraditi Plan gazdovanja šuma u privatnoj svojini
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen i realizovan Plan gazdovanja šuma u privatnoj svojini</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršice se ograničeno odobravanje određene količine šume za sječu u šumama u privatnoj svojini. Odobriće se do 40 m ³ bruto drvne zapremine po zahtjevu. Odobravanje bruto drvne mase za uklanjanje će se realizovati na osnovu: podnesenog zahtjeva sa potrebnom dokumentacijom od strane vlasnika šume, zdravstvenog stanja i kvaliteta šume u svojini. Dostavljanje zahtjeva za sječu u privatnoj svojini će se prihvatati do 30.11.2024. godine, za plansku 2025. godinu. Nakon dostavljanja zahtjeva komisijski će se donijeti Plan gazdovanja šumama u privatnoj svojini. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba fizičke zaštite NP
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	946,86€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 5.2.7	Obezbijediti drvene sortimente iz reda sanitara za potrebe lokalnog stanovništva
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Količina drvenih sortimenata koja je dodijeljena lokalnom stanovništvu na osnovu upućenih zahtjeva</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U cilju unapređenja saradnje sa lokalnim stanovništvom, a u skladu sa zakonom i Internom procedurom, izvršice se dodjela drvnih sortimenata iz reda sanitara po prikupljenim zahtjevima, a za stanovništvo iz ruralnih područja koji žive na području Nacionalnog parka. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba fizičke zaštite NP
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	690,00€
Cilj 5.3	Socio-ekonomski razvoj područja Parka
Indikator cilja: Akteri koji su u interakciji sa područjem Parka su prepoznati i uključeni u procese upravljanja zaštićenim područjem.	
Aktivnost 5.3.1	Izraditi socio-ekonomsku analizu šireg područja Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj definisanih klastera i njihovo uključivanje u socio-ekonomski forum</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na osnovu kreirane baze podataka i izdiferenciranih klastera uradiće se analiza i evaluacija socio ekonomskog stanja lokalnih zajednica durmitorskog područja i na osnovu te analize sačiniti prijedlog mjera za unapređenje njihovog statusa.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	475,00€ <i>Budžet CG</i>

Aktivnost 5.3.2	Redovno održavati socio-ekonomske forume
<i>Indikator aktivnosti</i>	Broj održanih tematskih socio-ekonomskih foruma sa sačinjenim izvještajima
Opis aktivnosti i njen prioritet	Najmanje dva socio-ekonomska foruma (1. planiranje turističke sezone, i 2. analiza turističke sezone). Na sastancima će biti uključeni predstavnici opština durmitorskog područja, lokalne turističke privrede i po potrebi nadležnih ministarstava i drugih institucija.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	1101,80€ Budžet CG

STRATEŠKA OBLAST 6: EFIKASNA KONTROLA PROSTORA PARKA**Cilj 6.1 Unapređenje fizičke zaštite Parka**

Indikator cilja: Broj podnesenih prijava; Broj procesuiranih prijava; Usklađeni pravni i organizacioni kapaciteti sa potrebama Parka

Aktivnost 6.1.2	Organizovati interne obuke za Službu fizičke zaštite
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj organizovanih obuka</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovati obuku pružanja prve pomoći za sve nadzornike. Organizovati kurs stranih jezika. Organizovati radionicu službe za kadrovske, pravne i opšte poslove o primjenama jedinstvene procedure načina vođenja dokumentacije Službe zaštite. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Zbog loših vremenskih prilika na dan organizovanja obuke, nije realizovano. Aktivnost će biti realizovana u I kvartalu 2026.godine
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove, Služba za promociju, marketing i turizam, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj.
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Aktivnost 6.1.3	Izvršiti nabavku materijalno-tehničkih sredstava za Službu fizičke zaštite i Službu za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvršena nabavka</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiti nabavku telefona sa kamerama, dvogleda, krpilji, termalnih kamera. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za logistiku
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	6369,00€ Budžet CG
Aktivnost 6.1.4	U saradnji sa nadležnim inspeksijskim službama vršiti kontrolu i suzbijati nelegalne aktivnosti
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj podnesenih i procesiranih prijava</i>

Opis aktivnosti i njen prioritet	Terenski rad, patrolni obilasci i saradnja sa nadležnim inspekcijskim službama u skladu sa potrebama i stanjem na terenu.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba fizičke zaštite, Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	1377,25€
Aktivnost 6.1.5	U saradnji sa odjeljenjem bezbjednosti Žabljak i Mojkovac i stanicom policije Plužine i Šavnik vršiti kontrolu i suzbijati nelegalne aktivnosti
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj podnesenih i procesuiranih prijava</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Terenski rad nadzornika, patrolni obilasci i saradnja sa policijom na osnovu procjene situacije radi suzbijanja potencijalnih nelegalnih aktivnosti. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba fizičke zaštite, Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Cilj.6.2	Utvrđivanje i označavanje jasne granice Parka
Indikator cilja: Definisana dinamika i način finansiranja za utvrđivanje jasnih granica Parka	
Aktivnost 6.2.1	Uputiti inicijativu organima državne uprave nadležnim za poslove šumarstva i zaštite životne sredine, organu uprave nadležnom za poslove katastra, gradskim opštinama i opštinama na čijoj se teritoriji nalazi Nacionalni park za formiranje radnog tijela za utvrđivanje i obilježavanje jasnih granica Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Formirano radno tijelo</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uputiće se inicijativa Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstvu prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, Upravi za gazdovanje šumama i lovištima, Agenciji za zaštitu životne sredine, Upravi za katastar i državnu imovinu, Opštinama: Žabljak, Pljevlja, Šavnik, Mojkovac i Plužine za delegiranje člana, kako bi se formiralo radno tijelo za utvrđivanje i obilježavanje granica Parka. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Aktivnost nije realizovana Nacrtom studije revizije Nacionalnog parka Durmitor predložene su izmjene granica Parka. S obzirom na to, smatralo se da je potrebno sačekati završetak javne rasprave i usvajanje konačnog nacrta.
Odgovornost	Direktor JPNPCG i direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 6.2.2	Definisati izvore finansiranja, budžet i dinamiku za utvrđivanje i obilježavanje jasnih granica Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Jasno definisani izvori finansiranja, budžet i dinamika</i>

Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se sastanci radnog tijela za utvrđivanje i obilježavanje jasnih granica Parka u svrhu definisanja izvora finansiranja, budžeta i dinamike. Izradiće se model obilježavanja granica. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Veza sa aktivnosti 6.2.2.
Odgovornost	Radno tijelo za utvrđivanje i obilježavanje jasnih granica Parka
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00€ Budžet CG
Cilj 6.3	Park bez otpada
Indikator cilja: Efikasna regulacija upravljanja otpadom; Smanjen broj nelegalnih odlagališta otpada	
Aktivnost 6.3.1	Inicirati sastanke sa komunalnim preduzećima koji gravitiraju u Parku u vezi definisanja procedura sprječavanja nastanka i sanacije neuređenih odlagališta otpada
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj sastanaka i broj definisanih procedura</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se sastanci sa komunalnim preduzećima kako bi se definisale procedure sanacije neuređenih odlagališta otpada i napravio plan sprječavanja istih. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	172,10€ Budžet CG
Aktivnost 6.3.2	U saradnji sa komunalnim preduzećima opština koje gravitiraju u Parku izvršiti sanaciju neuređenih odlagališta otpada na području Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj saniranih neuređenih odlagališta otpada</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Vršiće se kontrola stanja na terenu kako bi se spriječilo nastajanje nelegalnih odlagališta evidentiraće se lokacije odlagališta i izvršiti njihovo saniranje. Prikupiće se podaci o vrstama, količinama i porijeklu otpada. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture, Služba fizičke zaštite, Komunalna preduzeća opština Žabljak, Šavnik, Pljevlja, Plužine i Mojkovac.
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	2582,34€ Budžet CG
Aktivnost 6.3.3	U saradnji sa komunalnim preduzećima, NVO-ima, civilnim sektorima, lokalnim stanovništvom i volonterima organizovati akcije uklanjanja otpada
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj preuzetih akcija i količina uklonjenog otpada</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se akcije čišćenja i uklanjanja otpada sa lokacija na kojima su evidentirana nelegalnih odlagališta. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	

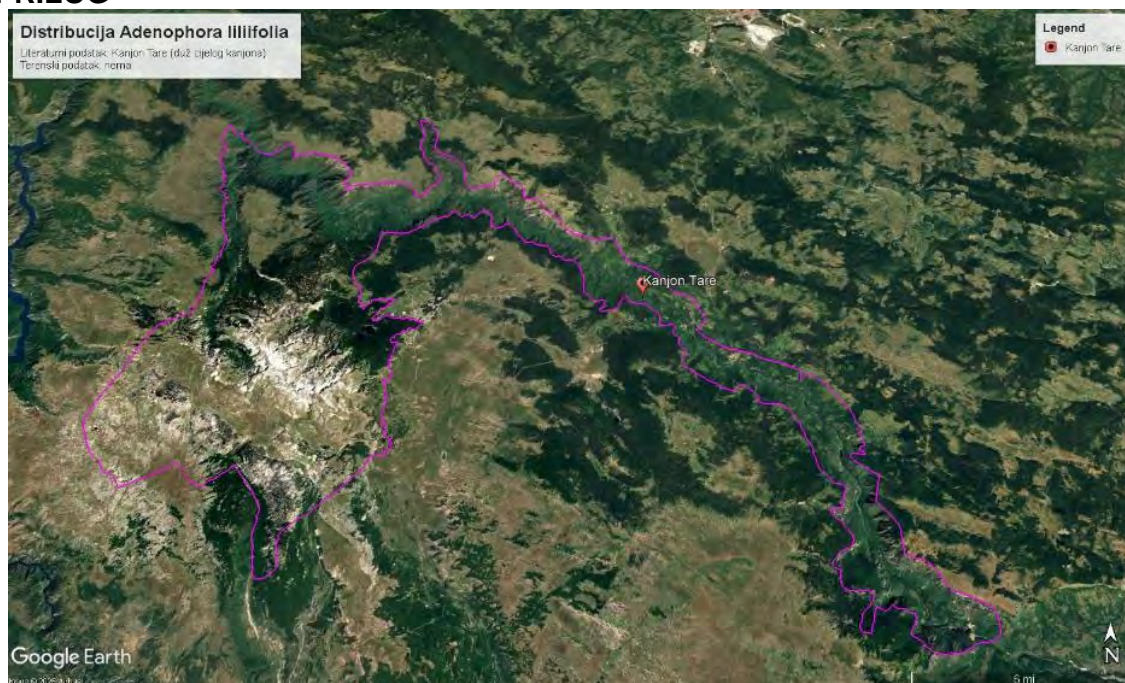
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture, Služba fizičke zaštite, Komunalna preduzeća opština Žabljak, Šavnik, Plužine, Pljevlja i Mojkovac, NVO.
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	1463,32€ Budžet CG

VANPLANSKE AKTIVNOSTI	
STRATEŠKA OBLAST 1: ISTRAŽIVANJE, PRAĆENJE, OBNOVA I UNAPREĐENJE EKOSISTEMA, STANIŠTA I VRSTA	
Cilj 1.4 :Očuvani šumski ekosistemi	
Indikator cilja: Šumski ekosistemi bez negativnih pritisaka	
Aktivnost	Sprovesti revitalizaciju interventne lokacije Tarske Stijene
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj izrađenih zaloga od požarom uništenih stabala</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na opožarenim lokalitetima izvršiti doznaku stabala i selektivnu sječu. Od posječenih stabala izgraditi zaloge koji za cilj imaju sprječavanje erozije zemljišta i služe kao podloga za sadnju. Prioritet 1.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba fizičke zaštite NP, Služba za projekte I međunarodnu saradnju
Napomena	Aktivnost se djelimično poklapa sa Aktivnostima 1.4.3. i 1.4.7. s tim što je ova aktivnost finansirana od strane Programa Interreg Danube, a kroz projekat „Forest Connect“ i obuhvata površinu od 3.1 ha opožarenog staništa na kome će se sprovesti mjere revitalizacije u cilju stvaranja zdravih klimatsko otpornih šuma. Troškovi će biti refundirani kroz projekat ForestConnect, ali ukupna budžetska linija za opremu i usluge za košenje i sadnju je zbirna i iznosi 5000 EUR.
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	5000,00€ donacija
Aktivnost	Monitoring potkornjaka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju populacija potkornjaka sa listom identifikovanih vrsta</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Pregled literalnih podataka i prikupljanje podataka u cilju identifikacije vrsta. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	688,00€ Budžet CG
STRATEŠKA OBLAST 3: EDUKACIJA, INTERPRETACIJA I PROMOCIJA PRIRODNIH I KULTURNIH VRIJEDNOSTI PARKA	
Cilj 3.2	Park je uspješno promovisan na nacionalnom i međunarodnom nivou
Indikator cilja: Park je prepoznatljiva i atraktivna destinacija za posjetioce i ljubitelje prirode	
Aktivnost	Inicijativa prema Pošti Crne Gore za izradu poštanskih markica sa motivom Nacionalnog parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Odštampane poštanske markice</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uputiti prijedlog Pošti Crne Gore za izradu prigodnog izdanja poštanske markice. Izvršiće se odabir prigodnog motiva iz Parka

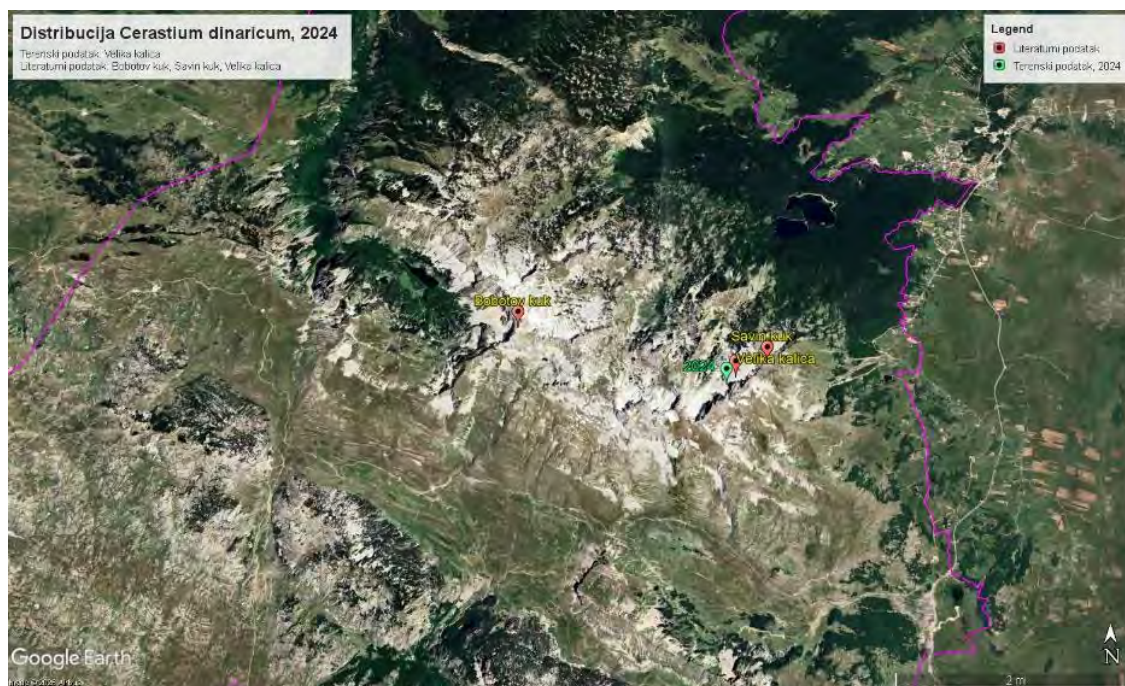
	(koji simbolizuje etnografsko i kulturno nasljeđe Parka) u zavisnosti od Pošte koja određuje temu za datu godinu. Prioritet 3
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00€
STRATEŠKA OBLAST 4: TURIZAM ZASNOVAN NA AKTIVNOM ODMORU U PRIRODI	
Cilj 4.2:	Unaprijeđena turistička ponuda koja je zasnovana na rekreaciji
Indikator cilja: Uspostavljeni elementi za rekreativne aktivnosti povećavaju zadovoljstvo i broj posjetilaca	
Aktivnost	Uređenje panoramske rute „Durmitorski prsten“
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o uređenju panoramske rute „Durmitorski prsten“</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U skladu sa glavnim projektom za Uređenje lokacija – objekata na panoramskoj ruti „Durmitorski prsten“ i Korigovanim predmjerom i predračunom za izvođenje radova izvršice se uređenje parking prostora i postavljanje drvenih klupa duž panoramske rute, kao i uređenje vidikovca Čurevac. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Realizacija ove aktivnosti koja je odgovornost Ministarstva turizma biće u toku 2026. Godine. U toku 2025. Godine predstavnici Parka i Ministarstva obišli su rutu
Odgovornost	Ministarstvo turizma
Napomena	Veza sa aktivnošću 4.1.8
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00€ Ministarstvo turizma
STRATEŠKA OBLAST 5: SARADNJA SA NACIONALNIM I MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA I INSTITUCIJAMA I LOKALNIM ZAJEDNICAMA	
Cilj 5.3	Socio-ekonomski razvoj područja Parka
Indikator cilja: Akteri koji su u interakciji sa područjem Parka su prepoznati i uključeni u procese upravljanja zaštićenim područjem.	
Aktivnost	Analiza anketa - pozitivnih i negativnih uticaja Parka na zainteresovane strane (stakeholders)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Sprovedena anketa i izrađen izvještaj analize</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Analiza anketa u cilju ažuriranja već postojećih podataka u vezi NP i njegove saradnje sa lokalnim zajednicama. U anketi učestvuje lokalno stanovništvo, posjetioci i privredna društva sa područja Parka.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Stručni saradnici za rad sa lokalnim zajednicama i Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj.
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	340,00€
Cilj 5.4	Izdati urbanističko-tehnički uslovi i unaprijeđena informaciona osnova za privremene objekte
Indikator cilja: Broj UT uslova i funkcionalna baza podataka o privremenim objektima	
Aktivnost	Izraditi urbanističko-tehničke uslove
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj izdatih UT uslova</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Shodno Programu objekata privremenog karaktera i Uredbe o izmjeni uredbe o povjeravanju poslova iz nadležnosti Ministarstva

	prostornog planiranja urbanizma i državne imovine, Javno preduzeće izdaje UT uslove. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano.
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	344,00€
Aktivnost	Izraditi mape privremenih objekata u cilju boljeg monitoringa prostora i prikupljanja podataka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj mapa</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Korišćenjem QGIS programa uradiće se mape shodno Programu objekata privremenog karaktera. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
STRATEŠKA OBLAST 6: EFIKASNA KONTROLA PROSTORA PARKA	
Cilj 6.3	Park bez otpada
Indikator cilja: Efikasna regulacija upravljanja otpadom; Smanjen broj nelegalnih odlagališta otpada	
Aktivnost	Mobilna aplikacija za mapiranje nelegalno odloženog otpada
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Vrsta otpada, lokacije na kojima je otpad, broj prijava</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Aplikacija koja omogućava korisnicima da brzo i jednostavno prijave lokacije na kojima je otpad nelegalno odložen. Korisnici će unositi koordinate, fotografije sa lokacije i opisivati vrstu otpada na osnovu koje će se praviti baza podataka nelegalnih odlagališta unutar Parka.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije urađena aplikacija. Aplikacija se planira izraditi preko projekta LASPEH II, koji je otpočeo krajem 2025.godine. Turisti su primjedbe i prijavljivali lokacije preko centra za monitoring
Odgovornost	Direktor Parka i Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture.
Napomena	Troškovi izrade mobilne aplikacije su prikazani u NP Biogradska gora
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€

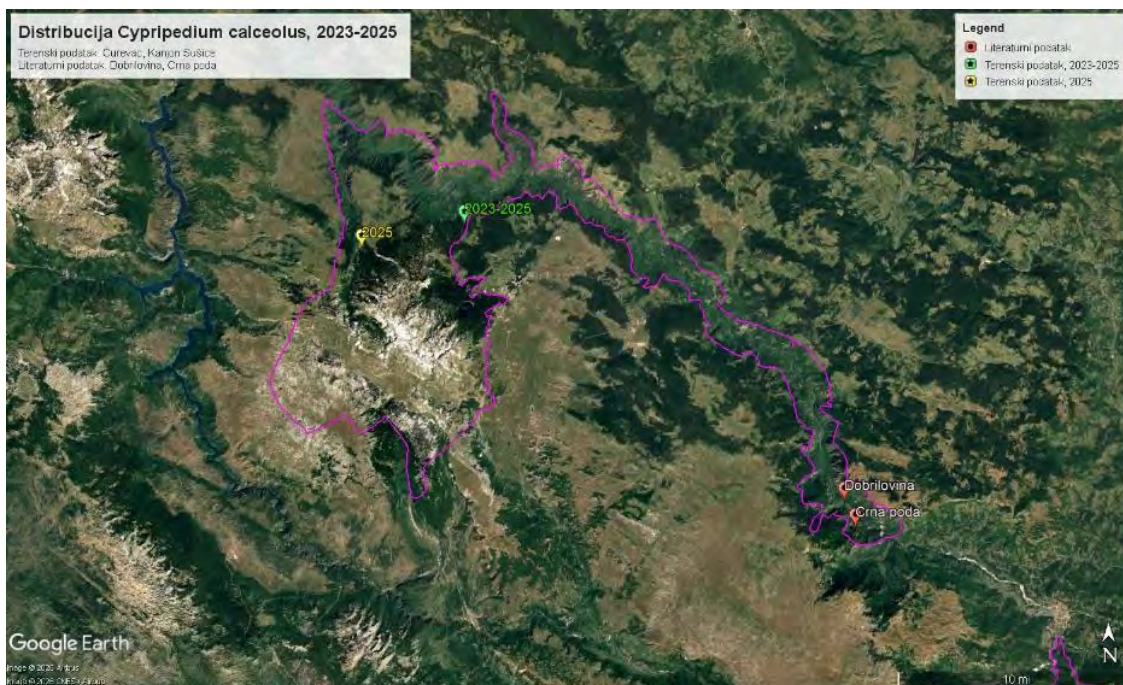
PRILOG

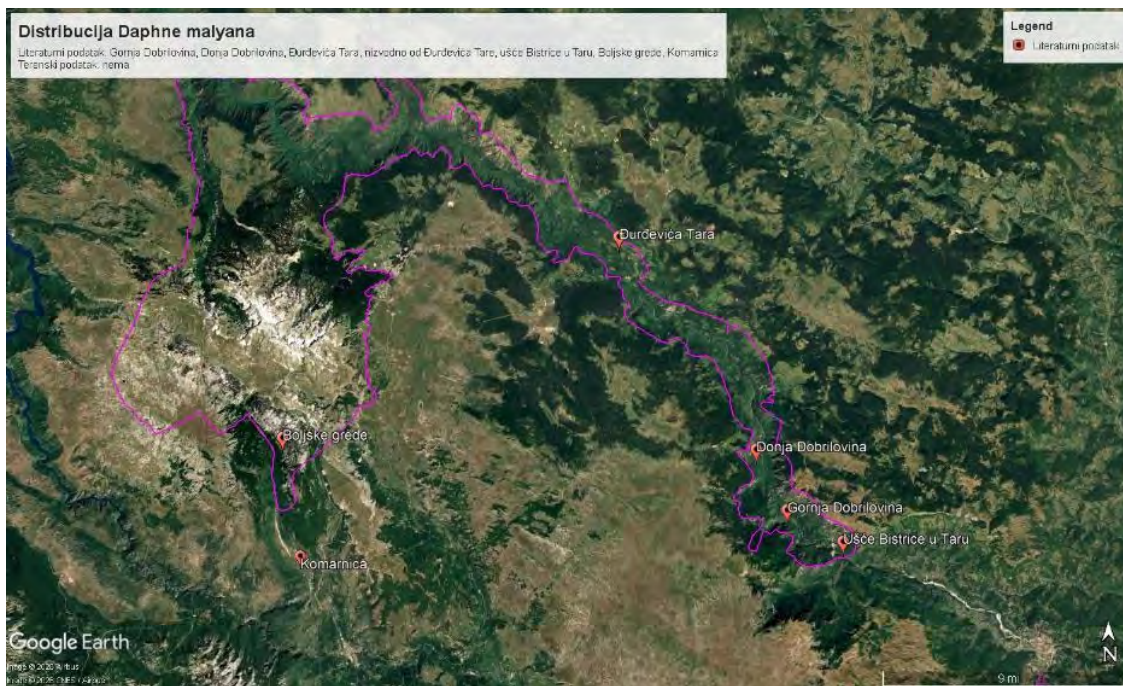
Mapa 1: Distribucija *Adenophora lilifolia*

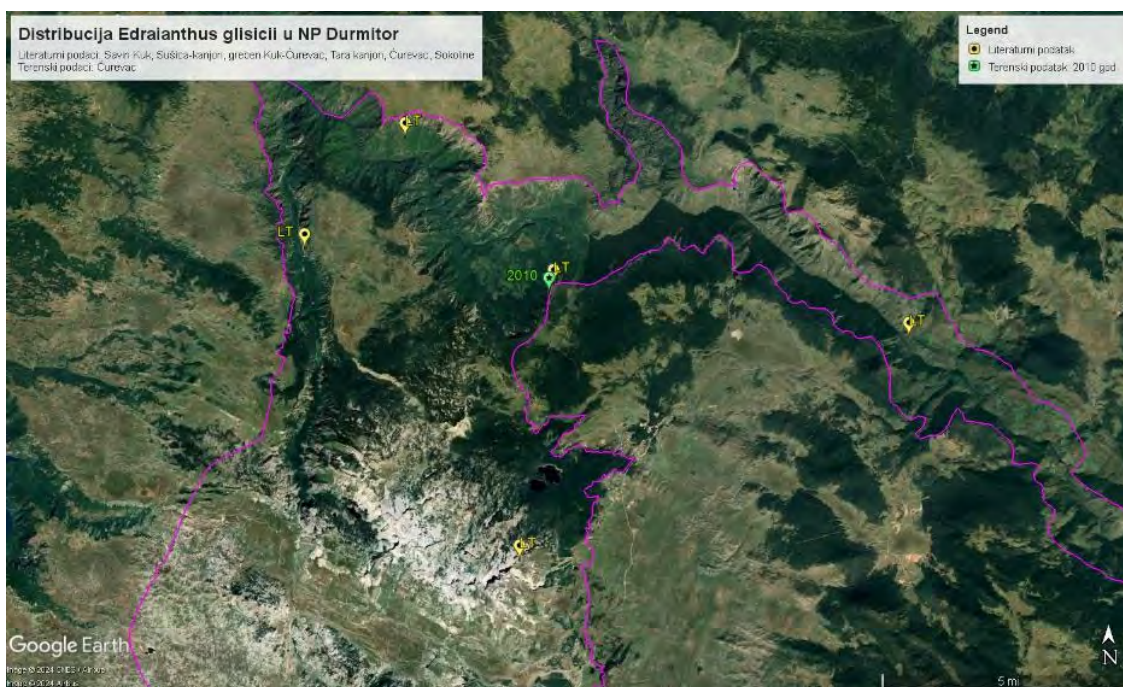
Mapa 2: Distribucija *Cerastium dinaricum*

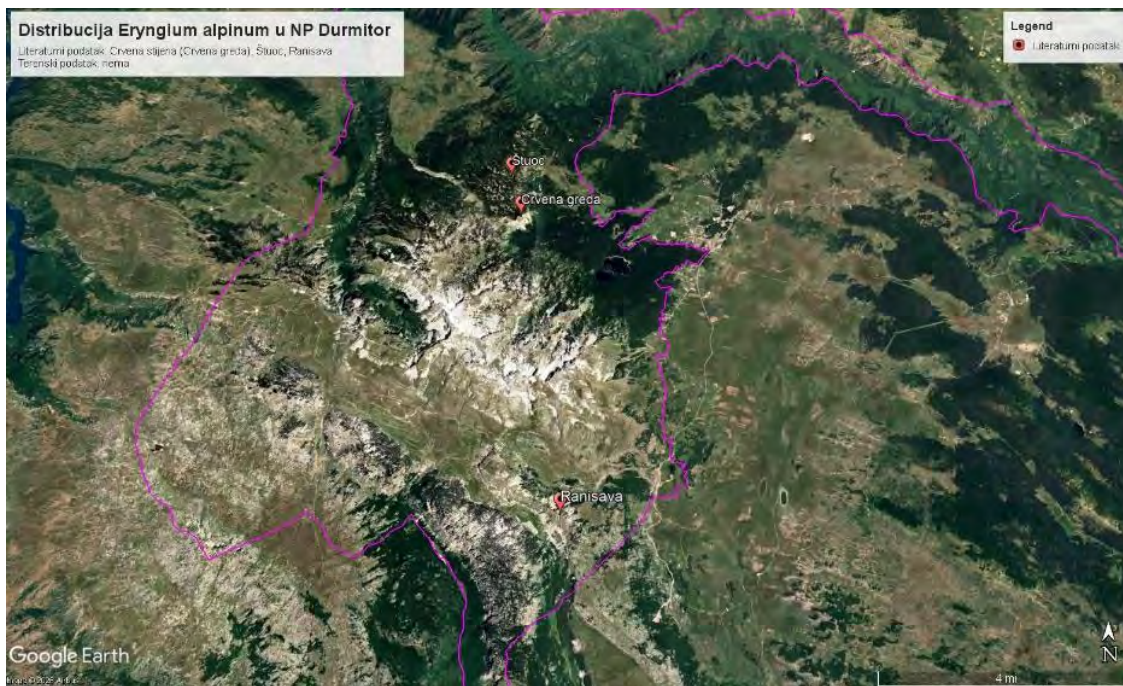
Mapa 3: Distribucija *Cypripedium calceolus*

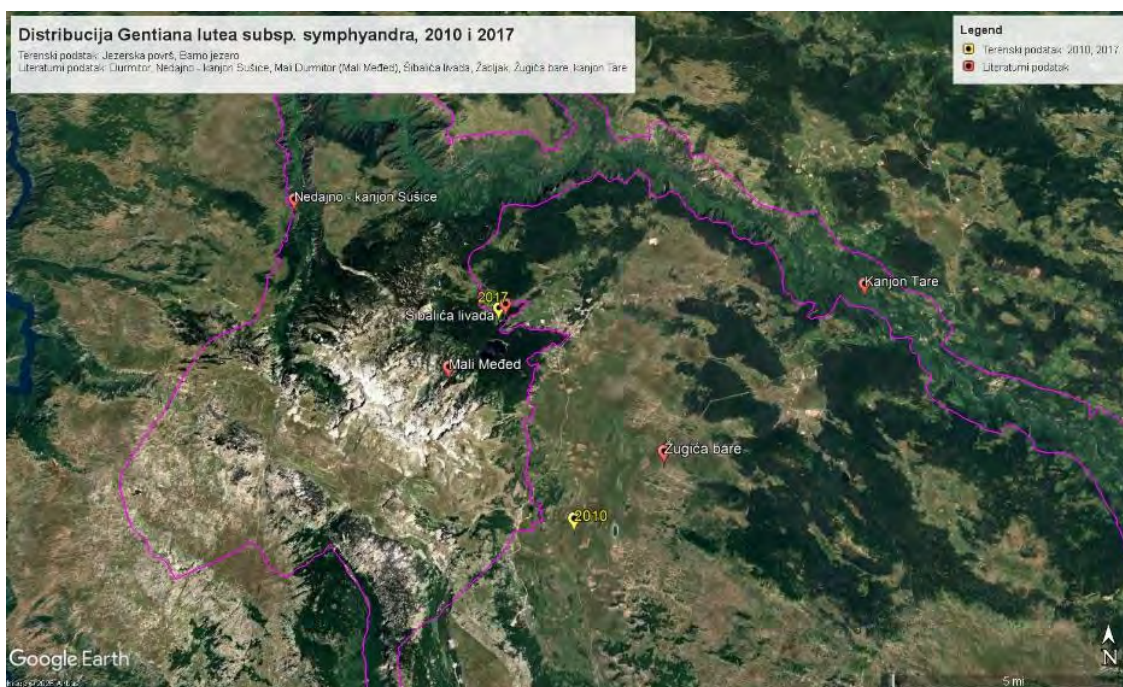
Mapa 4: Distribucija *Daphne malyana*

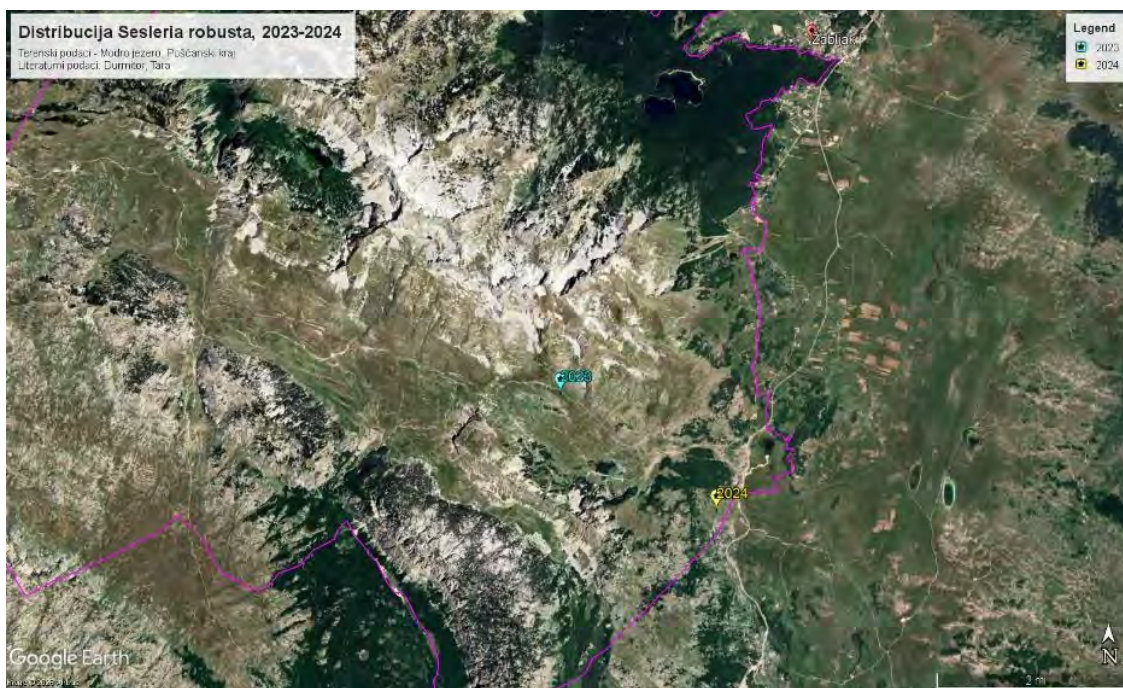
Mapa 5: Distribucija *Endraianthus glisicii*

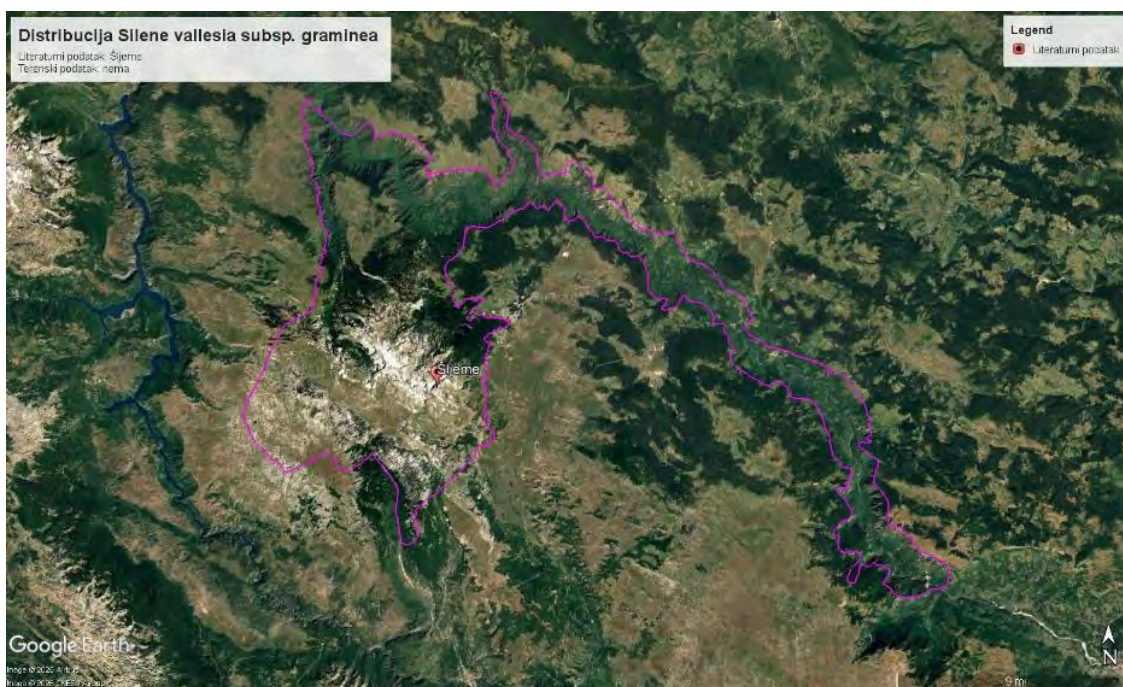
Mapa 6: Distribucija *Eryngium alpinum*

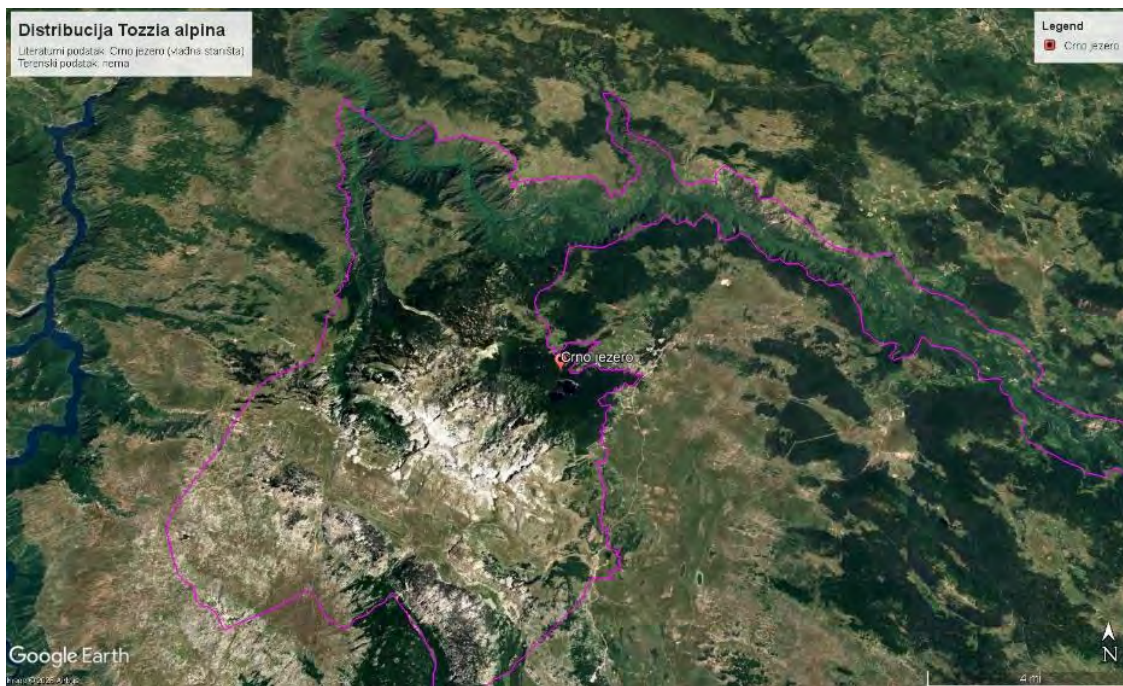
Mapa 7: Distribucija *Gentiana lutea* subsp. *symphyandra*

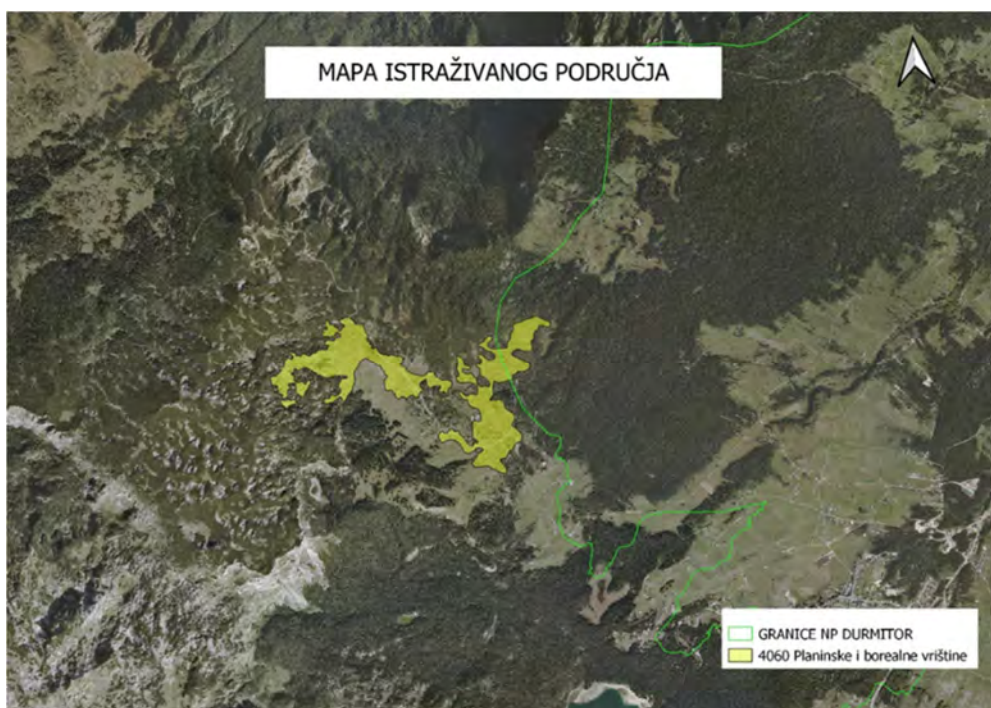
Mapa 8: Distribucija *Sesleria robusta*

Mapa 9: Distribucija *Silene vallesia* subsp. *graminea*

Mapa 10: Distribucija *Tozzia alpina*

Mapa 11: Prikaz 4060 na lokalitetima Dolovi ispod Velikog i Malog Štuoca

Mapa 12: Rasprostranjenje vodozemaca – Suva lokva

Mapa 13: Rasprostranjenje vodozemaca – Jablan bara

Mapa 14: Rasprostranjenje vodozemaca – Jablan jezero

Mapa 15: Rasprostranjenje vodozemaca – Sušička oblast

Mapa 16: Rasprostranjenje vodozemaca – Valovito jezero

Mapa 17: Rasprostranjenje vodozemaca – Crno jezero

Mapa 18: Rasprostranjenje vodozemaca – Barno jezero

Mapa 19: Rasprostranjenje vodozemaca – Valovito jezero

Mapa 20: Rasprostranjenje vodozemaca – Malo Škrčko jezero

Mapa 21: Rasprostranjenje vodozemaca – Jablan jezero

Mapa 22: Rasprostranjenje vodozemaca – Barno jezero

Mapa 23: Rasprostranjenje vodozemaca – Zminje jezero

Mapa 24: Rasprostranjenje gmizavaca – Suva lokva

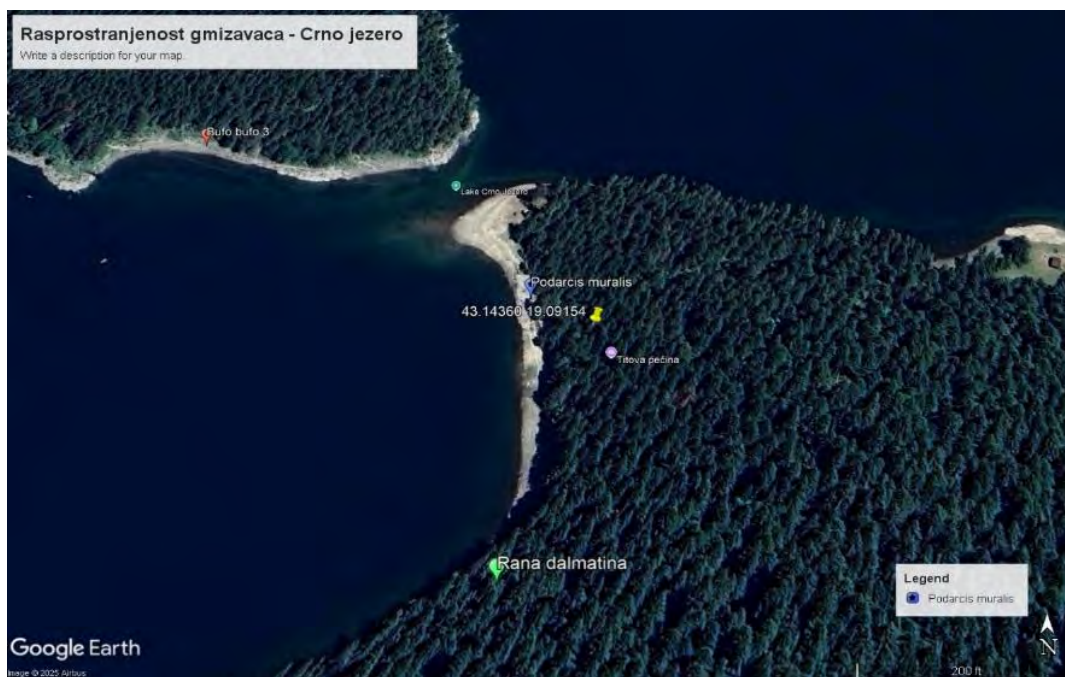
Mapa 25: Rasprostranjenje gmizavaca – Jablan jezero - Bosača

Mapa 26: Rasprostranjenje gmizavaca – Štuoc

Mapa 27: Rasprostranjenje gmizavaca – Valovito jezero

Mapa 28: Rasprostranjenje gmizavaca – Crno jezero

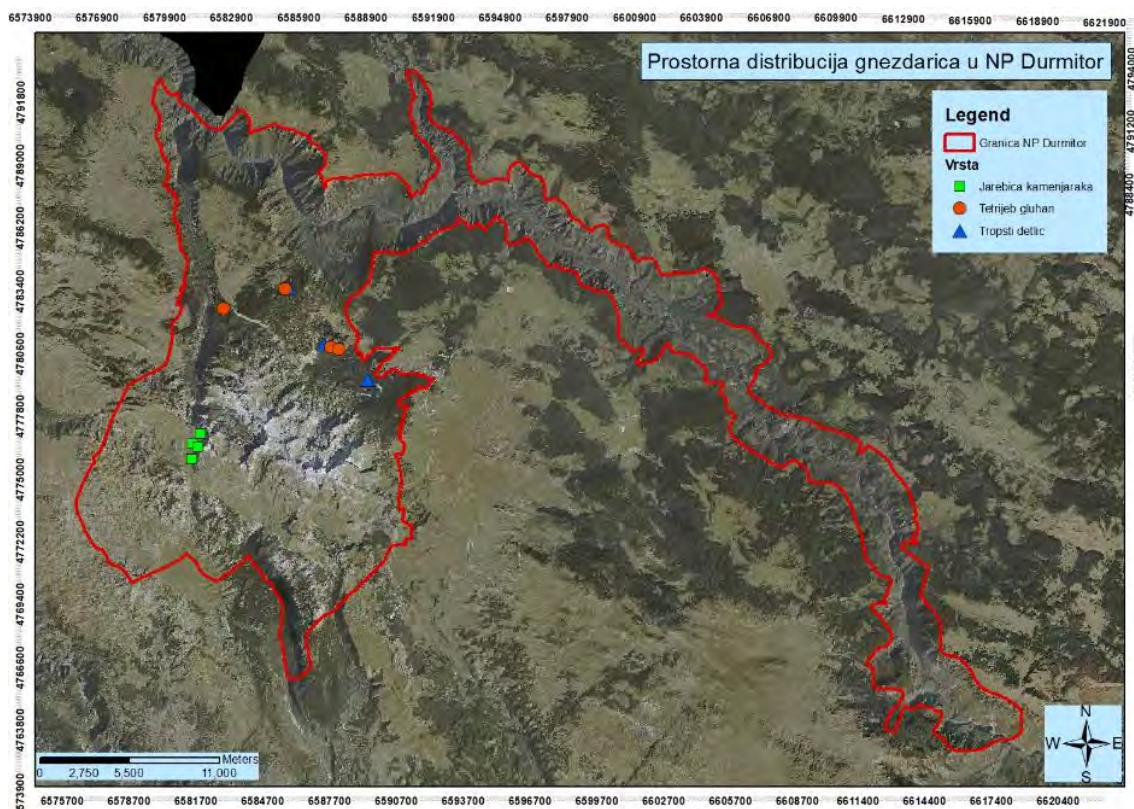
Mapa 29: Rasprostranjenje gmizavaca – Valovito jezero

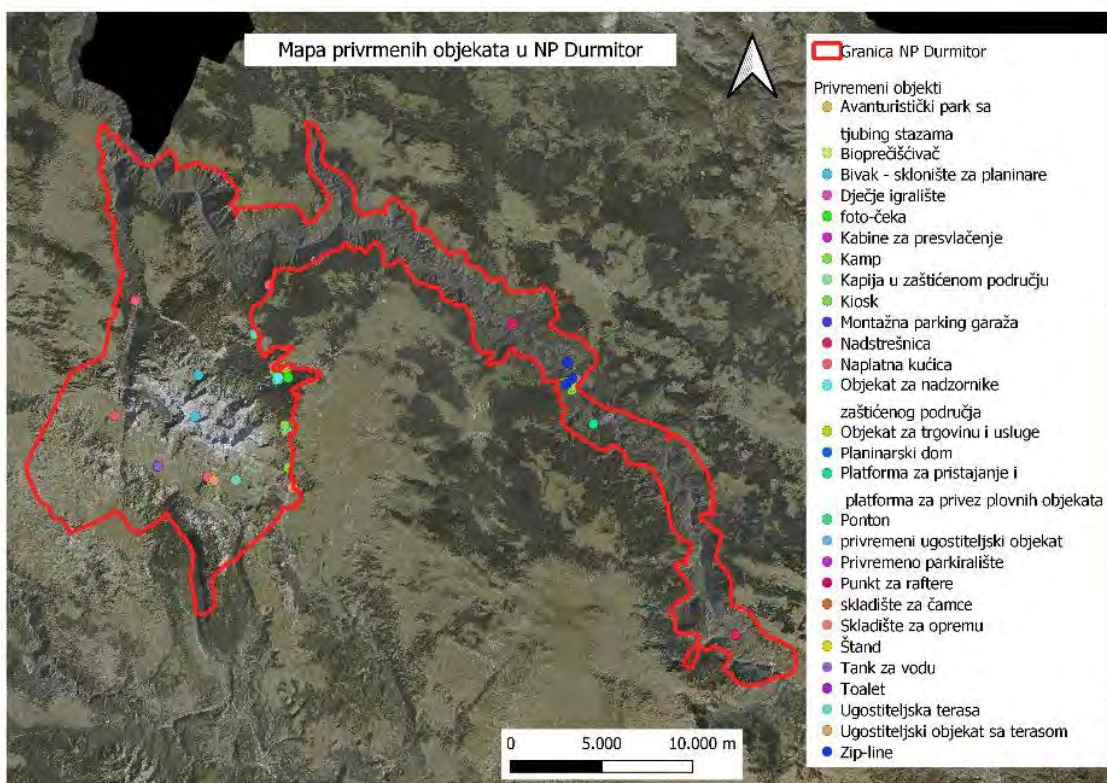
Mapa 30: Rasprostranjenje gmizavaca – Trsa -Pišče

Mapa 31: Rasprostranjenje gmizavaca – Barno jezero

Mapa 32: Distribucija ptica gnjezdarica

Mapa 33: Privremeni objekti